

Magyarországi Ujság

15. évfolyam

Noviszád, 1934 január 7, vasárnap

5. szám

Az egyén értéke

Néhány száz esztendő csak az a nagy történelmi folyamat, amely az európai emberiséget felszabadította a különböző leköltötségek bilincsei alól. A középkor mai értelmében vett személyi szabadságot egyáltalában nem ismert. Mindenki, a társadalmi piramis csúcsától, a földhöz kötött jobbágyig, be volt osztva egy rendbe; a pap-ság külön rendet alkotott, a főnemesség, a nemesség szintén; az ipart űzők csak mint a kiváltságos céheknek tagjai számítottak. Az egész középkoron át csak a csoportok, az egymástól élesen elkülönítet rendek szabadságáról lehet szó, de egyéni vagy személyi szabadságnak nyoma sincs. A vélemény szabadság ebben az időben teljesen ismeretlen. Hogy az egyén mily keveset számított, legjobban az bizonyítja, hogy az emberölést vagy gyilkosságot, amelyet a modern törvényhozás legszigorubb büntet, sokszor csak elenyésző esekély pénzbírsággal sújtották.

Egy roppant arányú egyetemes mozgalomnak kellett elkövetkeznie, hogy az ember felszabaduljon. Ez a folyamat a reneszánsz kezdetét, a reformációval folytatódott, majd a XVIII században a felvilágosodási mozgalommal és a szabadelvűséggel befejeződött. Ettől fogva az egyén a világ központja. A szabadelvű felfogás szerint összes politikai és gazdasági be rendezkedéseink arra valók, hogy az egyes egyén jólétét és kényelmét szolgálják. Az individualizmus győzött és egyes gondolkozók azt hitték, hogy ez folytatódik a XX században és a fejlődés beláthatatlan időnkig az egyes ember, az egyén autonómiájának fokozatos megvalósítása felé halad. Így gondolta Herbert Spencer a nagy angol filozófus is, akinek igen nagy hatása volt a XIX század második felének gondolkodására; azonban csalódott. Jöttek az ellentétes áramlatok, amelyek az individualizmus további fejlődésének, úgy látszik, végét vetették. A fasiszmus a nagy állami kohóba olvasztott be mindenkit és a fasiszták hirdették alapelvet szerint az egyes ember nem számít semmit, mindenki a nagy közösség céljait szolgálja. Az egyéniséget még jobban guzba kötő áramlat az orosz bolsevizmus. Ott az ember teljesen megsemmisül, sem személyi, sem vélemény szabadság nincs. Hogy a rendszernek senki ellent ne mondhasson, azt senki ne bírálhassa, az orosz kommunisták erőszakkal elfojtanak minden ellentétes véleményt.

Az orosz bolsevizmus tizenöt esztendő óta mást sem tesz, mint rettenetes élet-halálharcot folytat az individualizmus ellen. A legérdekesebb tanulmányok egyike megfigyelni, hogy ennek a tizenöt

esztendőnek folyamán milyen mértékben sikerül az egyes embert beleszorítani a nagy állami közösségbe és hogy a bolsevisták minden terrorja dacára hogyan tör elő lépten-nyomon az elnyomott individualum. Az orosz kommunizmus alapvető dogmája minden egyéniség, minden személyes szabadság vagy egyéni akarat megsemmisítése. Az ujkori demokrácia többségi elvét, amely az individualizmusnak természetes és logikus következménye volt, megtagadták és kimondták, hogy a kisebbség ráerőszakolhatja a saját véleményét a többségre. A rendszer bevallott célja az embert minden lelkeségtől megfosztva, teljesen vegetatív életet élő lényvé alacsonyítani, aki elvégzi napról-napra a neki kiszabott rabszolgamunkát és ennek fejében megkapja a minimális táplálékot. E fölött a teljesen színtelen, akaratlan, uniformizált tömeg fölött dzsingiszkháni hatalommal uralkodnak a diadalmos bolsevizmus parazitái.

Az embert, az egyént azonban megsemmisíteni mégsem sikerült. Nem sikerült megsemmisíteni még Oroszországban sem, amely hozzá volt szokva a cárizmus évszázadai alatt, hogy felülről vezessék. A bolsevista rendszer első nagy elmentmondása az volt, hogy kifejlődött egy új proletárisztokrácia és ez lépett a régi cári arisztokrácia helyébe. Számos egybehangzó tudósítás számol be arról, hogy a gyári munkára beosztott tömegek közül hogyan igyekeznek kiemelkedni a jobb, az ügyesebb, a te-

hetséges munkások, hogy vezetők legyenek. Hiába hirdetik a kommunista apostolok a teljes egyenlőség elvét, a tehetségesebbek nem érzik magukat a nagy tömeggel egyenlő értékűnek s igyekeznek elhelyezkedni valami vezető állásban. A gazdasági vezetők rájöttek legujabban arra, hogy a munkásoknak nagy tömege nem tud minőségi munkát előállítani és kénytelenek az önálló és tehetségesebb munkásoknak megengedni, hogy képességeiket érvényesítsék. Kénytelenek engedményeket tenni a kézművességnek, amely minőségi munkát termel. De a kollektívizmus szellemével még élesebb ellentétben van az, hogy a kommunisták kénytelenek időnként megengedni a kereskedelmet. A belső kereskedelmet és a tőzsdét még az öt éves terv előtt helyreállították. Igaz, hogy időnként posan megkopasztották a megtolvasodott kereskedőket s a magán kereskedelmet közben megtiltották, a spekulációt, a zugkereskedelmet azonban megtiltaniok nem sikerült. Az egyéni vállalkozó szellem, minthogy nem engednek neki szabad folyást, előtör különböző kóros formákban.

Az orosz szovjet vezetősége rendkívül sokat bajlódik azzal a jelenséggel, melyet az ujkori történelemben individualizmusnak szoktunk nevezni s úgy látszik, a vezetők újabban arra a belátásra jutottak, hogy az egyéni akaratot, vállalkozó szellemet, a cselekvő készséget elnyomni lehetetlenség, ugyanakkor káros is. Egyik nagy angol lap idézi az orosz vezető kommunista organumnak, a „Pravda”-nak egy cikkét, amelyben a

kommunista organum sikraszáll az egyén szabadságának elismeréséért. Olyan viszonyokat kell teremteni, — írja a kommunista lap — hogy a személyiség szabadon kifejlődhessék. Kalinin szovjetelnök mondotta egyik beszédében, hogy az orosz állami organizmusnak ezentul meg kell védeni az egyént a hatalom önkénye és tulkapásai ellen. Ugy látszik, Oroszországban a kispolgárságnak és a parasztságnak mégis lesz jövője. Ez a két társadalmi osztály ugyanis az, amely a legindividua listább s amely az ujkori polgári szabadságoknak a legbiztosabb támasza.

Ma abban a korszakban élünk midőn a személyes szabadságot rengeteg veszedelem fenyegeti. A kollektívista áramlat, a diktatúra-járvány, az államosító mánia, mind az egyéniség leigázására törek-szenek, az most a kérdés, hogy a polgári ideológia s a személyi szabadság tisztelete, melyet a felvilágosodási iskolától örököltünk, mennyire erős, mennyire tud ezeknek az áramlatoknak ellenállni. Az orosz példa mutatja, hogy az egyéniséget megsemmisíteni rettentően nehéz, csaknem lehetetlenség. A legzsarnokibb rendszer is kénytelen volt belátni, hogy csak egyes embernek munkája és találékonyasága viszi a társadalmat előre. És ez kétségtelen; emellett tanuskodik az utolsó három évszázad történelme és főleg az eredményekben oly csodásan gazdag XIX század. Minden társadalom értékét az egyének értéke dönti el; amennyit az egyesek érnek, annyit ér az összesség.

♦♦♦

A Simon-Mussolini találkozáson teljesen tisztázódott a két szembenálló fél helyzete

Az orosz sajtó szerint nem lehet arra gondolni, hogy a leszerelést újból Genfibe vigyék

Rómából jelentik: A lapok hosszú cikkeiben számolnak be a Simon-Mussolini találkozáson. A Giornale d'Italia vezércikkében megállapítja, hogy elsősorban a felfogásokat kell egymáshoz közelebb hozni, hogy könnyebben megkezdhezzék az együttes munkát, azokban a pontokban, amelyeket az európai közfelfogásban már eléggé éretteknek kell tekinteni, a megvalósításra.

A lap mindenekelőtt megállapítja, hogy a helyzet pillanatnyilag rendkívül bonyolult és állandóan változik. Olyan eszközöket kell tehát találni, amelyeket az elavult előzmények semmiképpen sem kötnek meg.

Európa számára jelen pillanatban a legnagyobb nehézség a Németország és Franciaország

között fennálló ellentétben rejlik, amely eddig teljesen megoldatlan.

Eppen ezért semmiféle határozatot vagy döntést nem szabad hozni, valamelyik fél távollétében. Ilyen határozat a lehető legnagyobb nehézséget és zavart idézné elő. A német-francia helyzet ügyében a legfontosabb probléma az egyenlőség és a fegyverkezés kérdése.

Az egyenlőség kérdését politikai értelemben is meg kell oldani, mert már régebben is megállapították, hogy

a fegyverkezés technikai része elválaszthatatlan a politikai résztől.

Nem lehet arra gondolni, hogy a

leszerelés kérdését újból Genfbe vigyék, még kevésbé időpontot kitzúzni a tárgyalások folytatására.

Meg kell állapítani — írja a lap — hogy

ha Rómában nem is történt tényleges megoldás, a két szembenálló párt helyzete teljesen tisztázódott.

A német javaslatokkal szemben határozott francia ellenjavaslatra van szükség. Annyi bizonyos, hogy

a német javaslatok eltávolodást jelentenek az eredeti alapelvektől,

hiszen a békeszerződésekben megállapított létszám és szolgálati idő jelentős megváltoztatását kívánják. Viszont az is bizonyos, hogy Francia-

ország álláspontja ugyancsak eltávolodást jelent az egyenlőség elvétől. Rómából jelentik, hogy Simon angol külügyminiszter bucsuztatására a pályaudvaron megjelent Aloizi báró, olasz népszövetségi fűdelegátus, Grandi londoni olasz nagykövet. Simon Párisig vonaton utazott, ott repülőgépre szállt át és folytatta útját London felé.

Megkeresztelték Ileana hercegnő és Antal főherceg kisleányát

Őfelsége Alekszandar király briliánsokkal kirakott nyakérettel keresztel ajándékozott keresztlányának

Bécsből jelentik: Mödlingben tegnap volt az ünnepélyes keresztelése Ileana hercegnő és Antal főherceg kisleányának.

Az újszülött keresztanyja Mária román anyakirályné, keresztapja Őfelsége Alekszandar király.

Őfelségét a keresztelőn, a bécsi jugoszláv követ képviselte. Az újszülött a keresztelésben a Mária, Ileana, Alekszandra nevet kapta. Mária anyakirályné pompás csecsemőkelengyével ajándékozta meg keresztlányát. Őfelsége Alekszandar király pedig briliánsokkal díszített értékes keresztel.

Kijelölték a prágai közgazdasági konferencia jugoszláv bizottságát

Beográdból jelentik: A külügyminiszter összeállította azt a bizottságot, amely a január 9-én Prágában megartandó kisanant-gazdasági konferencián jugoszláviát fogja képviselni. A bizottság tagjai a külügyminisztérium, a közlekedési és gazdasági minisztériumok fűtészviselőiből és a gazdasági intézmények vezető egyéniségeiből áll.

Aláírták az olasz-román kereskedelmi szerződést

Rómából jelentik: Mussolini olasz miniszterelnök és Románia római követe tegnap aláírta, a két ország között kötött kereskedelmi szerződést.

Díjtalan orvosi kezelést és gyógyszer Noviszád szegényeinek!

Egy emberbaráti intézmény, amely megvalósításra vár

A szegények és munkanélküliek segélyezésének és ellátásának kérdése sohasem olyan időszerű probléma, mint a t. li hónapok beálltával. Ilyenkor vetődik fel leggyakrabban az ellátatlanok segélyezésének halasztást nem tűrő problémájának rendezése. Az emberi társadalom tudta ában van emberbaráti kötelességének és szociális ténen igyekszik is segíteni a bajon. Segít az ellátatlanokon és pedig úgy intézményesen, mint szon tán emberbaráti érzésből. Elsősorban a városi közigazgatás gondoskodik szociális támogatásról, más részt pedig különböző humánus, emberbaráti egyesületek vállalják magukra azt a valóban nemes feladatot, hogy a munkaalkalmom, kereset és jövedelem nélkül állók anyagi helyzetén különböző adományok és időközönként kiosztott anyagi segélyek formájában gondoskodjanak.

Noviszád város ebben a tekintetben — ezt teljes joggal és nyíltan mondhatjuk — példával szolgálhat más városoknak is. A nagy számú kulturális és humánus egyesület valóban díszreemléltó munkát végez a szegények ellátása és segélyezése tekintetében, van azonban még valami és ez talán mindennél fontosabb és égetőbb kérdés: a szegények egészségügyi helyzete.

Táplálékról, ruháról, tüzelőanyagról, munkaalkalmakról gondoskodik a város és a humánus egyesületek, hi községek stb., azonban ki gondoskodik a nyomorúságos helyzetben lévő betegek kelő orvosi ellátásáról, ápolásáról és ki szeri be a betegnek szükséges orvosságot? Ha ugyanis a különböző társadalmi osztályok helyzetét egészségügyi szempontból vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy a tehetősebbek előtt ugyszólván semmi akadály sincs a szükséges orvosi kezelés biztosításához, az iparosok, a kereskedőtársadalom és az állásban lévők orvosi ellátását biztosítják és lényegesen meg-

könnyítik a kerületi munkásbiztosító intézmények, önszegélyző egyesületek, polgári betegsegélyzők és hasonló intézmények, hátramarad azonban a szociális szempontból legkevésbé biztosított társadalmi osztály: az állás- és állandó foglalkozás nélkül állók tömege, amely egészségügyi szempontból a legkevésbé sincs biztosítva és kelő anyagi eszköz híján egyedül az emberbaráti helyesebben talán szamaritánusi érzéssel megálloit embertársak könyörületére utalózik.

Az orvosi vizsgálat, kezelés, a gyógy szerrel való ellátás olyan anyagi nehézségekbe ütközik, hogy a teljesen szegény néposztály gyermekei a legtöbb esetben kizárólag önmagukra vannak utalva és gyógyulásuk csak a szerencés véletlentől, vagy szervezetük ellenálló képességétől függ. A nélkülözhető test ellenálló képessége nagy mértékben lecsökken, a beteg arról-napra silányabb, gyengébb, a betegség napról-napra jobban elhatalmasodik, esetleg bonyolódik és végül is előáll egy olyan súlyos állapot, amelyen már az orvos sem segíthet. Több példát lehetne erre felhozni, több megtörtént esettel lehetne rávilágítani erre a bajra, amely ellen — úgy érezzük — több akarással lehetne is valamit tenni.

Igaz hogy itt a kórház, amelyet az állam azért létesített, hogy a rendszeres, lelkiismeretes orvosi ápolásra szoruló felkeressék és falai között gyógyulást szerezhessenek. Nézzük azonban, milyen előfeltételek szükségesek ahhoz, hogy valaki, akinek nincs módjában megfizetni az ápolás és a kórházban való tartózkodásért járó díjat, felvegyenek.

Ebben a tekintetben megkérdeztük a városi főorvosi hivatalt, ahol a következő felvilágosítást kaptuk:

— A kórházba kimondottan súlyos esetekben mindenkit felvesznek. Ahhoz, hogy valaki ingyenes ápolásban részesüljön, szükséges elsősorban is szegény-ségi bizonyítvány, másodsor pedig ille-

tőségi bizonyítvány, amellyel a beteg igazolja, hogy az illető város kötelekétébe tartozik.

Amint látjuk három feltétel szükséges: a betegségnek kimondottan súlyos stádiumban kell lennie, meg kell szerezni a szegénységi bizonyítványt és fel kell mutatni az illetőségi bizonyítványt. A szegénységi bizonyítványt nagyon sürgős esetekben, mint operáció, előrehaladott tuberkulózis stb. utólag is lehet szerezni.

Ilyenformán a dolog nagyon is egyszerű lenne, ha a két szükséges okirat beszerzése simán és minden akadály nélkül menne. Azonban ez nem megy olyan egyszerűen és simán — és itt van a baj.

Tegyük fel ugyanis, hogy a betegnek nincs módjában megszerzeni a szegénységi bizonyítványt, vagy pedig nagyon hosszadalmas az okirat beszerzése. Számoljunk azzal, hogy az illetőségi bizonyítvány kiadása körül bizonyos nehézségek állanak elő, mint erre a multban számos példa volt. Mi lesz a sorsa abban az esetben a szegény betegnek, akinek egy fillérje sincs, a legjobb esetben még száraz kenyérre sem telik neki. Ki veszi gondjaiba és ki menti meg a halál öleléséből a beteget, aki úgy érzi, hogy joga van még az élethez, hogy még meggyógyulhat?

Ezekre a nyitottszemű kérdésekre kell megfelelni. És vajon ki felelhet meg rá helyesen?

Ez lenne a humánus egyesületek jövő feladata: olyan emberbaráti intézmény megvalósítása, amely a szegény, nyomorúságos helyzetben levő, szociális szempontból legkevésbé biztosított társadalmi osztály egészségügyi helyzetén javítana olyan humánus egyesületet teremteni, amely közadakozásból ingyen orvost és ingyen gyógyszer nyújtana a hideg, sivar kunyhókban magárahagyott életért és gyógyulásért áhító embertársainak...

A tudományos nyomozás legújabb csodái

A bűn eredendő. Végigkísérte az embert a történelem folyamán, mind a mai napig. Szinte beleartozik az életbe, bár mindent elkövettek már a multban is, hogy kiirtsák. A bűn mégis él, annak ellenére, hogy ma már a tudomány minden vívmányát felhasználják leküzdésére.

Volt azonban idő, — nem is olyan régen, — mikor kizárólag a szerencsétől, vagy egy-egy gyorseszü, öletes ember feltevéséitől, vagy következtetéseitől függött, vajjon a büntetés az igazságszolgáltatás kezére kerül-e, vagy sem. A bűn talán eredete óta foglalkoztatta az emberek képzeletét. Nem is kell másra utal-

ni, mint a bűnügyi regények nagy népszerűségére. Általános tudott tény, hogy az emberek szeretik az olyan könyveket, amelyek a bűn szálait szövögetik, mert ez szórakoztatja őket. Kevesen tudják azonban, hogy mit köszön a nyomozás tudománya ennek a fiktív bűnügyi irodalomnak.

Vegyünk egy ilyen regénybeli bűnesetet:

»Egy magányos villában Mme. L. holttestére bukkan'ak. A meggyilkolt nő hátán kicsiny, szurt seb lát-szott. A rendőrség akkori módszere alapján semmiféle támpontot sem találtak a gyilkos személyét illetőleg. Rövid tanakodás után elhívták T-t., az amatőr detektívet, aki néhány perces vizsgálódás után a következő következtetésekkel kápráztatta el a hivatalos személyeket:

— Ezt a büntettet nem nyereségvágyból követték el. A gyilkos kilenc óra előtt érkezett ide a helyszínre. Mme L. nem várta a látogatását. Már előkészületeket tett éjszakai pihenőjére. az ingaóra súlyának helyzetéről arra lehet következtetni, hogy ép akkor akarta felhuzni, mikor kopogtatás hallatszott az ajtó felől. Az asszony keze feleuton megállt. A szék az ingaóra előtt tisztán mutatja a női lábak nyomait. Biztos, hogy ismerte a gyilkost, mert azonnal ajtót nyitott. Fiatal, uriasan öltözött fiatalember lépett a szobába. A keskeny, előkelő vonalú talpnak és saroknak itt vannak az agyaglenyomatai. Nem lépett, hanem átugrott a virágágyon. Majdnem kétméteres ugrás volt. Csak fiatalember tehetette...«

Igy vezet be egy híres francia író

egyik sikerült munkájának fordultatos történetét, amit az életből merített. A nagyszerű könyv olyan következtetésekkel oldotta meg a léleketálló bonyodalmat, hogy felkeltette az illetékes rendőrségi körök figyelmét. Ép a francia bűnügyi regényírók feltűnése óta fordultak a gall nyomozóhatóságok fokozottabb erővel a tudomány segítségéhez. Conan Doyle regényei ugyanilyen hatással voltak az angol rendőrség munkájára. Itt is igazolódik tehát az a tétel, hogy az írók, a képzelet mesterei sok-sok tudós agyvelőjét termékenyítették meg, akik tudományos buvárkodásuk során a valóságba ültették át a képzelet számtalan wernegyulás csodáját.

(Felfejzőrész következik)

Chautemps miniszterelnök irányítja a Staviski-ügy parlamenti kivizsgálását

Ismeretlen tettesek eltüntették a szélhámós ellen beadott feljelentéseket

Párisból jelentik: A lapok oldalas cikkeiben foglalkoznak Sarsa Staviski szélhámosságának ügyével, amelyet a világ legnagyobb sikkasztási botrányának minősítenek. A lapok nyíltan hangsúlyozzák, hogy amennyiben az ügyben politikai személyiségek is érdekelve vannak, úgy

elkerülhetetlen a kormány bukása.

Chautemps miniszterelnök az ügy legszigorúbb és pártatlan kivizsgálását rendelte el. Hogy ele-

jét vegye a mende-mondának, saját maga vette kezébe a botrány parlamenti részének kivizsgálását. A rendőrség házkutatást fogantatott Staviski lakásán, a házkutatást Bonnet rendőrfőnök személyesen végezte. A lapok arról írják, hogy már

kilenc hónappal ezelőtt feljelentés érkezett a törvényszékhez Staviski ellen,

de a feljelentéseket titokzatos okok miatt eltüntették.

Január 15-én valószínűleg életbelépnek

az új rádió-hullám-beosztások

Az EUMIG készülékekhez szükséges új beosztás szerint nyomtatott új skálaszallagok, a többi készülékekhez pedig táblázatok készületben vannak már nálunk és ezeket kell csak kicserélni, illetőleg a vevők rendelkezésére kell bocsátani

Konrath d.d. Subotica

Megoldódott a szombori szenzációs betörés titka

Wenkheim László követte el a betörést

A fiatalember beismerte a rendőrség előtt a betöréseket, de azt állítja, hogy mindössze 450 dinárt vitt el Guszmanék üzletéből. Tegnap délelőtt a betörő a helyszínen eljátszotta „titkos foglalkozása” utolsó felvonását

A szombori Weidinger palotában történt betörés és az állítólagos betörő elfogása hihetetlen izgalmat keltett a szombori közönség körében. A szenzációs tolvajfogás az egész várost foglalkoztatja és az események fejlődését a legnagyobb érdeklődéssel várja a lakosság. A betörések elkövetésének gyanúja alapján letartóztatott Wenkheim László — mint ismeretes — először a leghatározottabban tagadta, hogy a betörést ő követte el és bár a Guszmann Dezső üzletében elbujtatott Csaplár Nándor és Tallós János váltig hangoztatták, hogy a betörésben Wenkheim Lászlóra ismer-

tek, még mindig nem volt biztos, hogy a betörést valóban a fiatalember követte el. Különösen az tévesztette meg a rendőrséget, hogy az üzletben tettenért betörő barna ruhát és sapkát viselt, Wenkheim László pedig bőrkabátban, kalapban és szürke ruhában, bottal a kezében jelent meg Guszmann egyik megbízottja előtt s nagy érdeklődéssel, a legkisebb felindulás nélkül hallgatta végig a betörésről szóló hírt.

Wenkheim László péntek estig állandóan tagadott, azonban az esti órákban egyszerre beismerő vallomást tett.

Wenkheim László beismeri a betörést

Wenkheim vallomásában elmondta, hogy amikor megtámadták, sikerült kitépnie magát támadói kezei közül és ekkor a folyosóra, innen pedig a padlásra menekült. Három ízben is megkísérelte, hogy visszatérjen, ez azonban nem sikerült neki. Ekkor a szomszéd ház padlására menekült, majd itt az egyik erkélyen keresztül feljutott a szomszédos ház bádorgatójára, ahonnan a vízlevezető csatornán leereszkedett a szomszédos ház udvarára és a kapun keresztül kijutott a Radiceva utcába. Tovább futott és így érkezett el a 12. számú házhoz, Bernhard János építész lakása elé. Bekopogtatott az ablakon és bebocsátást kért. Amikor bement a lakásba, elmondta, hogy az utcán megtámadták. Megfutamodott támadói elől és azért hevült fel annyira. Ezután arra kérte Bernhardtot, hogy kölcsönözzön

neki egy ruhát, kabátot, kalapot és botot, hogy támadói fel ne ismerjék, ha újból kimegy az utcára. Bernhard János készséggel teljesítette Wenkheim kérését és így jutott azután a szürke ruhához, a bőrkabáthoz, kalaphoz és botához. Ebben az öltözetben már könnyű volt megtéveszteni az üzletben elbujtatott öröket.

Wenkheim kihallgatása folyamán kijelentette, hogy mindössze négy hónapja dézsmálja Guszmannék pénztárát és csak 450 dinárt vitt el összesen a pénztárból.

Bernhard János egyébként tegnap reggel, mielőtt értesült arról, hogy Wenkheimet letartóztatták, jelentőzött a rendőrségnek és elmondta, hogy a betörés után a fiatalember nála járt és hogy ő kölcsönözte Wenkheimnek azt a ruhát, amelyben később elfogták.

Hogyan követte el Wenkheim a betöréseket

A további kihallgatások folyamán Wenkheim részletesen ismertette a módot, ahogyan a betöréseket végrehajtotta. Elmondta, hogy az üzletajtón levő Wertheim zárat és lakatot álkulcs segítségével nyitotta ki. Az ajtón a zára-

kon kívül még egy tolvár is van. Ezt a tolvárát úgy nyitotta ki, hogy a falba üreget vágjt és egy csipőfogó segítségével tolta félre a tolvárat. Az üzletbe vezető üvegajtó kulcsát bereszelte és ezt azután csavarhúzó segítségével

fordította el a zárban. A betörések után a külső ajtón levő tolvárat zsineg segítségével huzta vissza és pedig úgy, hogy a tolvás végén levő vasgombra dupla zsinéget huzott, a kis nyíláson a

Tegnap délelőtt Wenkheim a színhelyen lejátszotta a betörést

Tegnap délelőtt 11 órakor Wenkheimet a rendőrség a helyszínre vezette, ahol azután az uri betörő lejátszotta a betörést. A helyszíni vizsgálat híre a kora délelőtti órákban elterjedt Szomborban és a közönség ezrei lepték el a Laza Koszticsa utcát, hogy szemtanui legyenek az izgalmas és mindenképpen szenzációs betörés újrajátszásának. Egyes lapok Wenkheim letartóztatá-

Állami osztályosorsjáték

IV. osztály huzása január 12. 13

Vegyen vagy rendeljen sorsjegyet a legrégebbi noviszádi lóclárusítónál

LUSZTIG LAJOS bank- és váltóüzletében, Novisad, Kralja Aleksandra 13.

zsinéget, kivette és úgy huzta azután eredeti helyére a vasat, majd a zsineg egyik végét elengedte és kihuzta.

A rendőrség a helyszíni vizsgálat alkalmával megtalálta azokat az álkulcsokat, amelyeket Wenkheim a betörésnél használt, ugyancsak megtalálta a csavarhúzót, a csipőfogót és a villanylámpát is, amellyel éjszakai „munkálkodása” idején világított.

sával kapcsolatban azt írták, hogy a betörő a szombori uri társaságok közismert és közkedvelt tagja volt. Ez a híradás nem felel meg pontosan a tényeknek, mert Wenkheim, bár mindenütt ismert személyiség volt, nem volt bejáratos az uri házakba. Több sportegyesületnek volt a tagja, résztvett a szombori aranyifjúság életében, azonban nem volt vendége egyetlen uri háznak sem.

Trónnal felszerelt repülőgépen utazik Abesszinia királya

Genéből jelentik: Abesszinia királya a svájci légiorgalmi társaságtól hatalmas repülőgépet vásárolt magánhasználatra. A gép három motoros, 220 lóerős, Fockker gyártmányú készülék.

A repülőgépre trónt építenek.

a király a gépet inspekción utján fogja használni.

A repülőgépet, amely eddig a zürich—berlini utasszállítást véggezte, egy svájci pilóta viszi el Addis Abebába.

Byrd új tengert fedezett fel a déli sarkon

Newyorkból jelentik: Byrd tenger-nagy néhány nappal ezelőtt repülőgépen újabb felfedező utat végzett a déli sarkvidéken. Utja során megállapította, hogy a déli sarkvidéknek azon részén, amelyet a térkép szá-

razföldnek tüntet fel

kétszáz ezer négyzet mérföld kiterjedésű tenger van.

Az ujonnan felfedezett tengernek Byrd az »Északsarki óceán« nevet adta.

Szombor város népesedési statisztikája 1933-ban

A szombori állami anyakönyvi hivatal most tette a város 1933. évi népesedési adatait közzé. Ezek szerint az elmúlt évben született 626 gyermek, ebből fiú 341, leány 285. Halva született 13. Az elhaltak száma 564 és pedig 304 férfi és 260 nő. Az újszülöttek megoszlása vallás szerint a következő: pravoszláv 311, róm. kat. 299, gör. kat. 1, protestáns 6, izraelita 9. Meghalt 254 pravoszláv, 296 róm. kat., 1 gör. kat., 7 protestáns, 4 izraelita, 1 felekezetenélküli. Az újszülött apja szerbhorvát 469 esetben, az anyja 457 esetben, az apa szlovén 4, az anyja 4 esetben, az apa más szláv 6, anyja 6 esetben, az apa olasz 3 esetben, az apa magyar 60, az anyja 90 esetben, az apa német 55, az anyja 79 esetben volt. Házasságot kötött 1933-ban 236 pár. A vőlegény 109, a menyasszony 101 esetben volt pravoszláv, a vőlegény 116 esetben, a menyasszony 121 esetben volt katolikus; a g. kat. vőlegények száma 3 volt, míg protestáns vőlegény 3, menyasszony pedig 7 volt. Végül izraelita volt a vőlegény 5, a menyasszony 7 esetben. A fenti adatokból kitűnik, hogy a város lakosságának természetes szaporodása mindössze 62 fő. Minthogy bevándorlás alig van, ellenben sokan költöztek fekvésű városba, nagy valószínűséggel tehetjük fel, hogy a város lakossága az elmúlt évben nem hogy nem szaporodott, hanem csökkent is.

A noviszádi zsidó aggok házában az 1934. évben 40 szegény 65 éven felüli öreg nyert felvételt és ingyenes ellátást

A noviszádi zsidó Aggok és Aryaház egyesület elnöksége 1933. év január havában kezdte meg jó tékony működését a modernül felépített és berendezett 54 ágygal rendelkező aggokházában. Már az első évben az ország minden részéről (de különösen a Dunabánságból) 22 szegény 65 éven felüli elaggott nő és férfi nyert ingyen elhelyezést és ellátást. Ketten az év folyamán meghaltak.)

Ma az intézetnek 20 bentlakója van.

Az egyesület vezetősége a legutóbb megtartott ülésen elhatározta, hogy az 1934. évben további felvételeket eszközöl, úgy hogy már ebben az évben 30-40 megüregedett, magára hagyott öregnek legyen hátralevő napjaikra az aggokházában menedéke. E célból az egyesület vezetősége újból felhívást intéz az ország jóságos emberbarátaihoz, hogy az eltartáshoz szükséges havi hozzájárulási segélyt (50, 100, 200 és 600 dinár) továbbra is folyósítsák. Aki pedig még nem tagja a jótékony egyesületnek, azokat kéri az elnökség, hogy okvetlen jelentkezzen és iratkozzon be rendes tagnak évi 120 dináros tagsági díjjal (havi 10 dinár). Ugyancsak a vezetőség kéri a jóságos embereket, hogy lépjenek be az egyesületbe alapító, pártoló és pártfogó tagoknak, létesítsenek alapítványokat, melyekből rövid időn belül az árva gyermekek befogadásához szükséges helyiségeket is felépítik az aggokháza mellé.

Szakadatlanul pusztít a tűzvész a duxi szénbányában

Teljesen befalazták a bányasírho a 140 munkást

Prágából jelentik: A duxi szénbányában történt borzalmas katasztrófa utolsó szomorú felvonása is lezárult: tegnap véglegesen befalazták a bányában szörnyű halált halt száznegyven bányamunkás holttestét. Mindössze egyetlen utat hagytak egyelőre szabadon, hogy időnként megfigyelhesék a pusztító tűz mértékét.

A tárnák sürgős befalazását az a körülmény tette szükségessé, hogy

a bányatűz hihetetlen gyorsasággal terjed

és a még épségben maradt bányarészeket is elpusztulással fenyegeti.

A kétségbeesett lakosság között tegnap újabb rémhírek terjedtek el. Azt beszélték, hogy újabb bányarobbanás történt, amely további három bányászt megölt. Hivatalos jelentés megállapítja, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. A tárna mélyén történhetnek esetleg újabb robbanások, de ezek emberéletben kárt nem tehetnek, mert az égő tárnákban élő már nem tartózkodik,

esupán a bizonyára felismerhetetlenül lenyúló összeroncsolt száznegyven bányász holtteste.

Tegnap egyébként az egyik tárna bejáratának közelében

két borzalmasan összeroncsolt holttestet találtak, egyiknek a kilétét sem sikerült megállapítani.

A Nelson bánya harmadik tárnájában, ahol a legtöbb munkás dolgozott, a zárófalat tegnap meg kellett erősíteni, mert a tűz itt fokozott erővel pusztít.

Még egy betörés Noviszád város központjában

Az elmúlt éjszaka ismeretlen tettes feltörte a noviszádi városháza bejárata alatt levő trafikot

Az elmúlt éjjel 3 óra tájban ismeretlen tettes vakmerő betörést követett el Noviszád város központjában, a Kralja Petra utcában. A betörő felfeszítette a városháza épületének kapubejárata alatt levő trafikot, amelynek tulajdonosa Szederényi Marianna.

Az ismeretlen tettes felfeszítette a pénztárfiókot, ahonnan körülbelül 300 dinár készpénzt vitt magával, azonkívül 3-400 dinár értékű cigarettát és dohányt is

lopott.

A vakmerő betörést az üzlet tulajdonosnője kora reggel fedezte fel és azonnal jelentette a rendőrségnek. A helyszíre rendőri bizottság szállt ki, amely megajtette a helyszíni vizsgálatot és erélyes nyomozást indított az ismeretlen tettes kézrekerítésére. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy az utóbbi időben a város központjában történt betöréseket egyazon személy követi el.

Amikor az Ejféli Újság felelős szerkesztője „felel”

Pofonokkal revansálta az ellene elkövetett indiszkréciót egy topolai kereskedő

Bácskatonán már évek óta bevett szokás volt, hogy a JAK sportegyesület szilveszteri mulatságán Ejféli Újságot adtak ki, amelyben a sportbarátok viselt dolgait szellemes formában felelevenítették a közönségnek. Ezt a szokást két év óta átvette a topolai önkéntes tűzoltóegyesület is, amely idei szilveszteri mulatságán is megjelentette az Ejféli Újságot. Az újság szerkesztője, aki mellesleg ügyvédjelölt, az egyik topolai textilárkereskedőről kis-é „csipős” apróhirdetést szerkesztett, amelyet azután a kereskedő zokon vett és titokban felesküdt arra, hogy a rajta esett szégyent megbosszulja.

Történt pedig, hogy a szilveszteri hangulatok elesenedése után találkozott a kereskedő a szerkesztővel, aki egyébként jó barátja és hajdani iskolatársa a sértett félnek. Közöttük az alábbi bájos párbeszéd és páros jelenet játszódott le:

Kereskedő: — Mondd kedves barátom, te vagy a tűzoltók Ejféli Újságjának felelős szerkesztője?

Ügyvédjelölt: Igen kérek szé-

pen és mint jogászember, tudom mennyiben terhel felelőség!

Kereskedő: Ugy? Nos hát akkor nesze! és hogy a jelenetnek esattanája is legyen, elhangzott a csattanó ügyvédjelölt ur arcán, majd mielőtt még a felelős szerkesztő magához térhetett volna a dolgok hirtelen és előre nem várt fordulata feletti meglepetéséből, a kereskedő messze járt. Az esemény érdekességét növeli az a körülmény, hogy a bájos párosjelenet a legforgalmasabb utcán, nagy számú ingyen-közönség előtt zajlott le.

A felelős szerkesztői mivoltában súlyosan bántalmazott szerkesztő most birói utra terelte az ügyet. A párosjelenet következő felvonása iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg. (A. J.)

Bélrenyhesség, a máj és az epeutak bántalmai, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasiszervek panaszát.

Szépművészeti

esemény!

A leghíresebb élő jugoszláv, francia, magyar, osztrák festőművészek több mint 150 festményből álló látványos tárlata. Belépődíj nincs. A jó és szép festmény a lakás legszebb díszé, örök értéke és a legörömkelhetőbb alkalmi ajándék. 1934-es árak!

Lengyel Képszalon
Noviszád, Jevrejcska ul. 9.

Oszijekre szállították a szlavóniai apagyilkost

Oszijekről jelentik: A gyakori járásban levő Piskorevci községben megdöbbentő gyilkosság történt. Angyelic Mata néhány évvel ezelőtt a falu legtekintélyesebb gazdája volt, de adósságokba keveredett és el kellett adni tiz hold földjét. Fia emiatt az ivásnak adta magát és ittas állapotban többször összeszóllalkozott apjával. Angyelic Mata tegnapelőtt ismét felelőségre vonta ittas fiát, aki erre fejszét ragadott és öt csapással meggyilkolta apját. Angyelic Ivánt az apagyilkos fiut letartóztatták és bekecsérték az oszijekai törvényszék fogházába.

Agyonlőtték a délafrikai egyesült államok elnökét

A gyilkosságot politikai okokból követték el

Johannesburgból jelentik: Ismeretlen tettes orvul meggyilkolta a délafrikai egyesült államok utjonnan megválasztott elnökét Hetting lelkész. Az elnök autóján haladt, miközben

öt lövés érte, az elnököt a golyók nyomban megölték.

A merénylet eddig nem sikerült kézrekeríteni. A hatóságok bizonyosra veszik, hogy a gyilkosság politikai okokból kifofoyólag történt.

VILÁGTÜKÖR

Nyolevan lejt és 50 szantim francia pénzt találtak a meggyilkolt Duca román miniszterelnök zsebében, amikor leterítette a gyilkos golyó. Van ebben a tényben valami döbbenetes. Tessék csak gondolkodni rajta: Románia miniszterelnöke, akinek zsebében nyolevan lejt és 50 szantim van.

Az új spanyol cortex (képviselő testület) a napokban tartotta első ülését. Az első cortexnek két szocialista nő tagja is van. Spanyolországban ez nagy szenzáció, mert a legutóbbi választások alkalmával nyertek Spanyolországban a nők első ízben aktív és passzív választói jogot.

Ennek a pár sornak azt a címet is adhatnám, hogy: „Lopott a hó.” Mert tényleg az történt. A tettes, a tolvaj a hó volt. Ezt pedig hivatalosan a rendőrség állapította meg. Az történt, hogy pár héttel ezelőtt, amikor a nagy hóesések voltak, feljelentést tett egy háztulajdonos ismeretlen tettes ellen lopás miatt. Előadta feljelentésében, hogy a felszer alá száradásra kiterített ruhák egy részét az éjszaka leple alatt ellopta a tolvaj. Megindult a hivatalos eljárás. Akta készült, a károsult nevét, lakását felvették, majd az ellopott ruhák értékét és végül a lopás tényállását. Négy-öt nap múlva az után a károsult házigazda jelentkezett a rendőrségen.

— Meg vannak az elveszett ruhák, — mondotta.
— Na! Hát honnan kerültek elő — kérdezték.
— A hó alól... volt a válasz.
— A hó alól?
— Onnan. A hó volt a tolvaj, — magyarázta mosolyogva a házigazda. A rendőrtisztviselő elérte a tréfát:
— Akkor a szél volt a hó tettestársa...

A szél ugyanis lefújta és a físen hulló hó betemette a ruhákat. Így történt, hogy a hó ellen, mint ismeretlen tettes ellen nyomozott hány napig a rendőrség.

Rómában most nyílt meg eddig a legnagyobb szabású hegedűkiállítás. Kiállítottak itt egy miniatűr hegedűt, mely mindössze 5 centiméter hosszú. Tévedés lenne azt hinni, hogy a miniatűr hegedű nem lehet játszani. Szakértők szerint a kérdéses piciny hegedűnek kifogástalan hangja van, — csak hangerősítő készülékre van szükség, hogy élvezni lehessen a miniatűr hegedű hangját. Külön művészet kell természetesen ahhoz, hogy ezen a „csöpp-hegedűn” játszon valaki.

Ötletes színpadtechnikai találmányt hasznosítanak már hetek óta Párisban. A találmány lényege az, hogy a díszletek gumiból készülnek. Az egyes előadásokhoz szükséges kulcszákát előveszik a raktárból, felfújják és kész a díszlet. Használat után kiengedik belőle a levegőt és a gumikulcsza kis helyen elraktározható. A találmány praktikussága tulajdonképpen abban rejlik, hogy könnyen kezelhető és elraktározható.

Két hét után, mint megírtuk, sikerült néhány szánnal elérni Schwarzaui községet, amelyet hólavínák még december 21-én teljesen elzártak a világtól. Eddig 2 hatalmas hólavína és többszáz kisebb lavína zúdult az 1600 lakosú községre, amely a két hét alatt elfogyasztotta minden élelmiszerét és a lakosság már napok óta éhezett, míg végre tegnap este a szánok némi élelmiszert szállítottak a községbe.

A budapesti Rókus-kórházba szerdán délelőtt bevitték a mentők Tóth Arthur cukrászsegédét, aki az Üllői úton összeesett. A kórházban a t mondotta, hogy 23 giletpengét nyelt le öngyilkossági szándékból. Állapota rendkívül súlyos.

A noviszádi SZLOBODA éttermében elsőrendű házikoszt. Ebéd és vacsora menü, havi abonoma olcsó árak mellett.

Egyelőre Tatarescu román miniszterelnök látja el a külügyminiszteri teendőket

Titulescu nem vállalta a megbízatást

Bukarestből jelentik: Az új román kormány összetételében változás történt, amennyiben Titulescu volt külügyminiszter nem fogadta el a számára felajánlott külügyi tárcát és így a pénteki eskütétel sem vett részt.

A külügyminisztérium vezetését ideiglenesen Tatarescu miniszterelnök vette át.

Hogy ki lesz Románia új kül-

ügyminisztere, azt egyelőre még nem közölték.

Titulescu Szinajából tegnap visszaérkezett Bukarestbe és hosszasan tárgyalt Dinu Bratianuval, a liberális párt új elnökével. Radulescu külügyi államtitkár is leköszönt tisztségéről, miután Titulescu nem vállalta a külügyi tárcát.

A nankingi csapatok támadást intéztek a fukieni forradalmi csapatok ellen

Párisból jelentik: Fukien tartományban hetekkel ezelőtt forradalom tört ki, a hadsereg egy része csatlakozott a felkelőkhöz. A nankingi kormány most elhatározta, hogy erélyesen lép fel a forradalmárokkal szemben. Tegnap a nankingi kormánycsapatok nagy-

szabású támadást intéztek a forradalmárok ellen.

A támadásban bombavető repülőgépek is részt vesznek, sőt hadihajók is, amelyeket a Lang-Tang kikötőben összpontosítottak.

A stuttgarti politikai rendőrség letartóztatott két katolikus lelkészt

Stuttgartból jelentik: A politikai rendőrség letartóztatta és a védőőrzetes táborba kísérte Gangelmayer metzingeni és Sturm waldheimi lelkészt. A lelkészek letartóztatásával kapcsolatban illetékes he-

lyen közölték, hogy a két lelkészt politikai ténykedése nagy izgalmat keltett a lakosság körében, ezért a hatóságok ellenrendszabályok megtételét tartották szükségesnek.

Kiméletlen harc a newyorki alvilág ellen

Newyorkból jelentik: La Guardia az új főpolgármester drákói intézkedésekkel kezdte meg működését. Mindenekelőtt teljhatalmu megbízatást kért a városi tanácstól, hogy terveit megvalósíthassa.

A diktátori hatalmat meg is kapta.

Az új főpolgármester kijelen-

tette, hogy irtó hadjáratot indít az alvilág ellen és gyökeresen megreformálja a közigazgatást.

Az új főpolgármester a városi tisztviselők fizetését oly módon akarja leszállítani, hogy a jövőben a tisztviselők évente egy hónapi fizetésnélküli szabadságot kapnak.

Ne csodát keressen, ha rádiót vesz,

mert ez frázis. de kívánjon olyan készüléket, amilyent a technika mai fejlődésénél tökéletesebbnek lehet mondani.

Ilyenek ezidőszertint eisorsban az

EUMIG 3-, 4- és 5-csöves, valamint az
ORION-REFLEXSUPER

készülékek

Olcsók és részletre is kaphatók

KONRATH D. D., Szubotica

Jugoszláviai főlerakat

Siflis Irma és Huszágh Mária hangversenye a szubotici Városi színházban

Jelentettük, hogy januárban nagy érdeklődéssel várt zenei esemény lesz Szubotican. Siflis Irma a szubotici származású kivételesen tehetséges énekesnő és Huszágh Mária sztarkanizsai származású zongoraművész nő önálló hangverseny keretében lépnek a zeneértő közönség elé. A hangversenyt január 16-án tartják meg a Városi színház nagytermében.

Siflis Irma ez alkalommal másodszer lép podiumra szülővárosában Szubotican. A múlt évben a Népkörben tartott első hangversenyén lelkes elismerést váltott ki a hozzáértő hallgatóságból. Legutóbbi bécsi hangversenyéről a legnagyobb dicséret hangján szóltak be a lapok. Huszágh Mária budapesti és bécsi hangversenyei után most először lép a szubotici közönség elé. A hangverseny iránt amelyre jegyek már előre válthatók, nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Jugoszlávia területén 143 többszörös milliomos él

A noviszádi bányai pénzügyigazgatóság területén 11 a többszörös milliomosok száma

A pénzügyminisztérium az ország bányai pénzügyigazgatóságainak jelentése alapján statisztikát dolgozott ki, hogy hány többszörös milliomos él az ország területén. A pénzügyminisztérium kiutatása szerint Jugoszláviában 143 többszörös milliomos él. A legtöbb többszörös milliomos a beográdi pénzügyigazgatóság területén él, számszerint 43, ezután következik a zágrebi pénzügyigazgatóság 32 milliomossal, míg a többi pénzügyigazgatóság területén a következő számban élnek a többszörös milliomosok: Ljubljana 18, Szarajevo 17, Noviszád 11, Szplit 9, Nis 5, Banja Luka 5, Szkoplje 4 és Podgorica 1.

HIREK

Reggeli Ujság

Felolós szerkesztő: TOMAN SANDOR
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Noviszád, Kralja Petra ucca 30., 4. emelet. Telefon 21-37, éjeli 20-58. — Szubotica, Kralja Petra Park 10. Telefon 6-70

Előfizetési ára egy hónapra 18 dinár, 3 hónapra 50 dinár. Külföldön 1 hónapra 30 dinár, három hónapra 90 dinár. Egyes szám ára hétköznapokon fél dinár, vasárnapon 2 dinár.

Megjelenik hétfő kivételével mindennap reggel.

Görög kultúri és görög katolikus előfizetőinknek, olvasóinknak, hirdetőinknek és barátainknak kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk.

A Reggeli Ujság szerkesztősége és kiadóhivatala.

A Reggeli Ujság legközelebbi száma kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

Időjárás. Keletnémetországban, Lengyelországban a Pannon medencében és a Balkán-félsziget északnyugati részén eső és hó esett. Spanyolországban és Észak-franciaországban derült idő volt. A hőmérséklet Európa északnyugati részén és a Balkán-félszigeten süllyedt.

Jugoszláviában a sárvai bánságban hó és eső esett, az ország többi részében felhős idő volt. Keleten megerősödött a fagy. A legalsó hőmérséklet Kraljevocon — 13, Krusevacon — 11 fok, a legmagasabb Kotoron 11 fok volt.

Időjárás: Az egész ország területén felhős idő várható az északkeleti részekben kevés esővel és hóval, lényeges hőváltozás nélkül.

Eljegyzés. Waltz Károly és Lerch János, Noviszád, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Teadélután Szomborban. A szombori római katolikus legényegylet a hó 7-én, vasárnap délután fél 4 órai kezdettel saját helyiségében táncal egybekötött teadélután rendez, melyre belépésdíj nincs. A tea rummal vagy citrommal 5 dinár. A zenét az egyesület jazz zenekara szolgáltatja Steiner Marci vezetésével.

— A noviszádi orosz-szerb jóteköny egyesület felruházási akciója. A noviszádi orosz-szerb jótekönyösök egyesület a pravoszláv karácsonyi ünnepek előtt 235 orosz menekültet, akik a legnagyobb nyomorban éltek, ruházott fel. A felruházási ünnepélyt a noviszádi pravoszláv hitközség épületének nagytermében tartották meg Visnyevszkij Jekaterina és Prodanovics Zora elnökök jelenlétében. A felruházás a noviszádi közönség állományosság és az egyesület két héttel ezelőtt megtartott jótekönyös tizedletánjának tiszta jövedelme tette lehetővé.

— Halálozás. Megrendítő csapás érte Sichermann Leó becskeréki fénypécszt, akinek öccse Sichermann Géza, élete 22. évében váratlanul elhunyt. Sichermann Géza már hosszú idő óta betegeskedett, pár nappal ezelőtt állapotában hirtelen rosszabbodás állt be, amely végzetessé vált. Sichermann Gézát tegnap temették el Becskerék város öriási részvéte mellett.

Bácskoprovoszelői hírek

A katolikus legényegylet tagjai közövé belépett az iparos ifjuság hatvan tagja és külön iparos szakosztályt létesített. Az új alakulás a következő tisztikart választotta meg: Elnök Boja Mihály káplán, alelnök Szabó Sándor villanyszerelő, titkár Hajdu József ügyvéd, pénztáros Kiss András kereskedő, ellenőrök dr. Horváth Béla ügyvéd és Horváth Sándor könyvelő, szertáros Kelemen József kereskedő, felügyelők Varga Imre, Pezce István és Lévai András. A vigalmi bizottság tagjai: Boja Mihály, Lakatos Vidor, Horváth Sándor és Lévai Lajos lettek. — Milinkov Lázó állami adópénztáros az ujonnan megválasztott pénztárosnak a napokban adta át hivatalát. — A Szloga utcai Szilveszter-estje, melyen a tagok csafinom teljes számban megjelentek, kitűnően sikerült.

Csantaviri hírek

A katonai igazgatóság felhívja mindazokat, akik 1918. évig visszamenőleg katonai szolgálatot teljesítettek, január 16-ig jelentkezzenek a katonai igazgatóságnál. — A csantaviri községüzem mellett levő kisebb épületből elköltözött az agrárközösség és egy magánháza nyitotta meg irodáit. A katonai igazgatóság az ünnepek után az agrárközösséget helyre költözteték. — A csantaviri borbélymesterek elhatározták, hogy tekintettel az ipar nélkül dolgozó borbélyok olcsó áron való működésére, hétfőtől kezdve leszállítják az árakat. Eszerint a jövőben a borbélyok másfél dinárba, hajvágás pedig három dinárba kerül. — A csütörtöki csantaviri piac a közelgő ünnepekre való tekintettel igen élénk volt. Az árak a következők voltak: Négyszeres malac darabja 35-40, vászti malac 50-60, süldőmalac darabja 250-400, kövér sertés kilogrammja 7-7,50, ujkukorica 40-52, öreg kukorica 65-70, buza 92-95, fehér kenyér 2, barna 1,50, tej 1,50-2, disznóhús 3, marhahús 6, birkahús 7, bányahús 10 dinár.

— Kevesen fizettek búzával adótt Becskerékben. A becskeréki városi adóhivatal január elsejével fejezte be a városi pótdadóhatalékok búzával való elfogadását. Az eredmény azonban nagyon a várakozáson alul maradt. A város lakossága pótdadótarozásának csak tízedrészt törlesztette le búzával. Ugyanis mindössze 53 vagon búzát szállítottak be az adóhatalékok, ami 150 dináros ár mellett csak 869.000 dinár pótdadó-törlesztésnek felel meg, holott Becskerék város lakossága több mint tíz millió dinár pótdával tartozik a városnak.

— Természettudományi teadélutánja. Vasárnap délután 3 órai kezdettel a noviszádi Természettudományi egyesület táncal egybekötött teadélután rendez a Futaki ut 49. alatt levő „Fehér ökör” helyiségében. Belépődíj nincs, tea kötelező.

— Megtartult a külföldre küldött levelek porója. A külföldre küldött levelek porója megdrágult. A levelekre 20 gramm súlyig 3,50 dináros bélyeget kell tenni. Minden további 20 gramm vagy annak részei után további 1,50 dinár bélyeget kell tenni. A levelező lapokra az eddigi 1,50 dinár helyett 1,75 dinár bélyeget kell tenni. Olaszországba a 20 gramm súlyú levelekre 3 dinár, minden további 20 gramm súlyig 1,50 dinár bélyeget kell tenni, míg a levelező pokra 1,50 dinár bélyeget kell tenni.

Ma teadélután a noviszádi Belvárosi Katolikus Körben. A noviszádi Belvárosi Katolikus Kör, a magyar egyetemi hallgatók bevonásával ma délután 4 órai kezdettel teadélután rendez a Kör dísztermében.

— A noviszádi Polgári magyar Daloskör ma délután 4 órai kezdettel teadélután rendez a Lira vendéglőben lévő otthonában. Belépti díj személyenként 5 dinár. Zenét a Daloskör házi »Jazz« zenekara adja.

— Előadás a Bedo rendszerről. Kedden január 9-én este 8 órakor a Munkásotthon (Njegoseva 30 I.) helyiségében előadást tart a Munkás-kultur közösség, a Bedo rendszer ismertetésének tárgyában. Az előadás, amely ingyenes, magyar nyelven lesz megtartva.

— Beeskereken megnyílt a Hipotekárna Banka fiókja. Január elsejével megnyílt Beeskereken a beográdi állami Jelzálogbank becskeréki fiókja, a pénzügyi palota földszinti helyiségeiben. A fiók lérendeltség vezetésével a központ Kacsanik Bogoljubot, eddigi beográdi főtitkárát bízta meg.

— Hangya Bandi kiállítás Beeskereken. Hangya Bandi, a szubotici tehetős fiatal festőművész vasárnap január 7-én nyitja meg becskeréki képműtársát.

— Gornjajamuzslaiak verekedése. Sztojšin Radivoj és Gyuraskovics Milan gornjajamuzslai lakosok részegen bezörgöttek Labanc Julia házába és az ott talált fiatalembert Labanc Sándort életveszélyesen összeszurkálták. A rendőrök azonnal a helyszínre siettek és a két szurkálót becskerékbe vitték. Utközben Budai István és Budai András legények gúnyos megjegyzésekkel illeték a rendőröket, s csakhamar parázs verekedéssé fajult a csipkelődés, melynek során Budai Andrást a rendőrök fegyverükkel összeszurkálták. Ugy a rendőrök mint a két Budai testvér ellen megindították a büntető eljárást.

— Véletlenségéből történt a filipovói anyagylakosság. Megirta a Reggeli Ujság, hogy Jesch János filipovói gazda fegyvertisztítás közben agyonlőtte édesanyját. A szombori ügyészségről bizottság szállt ki a helyszínre és megejtette a boncolást, amely megállapította, hogy a golyó az asszony szívére furta keresztül és azonnal halált okozott. A vizsgálat megállapította, hogy szerencsétlen véletlen történt és így le sem tartóztatták Jesch Jánost.

— Farkascsorda a Szófia előtt. Szófia jelentés szerint az utóbbi napokban nagyfokú hőszüllyedés volt Bulgáriában. Több helyről hatalmas hóeséseket jelentettek. Tegnapelőtt éjszaka a Szófia közvetlen közelében lévő Dragalevci falunál nagyobb farkascsorda jelent meg. Egy rendőr a farkasok közé lőtt, mire az állatok elmenekültek.

— Meghalt Európa legöregebb orvosa. Terzo D'Acileában 107 éves korában meghalt dr. Giovanni Gortani, Európa legidősebb orvosa. Dr. Gortani 77 évig működött az orvosi pályán.

Az egészségügyen vért megfertőtleníti a betegségek mérgétől a rádióaktív rogaska (rohisi) slatina ásványvíz.

Vidékik ne mulasszák el, hogy a SIBALICS-féle süteményt és kenyeret meg ne izleljék.

Kellemos udvarló

— Sohse mennék nélküli olyan emberhez, aki dobányzik vagy tubákol. Mind a kettőt rémesnek találom.

— Magam is... En bagózik... (Passing Show)

NAPRÓL-NAPRA JOBBAN ERZEM MAGAM

Részlet egy levélből:
A rogaska (rohisi) slatina radioaktív vizet terheségem ideje alatt kezdtem inni és annyira megszerettem, hogy ma sem lehetek nélküle. Erősebbnek, egészségesebbnek és fiatalabbnak érzem magam, mint bármikor ezelőtt!

A terheség ideje alatt az anyai testnek sok mészre van szüksége, mert sok új állomást kell megnyitnia. A szoptatás anyának is sokkal több mészre van szüksége, mint amennyit a táplálékkal kaphat, mert az anyatej naponta kell meszet is adnia a csecsemőnek. A szervezetben a mészhiány súlyos betegségeket okozhat: gyengeséget, vérszegénységet, csont- és fogbetegségeket stb. Miután a rogaska (rohisi) slatina radioaktív vízben igen sok oldott állapotban levő calcium van, terhes nőknek és szoptató anyáknak feltétlenül szükséges ez a saját és csecsemőjük egészségéhez.

Karácsony előestje Beogradban

Beogradból jelentik: A hagyományos karácsony előesti felvonulást tegnap délután négy órakor kezdték meg. A menet résztvevői a Kosutnyákon gyülekeztek. Innen vitték azután a fővároson keresztül a Kneza Milosa uccán át a „badnyákok”. A menetben a katonaság minden fegyvernemének egy csoportja képviseltette magát. A királyi gárdeazred csapatja a királyi udvar előtt elvált a menettől és az udvarba ment, ahol átadta a „badnyákok”.

Noviszádon ugyancsak tegnap délután 4 órakor tartották meg az ünnepi felvonulást, amelyen a lovasság, a gyalogság, valamint a tengerészek csapatai haladtak.

— Csak orosz kaphat munkát a noviszádi villanytelepen? (Levél a szerkesztőhöz). Igen tisztelt szerkesztő ur! Három nappal ezelőtt megtudtam, hogy a noviszádi villanytelep munkásokat akar felfogadni. Bennszűlött noviszádi lévén, aki már hónapok óta munka nélkül áll, én is elmentem jelentkezni. Rajtam kívül még igen sokan voltak ott. Jelentkezésünkkor mindenkinek kérvényt kellett beadni összes személyi adatai felsorolásával. A kérvényt átadtuk és pénteken korán reggel mind jelentkezünk a villanytelepen. Itt ért azonban bennünket a kellemetlen meglepetés: az orosz munkavezető csak orosz munkásokat vett fel számszerint harminchatot. Semmi kifogása nem lehet senkinek az ellen, ha a villanytelep oroszokat is felvesz, de csak oroszokat felvenni a helyi munkások mellőzésével, ez nem eljárás. Lehet, hogy a villanytelep vezetősége erről nem tud semmit, ezért fordultunk szerkesztő urhoz, hogy tegye ezt szöveglapjában, hátha tudomást szerez arról a telep igazgatósága és a jövőben a noviszádiaknak is juttat munkát. Tisztelettel (Aláírás).

— PULLOVFR-MODELLEK, selvem-sálak, trikovelem felhőnemű, bőr- és kőtűt késztyúk, harisnyák, fűzők és melltartók — nagy választékban FISCHER J. és FIA cégnél Noviszádon, Trg Oslobođenja 2.

Ha fáj a feje és szédül, ha teltség, bőlizgalmat, gyomorégést, mellszorulást vagy szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József” keserítvizez.

Jó szív

— Brühühü! Már megint nem tartottad meg az ígéretedet!

— Sohse bűj azért! Majd ígérek neked egy ujat, szebbet.

Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedő egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvíz megbeszélhetetlen szorgalmat tesz azáltal, hogy a beltartalmat kiméletesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelenné tették, hogy a Ferenc József víz számos feloldali hűdésben fekvő betegnek is megtegye a kellő hatást és így nagy megkönnyebbülést okozott.

Topolai hírek

A pravoszláv karácsony előtt a piaci árak erősen emelkedtek. A pujska, mely már 5 dinár volt, most 7 dinárra, sőt 8 dinárra is emelkedett. A választási malacok ára is 200—300 dinár volt páronként. A gabonapiac az árak, különösen a piac vége felé, erősen hanyatlottak. Idei morzsolt tengerit 42 dinárért is lehetett venni métermázsánként. — A gazdakör vezetősége, hogy a fiataloságot is a többtermelésre serkentse, díjakat szándékozik kifizetni azon ifjak részére, akik egy hold földön a legtöbb és a legnemesebb kukoricát termelik. A legközelebbi gazdakör választmányi ülésén vitatják meg a részleteket.

— Eltörte a lábát egy noviszádi asszony. Az elmúlt éjjel 11 órakor értesi ették a noviszádi mentőket, hogy a Primorszka uca 26. számú házban súlyos baleset történt. A házban lakó Temerinac Zsófia 45 év körüli asszony fia 11 órakor tért haza és bezörgött a kapun. Édesanyja kiment az udvarra, hogy fiának kaput nyisson, közben azonban megcsuszott és olyan szerencsétlenül esett el, hogy bal lábát térden alul eltörte. A mentők Temerinac Zsófiát beállították a kórházba, ahol ápolás alá vették.

A házasságkötések növekedésének titka, a praktikus, modern, egészséges és ennek dacára olcsó fűzők és melltarok. Barth Laurától. Noviszád, Petra Zrinjska 17.

Az ezüstözött kanál éppen olyan elegánsan kezdte útját, mint a valódi ezüst. Egy év elmúltával azonban ez az ezüstözött már nagyon kopott volt, míg az igazi ezüst kanál éppen úgy ragyogott, mint mikor a gyárból kikerült. Néhány év múlva az ezüstözött kanál teljesen elkopva, sárgán a konyha eldugott helyére került, míg a valódi ezüst kanál még mindig teljes fényében tündökölt.

Éppen így van a szövetekkel is. Vannak szövetek, amelyek újonnan vásárolva külsőleg éppen olyanok, mint azok, amelyeket mi küldünk önnek. Ezek olcsóbbak, de csak valamivel. Míg azonban a mi szöveteinkből készült ruhában mindig elegánsnak és megelégedettnek érzí magát még évek múlva is, addig az olcsóbb „elegáns” ruha akkor már régen az ócskásnál lesz.

A mi szöveteink a valódi ezüst. A mi szöveteinkből készült ruhákat nem tudja elnyújni és végre — amint egy vevőnk írja — kénytelen azokat elajándékozni. Reméljük, hogy mielőbb érdeklődni fog mintáink iránt: Georg Odom Ltd. Leicester (England), vezérképviselő Vig Pavle, Szubotica, Manojlovicseva ul. 3.

Sziváci hírek

A községi képviselőtestület e hó 3-án megtartott ülésén 1934. évre előirányzott 1,085.000 dinár költségvetés összegét 25 százalékkal leszállította. Az összes tisztviselők, rendőrök és szolgák fizetési szintén 25 százalékkal redukálták. — E hó 4-én a Sandin Zdravko féle vendéglőben Pantelity Milorád alszolgabíró jelenlétében megalakult a sziváci egészségügyi egyesület mintegy 800 taggal. A beográdi és noviszádi központi kiküldöttek ismertetése után a következő héttagnak vezetőjét választották: Vérac Milorád, Voljevicer Henrik, Schank Henrik, Kuhn Henrik, Skoratyák Károly, Sadzakov Milan és Pejin Radivoj. A felügyelő bizottság tagjai Ferenc János tanár, Szuvajdzsics Pero tanító és Stiep Henrik kövacs. Az új vezetőség első ülésén választja meg az elnököt, alelnököt, pénztárnokot és titkárt. Tagokat a vezetőség még korlátozott számban felvesz. — Péntek éjjel ismeretlen tettesek Szabó József nének a falu végén lévő házából az egész baromfi állományt ellopták. — A sziváci Sport műsoros

szilveszteri mulatsága a szokolában várakozáson felül sikerült, ami a rá készített a vezetőséget, hogy pravoszláv Szilveszterkor, e hó 13-án este hasonló mulatságot rendezzen.

— Jövahagyták a bankok és biztosítók kötelező egyesületnek alapszabályait. A noviszádi kereskedelmi és iparkamara jövahagyta a bankok és a biztosítóintézetek kötelező egyesületének alapszabályait. Így a kötelező egyesület rövidesen megtartja a külön közgyűlést és megválasztja a vezetőséget.

Porcellánedények üvegáruk

a legnagyobb választékban

DERNER L. A helyi katolikus templomnál 4266

Iskolában

Tanító: Lássunk csak egy példát. En megyek az uccán keresztül, elémkerül egy gépkocsi, nekem jön s egy hatalmas lökessel elüt... Mi lesz ennek a következménye?

Gyerekek: Néhánynapos vakációnk lesz, tanító ur kérem.

(Berliner III. Zeitung)

Sport

Noviszád mai és holnapi futballprogramja

Két első, három másodosztályú karácsonyi serlegmérkőzés

Az utóbbi napok viszonylag szárazabb időjárása következtében a noviszádi pályák talaja sokat javult és ugyiszólván kifogástalan állapotban várja a karácsonyi serlegmérkőzések megkezdését. Ma és holnap két első és három másodosztályú mérkőzés kerül előtérre Noviszádon.

Ma, vasárnap, a Graficsár—Trgovacski, a NAK—Rádnicski és a Szremac—Isztra se I gne közéssek kerülnek lejátszásra.

A Graficsár—Trgovacski és a NAK—Rádnicski mérkőzést a Karagyorgye pályán rendezik délután fél 1, illetve 3 órai kezdettel. A Grafikusok találkozója a Kereskedőkkel erős küzdelmet ígér. A legutóbbi hetekben mindkét csapat pihent, az őszi szezont a Graficsár a csoportjának első helyén fejezte be, a Trgovacski második lett a maga csoportjában. Az erőviszonyok így a papirforma szerint kiegyenlítődnek, de azt hisszük, hogy a tényleges helyzet a Graficsár javára szól. Kisgólós győzelme valószínű, bíró: Gál.

A NAK—Rádnicski találkozó viszont NAK-győzelmet ígér. A Munkások ugyan nem egyszer szerelek már kellemetlen meglepetést a kékfehéreknek olyankor, amikor a NAK biztos győzelemre számított. Minden attól függ, megtartotta-e a NAK őszi formáját. Ha igen, úgy 2—3 góllal is győzhet. Bíró: Bánics.

A Petrovaradinban délután 3 órakor kezdődő Szremac—Isztra mérkőzésnek a Szremac a biztos favoritja. Az Isztra sehogysem tudott lábra kapni az őszi, a Szremac viszont aránylag könnyen szerezte meg a győzelmeit a bajnoki mérkőzések során. A Szremac 2—3 gó

los győzelme bizonyosra vehető. Bíró: Dobsinszky.

Holnap, hétfőn, a Jugoszlávia—PAK és a Vojvodina—Makkabi mérkőzés szerepel a műsoron.

Ezeket a mérkőzéseket is a Karagyorgye pályán játsszák, délután fél 1, illet-

A Fruska Gorában kiválóan kedvezőek a hóviszonyok a téli sportokra

A pravoszláv karácsonyi ünnepeken sok vendéget várnak a Fruska Gorába

A legutóbbi három nap alatt meglehetősen nagy hóesések voltak a Fruska Gorában. A friss hó a régi keményebb hórétegre esett és így a hó minősége különösen a síelésre kiválóan alkalmas. A hőmérséklet átlag — 6 fok, a hó magassága 30—35 centiméter.

Tekintettel a pravoszláv karácsonyi ünnepekre, nagyon sok kirándulót várnak a Fruska Gorába úgy Noviszád, mint Beográd és környékének területéről. A kitűnően felszerelt, étellel és itallal

ellátott, valamint pihenőhelyekben bővelkedő turistaotthonok hosszabb időre is kellemes tartózkodást biztosítanak a Fruska Gorában. A pravoszláv karácsonyi ünnepek alatt megerősítik az autóbussz közlekedést. Mindazok, akik az ünnepek alatt a Fruska Gorában akarnak pihenni illetve kedvencei télisportjuknak hódolni, el látás és éjjeli szállás biztosítása végett forduljanak a noviszádi, vagy beográdi Putnik irodákhoz.

— Egy ajándék sikere. Az ország hölgyközönségének óhaja teljesült a Tündérújak kézimunkauság nagyarányu ajándék-akciójával. Mindenki, aki a Tündérújak-ra 190 dinárral egész évre előfizet, nyomban megkapja az ajándékot, azt a négy párnahuzatot, amely arany egyipt-re előrajzolva, hátallal együtt, gazdagítani fogja a hálószobát és a kelengyeszekrényt. Ez az ajándék-akció máris óriási hullámokat vetett. Tömegesen fizetnek elő a kitűnő folyóiratra, hogy minél előbb megkaphassák az anynyira celszerű ajándékot. A folyóirat kiadói most újabb meglepetéssel szolgálnak. A négy párnahuzathoz ugyanis mindenkinek még külön egy doboz MEZ-hímzőfonalat is ajándékoznak. Változatlanul 190 dinárért küldik a folyóiratot egész éven át és szolgáltatják ki az ajándék-csomagokat. Az ajándék portó és vámköltségeire 23 dinár küldendő be. Elfizetni lehet az Avala rt. lapterjesztő vállalatnál, Beográd, Frankopanova 24, valamint ennek vidéki fiókjainál is, ahonnan az ajándék szétküldése is történik.

— Dugulás és aranyeres bántalmak. gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, hát- és derékfájás ellen a természetadta „Ferenc József” keserűvíz, naponként többször bevéve, hathatós segítséget nyújt.

ve 3 órai kezdettel. A Jugoszlávia aligha számíthat győzelemre a Postásokkal szemben, mert a PAK a második osztály legerősebb együttese közé tartozik. Ha a csapat az elmúlt hetekben tornatermi tréninget tartott, úgy holnap nagy gólarámmal győzhet. Bíró: Kanazir.

A Vojvodina—Makkabi mérkőzés külön sportsemegének ígérkezik. A Vojvodina a ligaszazon befejezése óta első ízben játszik noviszádi csapattal. A Makkabi meglepő gyengén szerepelt az őszi bajnokságban, de azóta néhány új játékosal erősödött, akikkel technikája és lendülete sokat javult. A Vojvodinának nem lesz könnyű dolga, de azért 1—2 gólos győzelmét a Makkabi aligha akadályozhatja meg. Bíró: Rossier.

Még nem bizonyos, hogy a vidéken megtarthatják-e a mára és holnapra kitűzött serlegmérkőzéseket. Ertesztülésünk szerint Palánkán a pálya használhatatlan állapotban van és így ott későbbi időpontra halasztják a mérkőzések lejátszását.

A noviszádi Rádnicski hivatalos közleményei. A NAK ellen az alábbi összeállításban szerepel a csapat: Kovacevics, Hacker, Rápoti, Jelics, Vizi, Valent, Avramovics, Hoffmann, Kiss, Beke, Bucheimer, tartalékok: Jurik, Kres, Mirszavljevics. — Intéző.

Miniatűrök

EGRESSY GABOR (1808—1866).

kiváló színművész, a múlt század hat vanas éveiben Szatmáron Sztupa Andor színtársulatánál vendégzerepelt. Ennek felesége, Kolonics Alfonza, nemcsak kitűnő művésznő, de kiváló gazdasszony is volt. Egressy nagyon szerette a jó kávé. Panaszkodott is a próbán, hogy a vendéglőbeli kávé nem veszi be a gyomra. Sztupáné erre meghívta Egressyt, hogy jöjjön el kávéra naponta hozzájuk. Egressy boldog volt, de nem tudta, hogyan hálálja meg a sok jó kávé a szíves háziasszonynak. Végre az a jó ötlete támadt, hogy küldött Sztupánának egy nagy süveg cukrot a következő sorok kíséretében:

»Mint nőt tisztellek, mint művésznőt nagyrabecsüllek, mind gazdasszonyt megsüvegelek.«

NIKOLAI MIHAILOVITS KARAMSIN (1766—1826)

oroszló történetíró találkozott egyszer Kostrov költővel, aki hideglelésben szenvedett és nagyon rossz színben volt.

— Mi történt önnel? — kérdezte Karamsin.

— Magam sem tudom, — felelte a költő — mindig meleg italokat ittam s mégis folyton gyötör a hideg.

P. MÁRKUS EMILIA,

a kiváló színművésznő mondta egy alkalommal:

— Színpadon a közönség tetszését megnyerni könnyebb, mint megtartani. Az igazat eltalálni könnyebb, mint megtalálni. Könnyebb nagyszerepűnek lenni, mint egyszerűnek. De szerepeinkben akként feledni el a saját egyéniségünket, hogy szemünk játék közben is mindig önmagunkra legyen fordítva — ez a legnehezebb.

ANATOLE FRANCE (1844—1924)

francia író egy alkalommal meglátogatta egyik ismerősét, aki néhány hónapja vidéken telepedett le. A házigazda, mindent megmutogatva, végigvezette illusztris vendégét a szerény kis ház szobáin, majd a kis kertekébe jutottak, amely a házhoz tartozott. Büszkén kérdezte Anatole Francetól:

— Nos, mit szól a kertemhez?

— Oh Istenem, nem lehet valami nagygnak mondani, de kárpótlásul — és itt France az égre tekintett — eléggé magas.

V. KÁROLY (1500—1558)

német-római császár egy város ostroma alkalmával nagyon közel jutott az ellenséges hadtest tüzéséhez. Tisztjei könyörögtek neki, hogy vonuljon vissza. V. Károly nevetve mondta:

— Tudtok az egész világtörténelemben egyetlen uralkodóról, akit ágyugolyó ölt volna meg?

ANDREA ROBERO (1842—1910)

kiváló olasz matematikus, nagyon furkár ember volt. Igen keveset költött magára és köztudomásúan mint nagyon szegény ember a legnagyobb nyomorban halt meg.

A temetés után három unokaöccsét nagy meglepetés érte. Kiderült, hogy az elhunyt óriási vagyont ha-

gyot hátra, amelyet unokaöccsei örökölték.

Összeült a családi tanács s elhatározták, hogy szegény nagybátyjuknak, aki érettségéig nélkülözött életében, pompás síremléket emelnek olyan felirással, amely matema-

tikus mivolta mellett az örökösök háláját is kifejezi.

A sírfelirat így hangzott: »Itt nyugszik Andrea Robero, az illusztris matematikus. Életében összeadott, szorzott, sohasem vont ki és hálás unokaöccsei — osztottak.«

KÖZGAZDASÁG

Mennyit keresnek a fa- és szénkereskedők

A pénzhiány miatt maradt Noviszád az idén koksztól EGY fatereskedő érdekes megállapításai

A Reggeli Újság december 15. számában cikket közölt egy fatereskedőtől. Az illető fatereskedő ebben rámutatott arra, hogy miért drágult meg a fa és felhívja a közönséget, hogy külföldi kokszt és szén helyett használjon hazai barnaszén. Ezzel kapcsolatosan egy noviszádi fatereskedő most az alábbi levelet intézte hozzánk:

— A fa és szénkereskedőknek ma lépten nyomon azt kell hallaniuk, hogy milyen jó idő jár rájuk. Hogy milyen jó időket élünk azt az alábbi néhány sorral szeretném megvilágítani:

Egy vagon elsőrendű bükkfa ára, helyi feladó állomáson	1250 din.
Fuvar és mellékköltségek	520 din.
Behordás a vasutról a raktárba	150 din.
Kövezetvám	50 din.
Kiölelés	30 din.
Összesen:	2000 din.

A tíz tonnás fa ára tehát 2000 dinárt. Ebből a fából öt ölet lehet rakni és így az elsőrendű bükkfa ára a fatereskedőnek ölenként 400 dinárjában van.

Nyáron ugyan hajón jön a fa és ez ölenként 30—40 dinárral kevesebb fuvar költséget jelent. Ezt az olcsóbban szerzett fát 340—380 dinárért házhoz szállították a fatereskedők, míg ma 400—430 dinárért adják a bükkfa ölet. Ilyen árak mellett, ha a fatereskedő becsületes ölet ad, csak ráfizethet.

Szeretném ezzel kapcsolatosan a szén és kokszeladást is megvilágítani.

Valóban helytálló az az állítás, hogy a Noviszád részére uszó szállítmányokat, a hirtelen bekövetkezett jégzajlás miatt, a télkikötőkbe vontatták, annak azonban, hogy Noviszád kokszt nélkül áll, sokkal mélyebbreható okai vannak.

Noviszádnak évente körülbelül 500 vagon kokszt és 200 vagon porosz szénre, átszámítva 4 millió dinárnál is többre van szüksége. Ezt a legelőtöbb szükségletet a kereskedők nem tudják be-

szerezni, mivel a hozzávaló és javarészen még az áru beérkezése előtt lefizetendő tőkével nem rendelkeznek.

Ha érkezett is a nyár végén néhány kisebb hajórakomány kokszt, amelynek métermázsája az uszály 55—58, sőt 62 dinárba is került, ennek a koksztnek eladási ára 62—64, vagy legfeljebb 66 dinár volt házhoz szállítva. Megbízható kalkuláció mellett: kirakodás, partpénz, kövezetvám, befuvározás és elporlás leszámítása után a kokszt csaknem haszon nélkül, mondhatni tényleges veszteséggel kelt el.

Egy körülményről azonban megfeledeztek a fa- és szénkereskedők. Minden államnak szüksége van ma pénzre, sőt sok pénzre, a mi államunknak is szüksége van rá. Az adóügyi referens mindenkinek az eladott áru mennyiségéről beszél. Hiába sir és kéri a fatereskedő adója egy részének elengedését, hiába panaszkodik, hogy nem keresett semmit, sőt veszteséggel zárta az évet, — az adóügyi referens ez nek, — az adóügyi referens azonban nem, s ha én adóügyi referens lennék, én sem hinném el.

Az azonban még egy körülmény szerepel amely a nyomott árakból kifolyólag az üzletet befolyásolja.

A tehető fogasztó veszi egy vagon fát és 60—100 métermázsas koksztot s ezzel egész tétre el van látva. A tőkével nem rendelkező fogasztó hitelre vásárolja meg téli szükségletét és nagyon nehezen fizeti ki tartozását, a fosztók legtöbbje azonban 2—3 napra vásárol tüzelőanyagot. Ilyképen egy 10 mázsával megrakott kocsi szállítmányát legalább tíz helyen kell lerakni, s így 1 kocsi, 1 kisérőmunkás, 1 ló és egy fél nap szükséges hozzá, hogy a mázsánkénti átlagos 3 dinárt, összesen tehát 30 dinárt megkereshessük. Kérdelem tehát, hogy a hideg dacára is, még mindig oly nagyon irigyléreméltók vagyunk-e?

Tisztelettel (Aláírás)

A szentai Nagyvölgy lecsapolása

Szentáról jelentik: — Tegnap Szentán voltak Petrov Száva báni osztályfőnök és Gyurics Gyura báni főmérnök és megbeszélést folytattak Szentai város vezetőségével a szentai nagyvölgy lecsapolásáról és ármentesítéséről. Szentai várost az értekezleten Vujiics Száva polgármester és Nikolics Dobrivoj városi főmérnök képviselték. A Bácsfőispán ármentesítő társulat részéről Dundjerszki Branislav igazgató főmérnök vett részt az értekezleten. A Szubotícától Csantavíren, Szentán, Adán és Molon keresztül Pet-

rovoszelőig húzódó Csik mintegy 24.000 hold termőföldet tesz évenként használhatatlanná. Ezen terület ármentesítésére és az árlecsapolására mintegy 24.000.000 dinár lenne szükséges ami holdanként 1000 dinár megterhelést jelentene az érdekelt gazdáknak. A mai nehéz viszonyokban azonban nagyon kétséges ezen hatalmas összeg előteremtése. Ezért a megbeszélésen úgy határoztak, hogy egyelőre csak a szentai határban és az adai határ egy részében végeznék el a lecsapolást és ármentesítést mintegy 240.000 dinár

költséggel. S a munkálátok elvégzésére a Bácsfőispán anyagi segélyért, mivel a Bácsfőispán az ilyen közmunkának tekintendő munkálátok elvégzésére van kötele. A bizottság szerint közmunkának tekinthető a lecsapolás és ármentesítés, mivel a munkálátok elvégzésénél sok szentai és szentakörnyéki kiesetlen munkás jutna munkához és ezáltal kenyérhez. Ugy Szentán mint, a környéken nagy érdeklődéssel várják a Bácsfőispán döntését ebben az ügyben.

A Jugoszláv Rudolf Mosse megváltoztatta a cég nevét. A zágrebi báni hatóság megengedte a Jugoszláv Rudolf Mosse r. t. november 11. közgyűlésének azon határozatát, hogy a cég nevét »Propaganda« r. t. névre változtassa. A címváltozás azért vált szükségessé, hogy a berlini Rudolf Mosse céggel mindennemű összeköttetést megszakítsanak. A berlini cég ugyanis fizetési nehézségekbe került és így ezek semmiféle kihatással nem lehetnek a Jugoszláv cégre. A volt berlini Mosse koncernhez tartozó »Propaganda« r. t. azelőtt Jugoszláv Rudolf Mosse r. t., Zagreb-Beograd, amely a német birodalom határain kívül van, a párisi koncernhez csatlakozott. Így ennek a cégnek a világviszonylatban elért helye továbbra is biztosítva marad. A zágrebi központ és beogradí fiók igazgatóságában semmiféle változás nem történt és így a cég változatlanul fog tovább dolgozni, mint eddig.

TÖZSZEJÁRLATOK

A dinár árfolyama. Budapest 7.80—8.30, Prága 41.55—41.95, Berlin 5.42—5.46, London 240.50.

Zürich, Beograd 7.00, Páris 2026.25, London 1680, Newyork 327, Brüsszel 71.775, Milánó 27.16, Madrid 42.55, Amsterdam 207.575, Berlin 122.90, Bukarest 3.05.

Noviszádi terménytőzsde. Buza 78 kg 2%, bácskai 92—93, bácskai Szombor környéki 92—93, középbácskai 93—94, felsőbácskai 94—95, szerémi 92—93, szlavóniai 94—95, 77 kilogramos 2 százalékos bácskai tiszai 95—96, felsőbánai 90—91, délbánai 89—90, árpa bácskai 65—67, szerémi 65—67, zab 51—53, tengeri bácskai öreg k. d. 70—72, bácskai új garantált minőség 48—50, bácskai száritott 63—65, bácskai új januárra 50—52, bánai öreg 68—70, bánai száritott 59—61, szerémi öreg 70—72, szerémi új garantált minőség 48—50, szerémi száritott indijjai paritásban 63—65, szerémi új 50—52, buzaliszt bácskai és bánai állomásról nullás g és g 170—190, kettes 150—170, ötös 130—150, hatos 100—110, hetes 75—85, nyolcas 65—70, szerémi és szlavóniai állomásról nullás g és g 165—180, kettes 145—165, ötös 125—145, hatos 100—110, hetes 75—85, nyolcas 65—70, buzakorpa jutásakokban bácskai és szerémi 54—56, bánai 52—54, fehérbab 2 százalékos zsák nélkül bácskai és szerémi 130—132.50.

Irányzat: Változatlan. Forgalm: Csekély.

Árak a budapesti terménytőzsdén és határidőpiacon. Budapestről jelentik: A terménytőzsdén a készáruipiac irányzata barátságos volt. Tiszavidéki 80 kilós buza 7.50—7.75, felsőtiszai 7.45—7.65, egyéb származású 7.35—7.50. A határidőpiacon irányzata barátságos. Buza márciusra 7.67—7.68, májusra 7.88—7.89, rozs márciusra 4.47—4.50, tengeri májusra 7.87—7.90.

A Stavisky-botrány miatt Bayonneban forradalmi jelenetek játszódtak le

Teljesen nyoma veszett a nagystilű szélhámosnak. - Egyre nagyobb összegre rug az okozott kár

Párisból jelentik: A Stavisky botrány foglalkoztatja ma az egész francia közvéleményt annál is inkább, mivel igen befolyásos emberek is érdekelve vannak az afférben. Stavisky többek között összeköttetésben állott Dalimier gyarmatiügyi miniszterrel és Pierre Chautemps ügyvéddel is. A miniszterelnököt éppen ezért kellemtől érinti az ügy és, hogy elejét vegye min

Sehol se találják Staviskyt

A francia sajtó kimerítően foglalkozik a botrányral és felháborodva kérdezi a hatóságokat, hogyan szökhetett meg Stavisky.

A lapok nem titkolják azt a gyanújukat, hogy magasállású személyiségek idejében figyelmeztették a világcsalót a reá váró veszedelmre, mert attól tartottak, hogy a hamiskártyázáson, orgiákon tettenért fezőr a maga mentése céljából kompromittáló vallomást teene elfogatása esetén.

A rendőrség nem tudott még a nyomára jutni

A gyarmati miniszter is bedőlt a szélhámosnak

A botrányral kapcsolatban igen kellemetlen helyzetbe került Dalimier gyarmatiügyi miniszter, aki 2 év előtt a társadalom biztosító intézeteket felszólította, hogy tartalék tőkékért vásárolják a városi hitelintézetek és zálogházak kötvényeit, amelyeket Staviskyék bocsátottak ki

Forradalmi hangulat Bayonneban

A társadalombiztosító intézetek most az államot akarják perelni károsodásukért.

Dalimier, aki a levél írásakor a társadalombiztosítás minisztere volt, kétségtelenül jóhiszeműen írta a levelet, de Stavisky ügynökei e levél segítségével csapták be a jóhiszemű közönséget. Különösen súlyosan éri a család Bayonne városka lakóit.

A harmincezer lakosu városnak alig van olyan polgára, aki nem dőlt volna be a városi zálogház igazgatói nagyhangú ígéreteinek és ne vásárolt volna anyagi erején felül is bonokat. Több ezren nemcsak a kifizetett vételárat veszítik el, hanem további kötelezettségeket is viselniük kell.

A fogház előtt, ahol a zálogház letartóztatott vezérigazgatóját, Tissiert őrzik, nagyobb tömeg verődött össze. Az emberek izgalomban be akartak hatolni a fogházépületbe és a csendőrségnek csak nagynehezen sikerült visszazorítani

A hamis kártyás Stavisky 250 millió kölcsönt akar szerezni Bulgáriának

Stavisky évről-évre megjelent a Riviérán és a játékkaszinókban feltűnéskeltő nagy összegekben játszott. Stavisky sohasem hagyta el a szerencséje. Két év előtt Cannesban egymillió frankot nyert egy este.

A szokatlan nyereség feltűnést keltett, a szaklatlan nyereség feltűnést keltett, a szaklatlan igazgatósága megvizsgáltatta a játékokban használt kártyákat és megállapította hogy azokat titokzatos kezek megjelölték

A szenzációs felfedezés ellenére sem mertek az előkelő idegennel szemben fellépni, mert közvetlen bizonyíték nem volt arra, hogy a hamisítást ő követte el. A fezőr gyanút foghatott, hogy figyelik, és többé nem jelent meg a kaszinóban. Az elmúlt tavasszal újból a Riviérára érkezett s ekkor egy másik kaszinóban egyetlen este kétmillió frankot nyert. Itt is megvizsgálták a kár-

denféle támadásnak és gyanúsításnak, az alábbi nyilatkozatot adta ki:

— Az igazságszolgáltatás hajthatatlan szigorral fog tovább haladni a megkezdett uton és semmiféle személyi tekintetek sem fogják feltartani. Ha kiderül, hogy bűnös kedvezésekről van szó, a kormány erélyesen teljesíteni fogja köteleességét.

a szökevénynek, bár szerdán este jelentették a rendőrfőnökségnek, hogy Stavisky Portugáliába szökött és Lisszabonban hajóra szállt, hogy Dél-Amerikába utazzék. Utjának végcélja, állítólag Venezuela.

A párisi rendőrfőnökség nyomban intézkedett, hogy Lisszabonban vessék szigorú vizsgálat alá a Dél-Amerikába induló hajók utasait. Szerdán csak a Raoul Soares gőzös indult Venezuela felé, de utasai között nem sikerült Stavisky nyomára bukkanni. A párisi rendőrségnek az a gyanúja, hogy a bejelentéssel félre akarták vezetni és az orosz emigrált bankár feleségével együtt Kelet-Európa felé vette útját.

Most kiderült, hogy nem pusztán kisemberek dültek be Staviskynek, hanem a társadalombiztosító intézetek sok millió frank erejéig vásárolták az optánkötvényekre a Stavisky által kiadott bonokat

tani a feldühödött tömeget.

Amikor a vezérigazgató detektívek és rendőrök fedezete alatt a fogházból kijött, hogy intézetének helyiségeibe szállítsák,

a tömeg megrohanta a csendőrkordont és kis híjja, hogy az igazgatót meg nem lincselte

Tissiert mégis sikerült megmenteni és elvinni a Credit Municipal irodájába, ahol a vizsgálóbíró a jelenlétében nyitotta ki a pénztárszekrényeket. Arra a hírre, hogy Tissier a bankban van, ott gyülekezett össze nagyobb tömeg, amely

mindenáron népitéletet akart végrehajtani, úgy hogy újabb csendőrsztagokat kellett kivezényelni

amelynek csak nagy erőfeszítés árán sikerült a feldühödött embereket a bank közeléből eltávolítani.

tyákat, megállapították, hogy meg vannak jelölve

de nem volt elég bizonyíték és nem tudtak fellépni Stavisky ellen.

Azt is megállapították az utóbbi napok nyomozása során, hogy Stavisky a legkülönbözőbb álnéveket használta. Így rendszerint Alexander grófnak nevezte magát, máskor Serge S. Alexander néven szerepelt. Budapesten, Bécsben és Baselen is megjelent. Mindenütt nagy pénzügyi tranzakció felől folytatott tárgyalásokat.

Legutóbb Bulgáriának ajánlotta fel, hogy 250 millió frankos kölcsönt szerez számára.

Az eddigi megállapítások szerint a Stavisky által okozott kár már félmilliárd frankra rug, de nem lehetetlen, hogy jóval több pénzt csal ki áldozataitól.

Stavisky „a romlottság gazella-szemű hajlékonytestű zsenije“

Pochot rendőrbiztos, aki hivatalos minőségében többször is foglalkozott Stavisky szélhámosaival, az újságírók előtt Staviskyról a következőket mondotta:

— Stavisky a romlottság terén valószínű zseni volt. Ez a gazellaszemű és hajlékonytestű levantei úgy hazudott, mint ahogy más ember lélekzik.

Pályafutásom során senkit sem ismertem, aki hasonló felkészültséggel hajtott volna végre szélhámoságait. Minden erköcsi érzék hiányzott belőle és teljesen érzéktelen volt a becsület kérdéseiről. Nagy képességet mutatott ahhoz, hogy másokat törbe csaljon, kijátszotta a törvényeket, semmibe sem vette a rangfokozatokat.

Allandóan gyönyörű és tündöklő nők kíséretében jelent meg és sajnos, magához láncolt több magasrangú személyiséget is, akik nem voltak eléggé elővigyázatosak

Stavisky az utolsó ötven esztendő legkülönösebb szélhámosa,

perfid bájt sugárzott magából, amelynek csak a legférfiasabb jellemek tudtak ellentánni. Műszere főképpen abban állott, hogy szélhámoságait sorozatosan hajtotta végre; az egyes ügyek egymást termékenyítették meg és egymásnak szolgáltak biztosítékkal, anélkül azonban, hogy egyikük is valamennyire komoly vagy becsületes ügy lett volna. Nézetem szerint Stavisky szélhámosa 500 millió frankra rugnak, de bizonyosra vehetjük, hogy ez csak a legminimálisabb becslés.

Az esti lapok értesülése szerint Stavisky szédélgeinek összege mintegy 650 millió frank.

A szombori járásbírósa 1934 évi ügybeosztása

A járásbírósa vezetője, Begovics Milán. Az 3 hatáskörébe tartoznak az igazgatási, kisebb váltó és fizetési meghagyási ügyek, ahol az alperes neve Gy, Ly, Ty, C betűkkel kezdődik. Ezenkívül a telekkönyvi, örökösödési, perenkívüli ügyek, a háboruban eltűnt egyének holtá nyilvánítása, továbbá polgári ügyekben jogsegély nyújtása, választási ügyek, valamint szóbeli bejelentések jegyzőkönyvbe vétele, polgári, büntető és más ügyekben. Tárgyal: kedden, szerdán csütörtökön és szombaton.

Sztanojevics Szlávkó járásbíró ügykörébe tartoznak ugyanazon ügyek, mint fentebb, ahol az alperes neve A, E, Z, K, M, N, Ny, Sz, U, F Cs, S betűvel kezdődnek. Ezenkívül azon kiskorúak ügyei, amelyek a járásbírósa hatáskörébe tartoznak és pedig a szombori, apatini, kulai és odzsacsi járásból. Tárgyal hétfőn, szerdán, csütörtökön, szombaton, a kiskorúak ügyében szombaton.

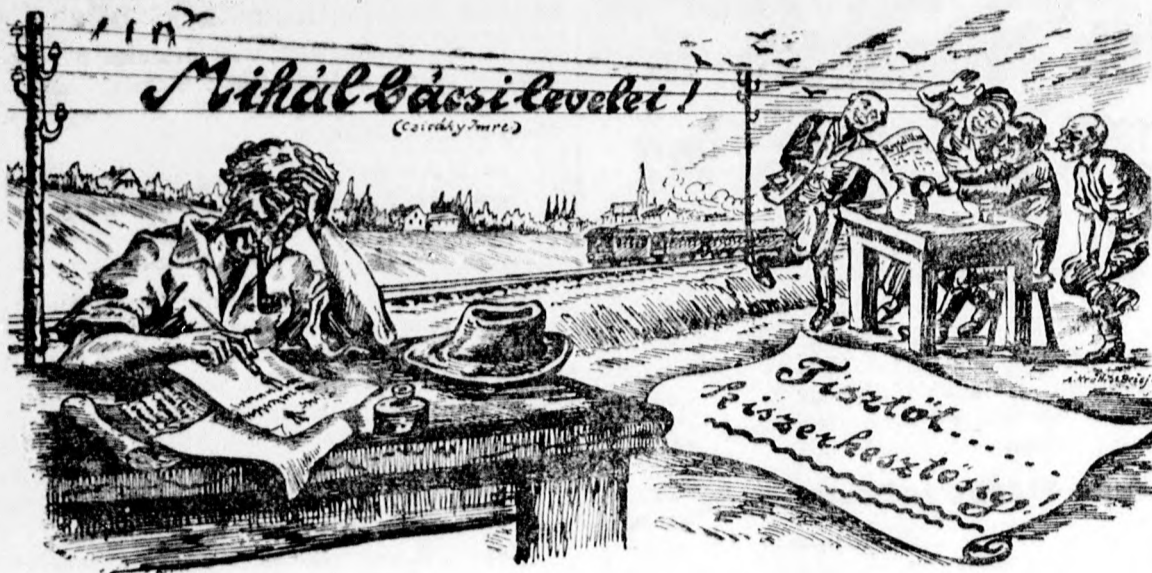
Lalosevics Sztanoje járásbíró ügykörébe tartoznak ugyanezen ügyek, ahol az alperes neve V, D, J, P, R betűkkel kezdődnek, azonkívül az összes végrehajtási ügyek. Tárgyal kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Gyukics Momesilo járásbíróhoz tartoznak fenti ügyek, ahol az alperesek neve B, Zs, I, L, N, O, T, H, C betűkkel kezdődik, ezenkívül az összes vitás felmondások. A kiskorúak bírójának helyettese. Tárgyal hétfőn, szerdán, csütörtökön és szombaton. Ugyancsak helyettesíti Lalosevics Sztanojet a polgári ügyekben.

Galkanovics Zoran járásbíró ügykörébe az összes büntető ügyek tartoznak, amelyek a járásbírósa hatáskörébe esnek. Ezen ügyekben a kérvényeket is ő intézi el, valamint jogsegélyt is ő ad. Tárgyal hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton.

Ügyészi megbízott Budakov Alekszandar.

Végrehajtók a V, D, Dj, I, P, és Dzs betűk részére Szávic Sztanko, a B, I, N, Ny, H, C betűk részére Petrovics Danilo, az A, E, Z, Sz, U, S betűk részére Parot Ciril, a Zs, M, R, Ty, T, Cs betűk részére Lukics Szima, a G, K, L, Cs betűk részére Ves Lázár.

Leattam már ennéhányszó a Cibete Mári. nénit, de most a napokba megest előkerült. Mer ez a vinaszony mindenhun ott van mindent lát.

Özvegy már tán azuta, miuta a világon van. Se gyereke, se testvére, mégis rokony a féfalu neki! Engem is éktelen szível, tarti a rokonságot oszt lelke Mihálkámnak tisztől.

Pedig haj! Gatyamadzagbú is csak fele akko a köllött nekem abba az ilöbe, amikő még Mihálka vótam.

No de hogy szavam ne felejesem, ez az én Cibere Mári néném mondom, mindenhő tud.

Gyereket fürdetni, ködököt elkötni, halottat mosni, siratni, virasztani, dísznőtorba belet pucóni, mindenfaj a nyavajárú orvos ságot javasóni recept nekü, helbü kiment lábát helire rakni, megese mellés, hibbanás, hasfájás ellen kenyést, téját, kenyőcsöt ami, rontást kizsíteni, rontást érvinyteleníteni, szemverésrü ráolvasni, no de mondom hogy átlag mindenrü ütöt híjják a faluba.

Ha nem híjják, akkó is mén.

A múlt napokba is ugygy estefelé belibben mihozzánk.

Ahogy meglátom, hogy begyün a kiskapun, még mondom magaba

— hát eszt mi a nyovoja hozta ide? Nincs tudomásomba, hogy valami hallomás-est lenne a házná akár emberbe, akár jószágba!

De nem szótam semmit, inkább bementem elüle az istállóba.

De nem gyütt utánnam, hanem igenyest bement a házba.

Várok, hogy mondom maj csak elmén. De ment a nyovoját! Végüre is én untam el az istállót oszt bementem.

Az ajtóba hallom, hogy retent mongják mind a hárman. Má mind a Mári néni, az én anynyukom, meg a lányunk a Rozi.

Benyitok.

Ecceribe ojan esendessig lett akar ha ménkü csapott vóna be.

A Rozi veres akar a rúza. A Cibere Mári meg végkép nem akar a szemembe nézni, csak ül. Az anyukom meg a kötője csüteskivel tőrügeti a szemit oszt szotyog feszt akar a pipaszáram.

Rákajátok mondom

— no mija hé? Mi baj?

Aszongya

— semmi.

Mondom

— nono, semmijé nem risz te.

Ránizek arra a vín szatyorra, de nem szólát meg addig még csak elejébe nem átam oszt möj hangon rá nem kajátottam

— no hagy hajjam!

Aszongya

— jaj édes lelke Mihálkám én most gyügyü képibe gyüttem, hogy odannátok e a Rozikát a Beles Matyiék Jóskájának?

No erre oszt hamarjába én se tuttam mit szóni!

Hirtelenyibe az jutott eszembe, hogy ehen e, nem elég, hogy két dísznő megdög- lött, most a tetejibe még lakadalom is! No megest hátralékba maradok a kulukká! Pedig ami igaz, már én is látom egygy idő óta, hogy a Jóska gyereket retent reszeli a magáé a Rozika után, meg a Rozi is mindha hajlamozna.

Az anynyukom is leatta már ennéhányszó, hogy a Jóska igenesak a Rozit rángati a délutáni táncba, meg befizet érte meg hummiégymás.

No nem mondom, rendesnek tudom ütöt is, az apját is, van is valamijük, hát hattam ütöt.

De most csak muszáj vót szóni valamit, hát odaszótam

— csak nem mén hozzá a Rozi ahó a nyálashó?

Aszongya a Rozi esendbe

— nem nyálás az!

No erre oszt foktomra foktam, mondom

— hát miuta veszed észre, hogy rendes szándéklattytya van a Jöskának?

De nem szól a Rozi csak nézi feszt a

szoba főgygít.

No de ez így is dukál, hogy a lány ijek- kó halgasson oszt lapíjjon.

Csak kúsvártatva szólát meg hogy aszongya

— mer a mútkó is óron csapta az Eszes Feresit, mer elkért tüle a táncba.

Mondom

— no az is valami.

Eccé csak a Misa is, aki ott üt a kuc- kóba, beleszól a kártyába, hogy aszongya

— édesapám, a Beles Jóska már kéccé adott két dinárt, hogy füssem le a házunk előtt a karórú a villanylámpát.

Mondom

— mé?

Aszongya

— hát hogy sítit legyen a ház előtt, a- mikő ott kaesalog a Rozivá!

No erre oszt kizavartam a Rozit is, a Misát is, mer igen nevethekém lett.

A Cibere Mári is utánnuk ment.

Avvá én is odafordútam az anynyu- kombó, mondom

— mit pücsögsz, haszen te is így kom- pernátad ki!

Aszongya

— má honne rinék, amikő ojan, mindha csak tennapelőtt vartam vóna neki a kis ubonyt, meg az első kis pendelt, oszt ehen e, már is jegyíngét kék venni a Rozikánk- nak!

No de erre már nekem is könyvedzeni kezdett a szemem, oszt mondom

— hát én nem bánom, belealapszok, ha már annyira oláig vattok!

Avvá rájuk hattam oszt kimentem me- gest az istállóba.

Marattam tisztelettel

Mihál bácsi

Igazis!

Épp hogy vetettem valamit a tehán alá, asztán átmentem a sarokra, mondom meg- izok egyet.

Hát bátyaság! Már a sarkon az egisz kocsma tutta, hogy lakadalom leszz ná- lunk!

Mer hej, a kireiajzumát! Coki sürgöny, coki telefon, de még coki rádiom is! Mer a Cibere Mári avvá a hétlámpásos hangszó- rós szájává hamaróbb szétvüszli a szót!

A világ minden tétéről

15.000 MILLIOMOS VAN OLASZORSZÁGBAN

Olaszországban egy most megjelent statisztika szerint összesen 15.000 milliomos van. Mig azelőtt Gualino Riccardo, a Mussolini által most amnesz- tiában részesített és száműzetésből szabadonbocsá- tott nagyiparos számított Olaszország leggazdagabb emberének, most helyére Angelli szenátor lépett, aki állítólag másfélmilliárd lírás vagyont mondhat magáénak. Még két másik szenátor, Borletti és Crespi mondhatja magát líramilliárdosnak, vala- mint Marconi s a nemrég elhunyt Pirelli nagyiparos.

SZÁMOK BERLIN FORGALMÁRÓL

Berlin határa 232 kilométer hosszú. Egyik uccája mindössze 25 méter. Leghosszabb uccája huszon- két kilométer. A Friedrichsstrasse, amelyet pedig egyidőben a leghosszabb uccának tartottak, alig négy kilométer hosszú. Berlinben naponta 75.529 gáz- láng, 16.641 villamos izzólámpa és 862 izzólámpa gyul ki. Ez összesen 17,4 millió gyertyalángnak felel meg. Ehhez természetesen még hozzájárulnak a magánháztartások, reklámok stb. villamosfogyasz- tásai.

TEVEDESŐBŐL ELBOCSÁTOTT FEGYENCEK

Lengyelországban nemrég az új büntetőör- vénykönyv életbeléptetése alkalmából ugynevezett „kis amnesztiát” hajtottak végre. Az amnesztiában, mint ahogy később kiderült, tévedésből husz fegyenc is részesült, akik a lengermi fegyházból kiszabadul- tak, holott hosszabb büntetés várt még rájuk. A rendőrséget utasították, hogy a kiszabadult embe- reket fogja el, ami azonban csak néhány esetben sikerült eddig.

Hetedhét országra szóló régi bácskai és bánáti murik

Egy csokor a kanizsai éjszakából

A kilencvenes évek végén a kanizsai mulató társaságok kedvenc alakja volt Buddy Pál főszolgabíró. Volt egy jó szokása: nála csak lámpafény mellett esuzott a bor. Megtörtént pedig, hogy urak voltak nála ebédre hivatalosak. Az ebédő bespalettázva, az asztalon — tekintettel, hogy akkor villany még erre felé nem volt — nagy petróleumlámpa égett. Künn verőfényes nap-sütés, benn az éjszaka illúziója és sűrű pohárkocogás — legalább addig, míg künn újra ki nem sütött a nap. A kapu pedig zárva, mert se ki, se be.

Hány pandur csapta össze a bokáját és jelentette a ház asszonya jelenlétében feszés vigyázz-állásban, komoly tiszteletudó hangon: „Tekintetes ur kérem, délután 6 órakor tüzoltógyűlés a kisteremben.” — „Jól van fiam, mondd meg hogy ott leszek.” — „Pedig, dehogyan volt a kisteremben tüzoltógyűlés, csak holmi borozgatás a kiskocsomban. A sztárakanizsai tüzoltótestületnek volt egy betétkönyve az egyik bankban, amit „gégealap” címen kezeltek. Minden parádés felvonulás, lakodalom, vagy temetés jövedelméből egy bizonyos rész a gégealapra ment, amit alapjában véve gégegyakorlatok ra fordítottak. Így például: Délután váratlanul riadót fújtak, lélekszakadva rohantak a laktanyára a tüzoltók, ki ahogy volt nekilötvé. A laktanya előtt sorakozó és réz hangszér kísérete mellett kivonultak a Fruzsza Julcsa-féle italmérő helyiségbe, ahol komandóra a legnagyobb precizitással folyt le a gégegyakorlat a tüzoltózenekar részvételével. Egy mars — egy hörpintés, ismét mars — ismét hörpintés, aztán egy mars — két hörpintés és így tovább a változatos ság kedvéért, hol ülve, hol állva, de a végén többeknél feke.

Igen szimpatikus egyesület volt a „keskenyvágyú dalárda”, amely csendes nótázás mellett a szakszerű itálvétést is kultiválta. Ennek összejövetelein csak felvett tagok vehettek részt. A felvétel különben elég körülményes volt. Elsősorban kipróbálták a tanonc hangállományát és annak minőségét, közben lassu átmenettel a belső befogadóképességet állapították meg, amely kísérlet egyúttal fokozta a hang kvalitásának érvényesülését. A felvételi próba különben igen gerjesztőleg hatott a többi tagokra is. A felvételre jelentkezőn a próbát Mecséry városi kerületi állatorvos végezte kitűnő szakértelemmel. Ennek az egyesületnek azonban nemes célja is volt. Mottója „szerepd és becsüld a másikat” volt. Bizony ezekben a régi gavallérokban élt az az érzés, hogy szerette a másikat és tudta becsülni. Csendes nótázások, kvaterkázások közelhozták őket egymáshoz. Mind úgy beszél ezokról az esti összejövetelekről, mint a legszebb emlékekről.

Volt Sztárakanizsának több közkedvelt főtisztviselője. Így az egyik, aki igen szerette a zeneszóval aláfestett poharazást és a legdiszkrétebb hazatérők közé tartozott. Rá soha senki sem mondhatta, hogy zenekíséret mellett ment haza, mert ha a tekintetes ur az ucca jobb oldalán igyekezett haza, akkor a baloldalon vonult végig az akkor működésben levő 13 cigánybanda közül az egyik és huzta:

Magas jegenyefán sárgarigó fészek,
Az is bolond ki nem részeg.

De őt ne kísérje eg ybanda se, rá ne mondják, hogy zenekísérettel ment haza. A tulsó oldal, az már más.

Egy másik közkedvelt tanácsnok, ha úgy reggel, vagy délfelé állított haza, mindig egy csokor virággal a kezében nyitott be öngyághoz és engeszteléseképpen elhuzatta a cigánynyal:

Nem tudok én néked csak virágot hozni...

Sz. kántor, kinek, később szép karriert befutó fiai voltak, egy éjszaka éjjeli zenét kapott. Huzta a cigány „sem apám, sem anyám...” Mikor meghallotta az öreg, kirántotta az ablakot és ráordított a cigányokkal körülvevett és a fát ölelgető fiára: — De azt a kutyafáját a taknyos kölyöknek, sem apád, sem anyád, nem takarodsz be... — Dr. Király akkori polgármesternek huszárszázados Bandi fia itthon volt szabadságon. Egyik éjszaka kimaradt. Másnap a hivatalban kérdezi az apja, ugy-e Bandi, mikor jöttél haza? Korán apám, már ötkor megszöktem. Felnéz az öreg, de a fene azt a társaságot, ahonnan reggel ötkor szökni kell. Mikor 1907-ben az új városházát építették, az adóhivatal a többi hivatalokkal a nagyvendéglőbe helyezték át ideiglenesen. Akkor volt jó idő, kocsmába jártak adót fizetni. Egy éjszaka a hivatalt őrző rendőr irtózatosságmára, ordításra lett figyelmes, kimegy hát a piactéren az árusító bódék tetején a város mulató honfiainak clujja igen elázott állapotban követelte a titkos szervezeti jogot és hirdette a stáriumot ellenkező esetben. A rendőr hosszú sikertelen zargatási kísérlet után visszahúzódott, de másnap jelentést tett az akkori F. rendőrkapitánynak, aki maga elé idézte a csendháborítókat. Harmadnap meg is jelentek. Mikor meghallgatta őket, felállt és az itéleteket megelőző hivat-

kozással kimondotta, hogy uriember csendháborítást nem követhet el, a megjelentek pedig urieimberek, így büntetés rájuk ki nem szabható.

Igen jó hírnévnek örvendett széles környéken L. főjegyző, aki oszonára megivott egy kis hordó sört, vacsorára 4—5 liter vörös bort, pezsgőt és hajnal felé végigkölözta a tiszamenti bánáti falvak kocsmáit.

A helyi harsona megboldogult szerkesztőjével történt, amikor egy délelőtti jóhangulatú sörözés végén megkérdezi hány óra? Három válaszolják. Az nem lehet, én megígértem a feleségemnek, hogy egy órakor otthon leszek, annál több nem lehet. Jenci fiáról, a jelenlegi illusztris szerkesztőről, aki 36 spricernél alább nem is kezd, azt mesélik, hogy egy tálból még lehet vele cseresznyézni, de egy pohárból bort inni lehetetlenség.

Hires nagy mulatások fakadtak egy-egy lagziból. Az utóbbi 15 év leghiresebb lakodalma egy nagyon közkedvelt és vendégszerető gyárigazgató lakodalma volt, amelyen az első nap cigányzenével és blózerosokkal magyar lakodalom, másnap gazdákkal és pogácsával szerb harmadnap pedig zsidó lagzi folyt és utána még három napig vegyesen.

A sok mulató gavallér lassan elcsendesedett, sok közülük örökre, sok már csak a kályha mellett üldögél. A cigányok is eltűntek, kettő-három tengeti életét azok is picézéssel a kis Tiszában, a híresebbek Kurina Simi a rádióba Kőkény Dezső a dunamenti városban huzza a szívhezszóló bus nótákat. Egyszer volt, hol nem volt.

Esztergomi Iván.

Mit kell tudnia a filmrendezőnek

Mit kell tudni egy filmrendezőnek? Tulajdonképpen mindent! A filmrendezőnek sokkal nehezebb a feladata, sokkal nagyobb a felelőssége és sokoldalubb a tevékenysége, mint a színházi rendezőé.

A filmrendezőt a közönség szemében mindig valami titokzatosság veszi körül. Látni nem lehet a filmrendezőt és ha a film sikerült, akkor még a rendező vezető kezét és intézkedését sem lehet észrevenni, hiszen a jól rendezett film olyan, mint a fotografált valóság.

Elsősorban tudni kell a rendezőnek számolni. Az író ugyanis a fantáziáját szabad járá engedve, megírja a scenáriumot és a rendező feladata, hogy kikalkulálja, mennyibe kerül a film? A scenárium elfogadása után ugyanis a film élettörténetének második fejezete a költségvetés, amelyet az épi tészettel, kellékkel és scenikusokkal együtt a rendező állít össze. Miután pedig a rendező legnagyobb része a pénz két hazájában, Amerikában és Németországban dolgozik, a költségvetésnek pontosnak kell lennie. A rendezőnek tudnia kell a számtant, mert itt póthitel nincsen, a költségvetési előirányzatot túllépnie nem szabad, ha azt akarja, hogy szerződését meghosszabbítsák.

Ahhoz viszont, hogy a költségvetés valóban megállja a helyét, a rendezőnek ismernie kell például a filmscenarizás és a filmépítkezés anyagi és technikai titkait. Tudnia kell például, hogy valamilyen nagyobb jelenet felvétele hol olcsóbb: ha megépítik a műteremben vagy a műterem mellett a szabad ég alatt, vagy pedig a helyszínre utaznak, tudnia kell, hogy az esetleges kosztümök és kellékek mennyiért szerezhetők be, tudnia kell, hogy a díszletek mennyi idő alatt készülnek, tudnia kell, hogy a jelenetek hány műtermi nap alatt vehetők fel és tudnia kell minden technikai megoldást.

Ha a költségvetés készen van, akkor következik az igazi rendezői munka, amelyhez rajzolónak és fényképezőnek kell lennie a rendezőnek. Rajzolónak azért, mert minden fontosabb jelenetet a rendező először rajzban megtervez és aszerint állítja be foto-

grafálásra. Igen sokszor megtörténik azonban, hogy a fényképezésnél a tervezett beállítás rossznak bizonyul, mert a világítás nem felel meg a szereplők arcának, vagy a szereplők nem érvényesülnek előnyösen és akkor az operatőr segítségével kell az eredeti tervet az objektívnek megfelelően megváltoztatni.

A következő lépés a szerepek és jelenetek megjátszása. A legjobb rendezők egyike Lubitsch Ernő, akiről köztudomású, hogy minden jelenetet minden színészének lejátszik. Lubitsch Ernő mint színész kezdte a pályáját és ma is színész rendezés közben. De nemcsak Lubitsch, hanem más rendezők is a színészi pályáról tértek át a rendezésre. Reinhold Schünzel, Kurt Geron Németországban, Jack Conway, Edmund Goulding, Harry Blaumont Amerikában eredetileg színészek voltak.

De maga a színészi tudás nem elegendő ahhoz, hogy a rendező betöltse hivatását. Sok tapasztalat és szellemi érettség kell ahhoz, hogy valaki rendező lehessen és nem elég hozzá a műveltség, nevelés, hanem gyakorlati tapasztalat, életművészet, élettapasztalat és az emberek ismerete szükséges hozzá.

A rendezők legtöbbször valóban nagy élettapasztalattal más pályákról kerültek a rendezői székbe. George Hill például, akinek az utóbbi időben nagy sikerei voltak, felvevő operatőr volt, a háboruban pedig pilóta és a világháboruban szerzett tapasztalatait is felhasználta a filmek rendezésénél. Victor Fleming és Sidney Franklin is operatőrök voltak Hobart Bosworthnak, a kiváló jellemszínészek egykori gyáránál. Victor Scherzinger, a Királynő férje rendezője valamikor zenész volt, míg Clarence Brown néhány Greta Garbo-film rendezője, automobil-kereskedő, Sam Wood ingatlanügynök és Howard Hughes műszaki gyáros.

A művészi pályák közül nemcsak a színészet adott rendezőket, hanem az artista-társadalom is. Tod Browning, a Lon Chaney-filmek rendezője, a cirkusznál volt és mindent végzett, volt kőtéltáncos, műlovar,

excentrik-bohóc és állatidomító. A varieté-színpadról lépett a műterembe Charles F. Riesner rendező is.

W. S. van Dyke és George Fitzmaurice viszont festőművészek voltak a régebbi időben és akkor szerzett tapasztalataikat igen sokszor fel tudják használni a képek beállításánál. Mindkét rendező szereti is filmjeinek egyes jeleneteit festői tájakba beállítani és egyébként is nagy suly fektetnek a fotografikus kép hatásokra.

Érdekes, hogy íróból kevés rendező fejlődött ki. Wilhelm Thiele volt író, továbbá Kurt Siodmak és Johannes Meyer. Az amerikai rendezők között nem is ismerünk olyant, aki írással foglalkozott volna filmrendezői működése előtt.

Ebben tulajdonképpen a magyarok vezetnek, miután két magyar rendező kezdte pályáját mint író és újságíró.

A filmrendezők tehát a legváltozatosabb előképzettséggel a legkülönösebb pályákról kerülnek a műterembe, aminek oka az, hogy a mai generáció tanulóéveiben még nem lehetett filmrendezői pályára készülni.

Ma már maguk a gyárak igyekeznek utánpótlásról gondoskodni. Mert a gyáraknak fontos érdekük, hogy legalább olyan kitűnő rendezői gárda álljon rendelkezésükre, mint a színészgárdájuk.

A színpadi rendezésnek most a hangos film korában az eddiginél nagyobb szerep jutott és az amerikai filmgyárak már kísérleteznek is színpadi rendezőkkel, de túlnyomórészt mégis csak a néma filmek rendezői vetkét át a kommandót a hangos műteremben is, miután megtanulták — a gyárak költségén az új művészet kifejezőmódját és tehnikáját.

— 0 —

A városok kegyuri jogának története

A volt Vojvodina városai közül nem egy kegyuri jogokat gyakorol a katolikus plébánosok választása alkalmával. E cikkben ismertetjük a kegyuri jogok történetét.

A régi szabad királyi városok a kegyuri joghoz a szabadkirályi városok többi kiváltságaival együtt jutottak. Régebben plébánosválasztáskor szavaztak a képviselőtestületnek úgy a katolikus, mint pedig a másvallású tagjai. Ma már az a kérdés, hogy a volt szabad királyi városok képviselőtestületének nem katolikus tagjai választhatnak-e katolikus plébánost, szinte anakronisztikusnak hangzik, mert annyira természetes még a másvallásúak előtt is, hogy katolikus plébánost csak katolikus válasszon.

A szabad királyi városok plébánosválasztási jogát a királyok a középkorban adománylevelükben csak katolikusvallású törvényhatósági tagnak biztosították. Protestáns vallású tagra nem vonatkozhatott, hisz akkor még nem voltak protestánsok. A zsidók pedig polgárjoggal se bírtak. A törökök kiűzése után, amikor a protestánsok már kezdett terjeszkedni, a királyok a városoknak szabadságlevelet adnak, melyek rendszerint visszaállítják eredeti jogukat.

I. Lipót 1701-iki diplomájának 9. pontja egyenesen kimondja, hogy a kegyuri jog csak római katolikusoknak adományozható. Mária Terézia 1745. ben a száz városok kiváltságainak ugyanezt mondja ki. Az 1790—91-iki törvények a protestánsokat kizárják a plébánosválasztási jogból. Egy 1801-ben kelt királyi rendelet még jobban szabályozza a plébánosválasztási jogot, amennyiben eltiltja a nemkatolikus felekezetűeket a kegyuraság szerzésétől. Ennek ellenére mégis előfordult, hogy egyes városokban protestánsok is résztvettek a plébánosválasztásban. Természetesen ilyen esetek vallási villongásokat idéztek elő, mire az 1818 május 27-iki királyi dekretum normaként állapítja meg, hogy „a plébánosok csak a közösség katolikus tagjai által választhatók”. Ugyancsak ezen királyi dekretum kimondja, hogy „a különböző hitfelekezetek által lakott szab. kir. városokban a róm. kat. lelkészválasztása csak a katolikus polgárokat illeti meg nem szüntettetett”.

Ez a királyi rendelkezés maradt azután követendő az 1848, illetve 1867-iki alkotmányváltozás után is, mert a parlamentáris rendszer csak a kegyuri jog gyakorlásában hozott újításokat, de nem magában a jogszokásban.

A régi, még nálunk is érvényben lévő törvények kimondják, hogy az egyház rendelkezéseivel összhangban gyakorolható a kegyuri jog. Ez természetes is, mert kegyuri jog egyházi jellegű lévén, az az egyháztól elválasztva, vagy az egyház ellen nem is létezhetik. Ezt az elvet vallotta Tauler Tivadar magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter is mindjárt az 1867. magyar—osztrák kiegyezés után, mikor azon esetben, midőn zsidók akarták a kegyuri jogot gyakorolni, ezt a határozatot hozta (1872 jun. 6-án 13.384 sz.): „ámbar az 1867. XVII. te. az izraelitákat a keresztényekkel minden polgári és politikai jogok gyakorlására egyaránt jogosítottak nyilvánította, mindazonáltal, minthogy a kegyuraság sem polgári, sem politikai, hanem egyházi jog... folyamodó tekintettel az egyház szerveze-

tére, szabályaira lelkész kinevezését igénybe nem veheti.”

1876-ban 19.185 sz. alatt ismét rendelkezett a minisztérium: „Kegyurasággal bíró szab. kir. városokban a kat. plébános választásának jogával a városi közgyűlésnek csak a katolikus tagjai bírnak”.

Tény az, hogy a gyakorlatban ettől az elvtől eltértek. Még egy és ugyanazon városban is előfordult, hogy hol csak a katolikus képviselőtestületi tagok, hol pedig a másvallásúak is szavaztak. A régi Magyarország területén mintegy 35 városban csak a katolikusok szavaztak, míg 12 vá-

rosban időnkint vagy rendszeresen a nem katolikusok is. Ez a különféle eljárás azonban a jogban nem hozott létre változást, nem alkotott jogszokást, mert az illetékes tényezők ezt jognak sohasem ismerték el. A királyi adománylevelék érvényességét, melyek megállapítják, hogy csak a katolikusok szavazhatnak, nemcsak egyházi részről vagy gyakran maguk a választást megfélebezők hangsúlyozták, 25.695 sz.) állapítja meg, hogy a törvényes joghanem 1883-ban kultuszminiszteri rendelet (aug. 10. gyakorlattól eltérő eljárás hallgatag beleegyezés (vagy némely esetekben valamilyen békés megoldás) folytán nem fosztotta meg hatályától a fennálló jogszabályt és nem teremtett újat.

A királyi és miniszteri rendelkezések egyedül a városokat érintette. A kilencvenes években összeültközös történet Jásznyagkunszolgok megyében a katolikus és a másvallású képviselőtestületi tagok között. Egy új miniszteri rendelkezés megállapítja a községek számára is az eljárást. 1890 febr. 21-én kelt kultuszminiszteri rendelet kimondja a községekre ezt:

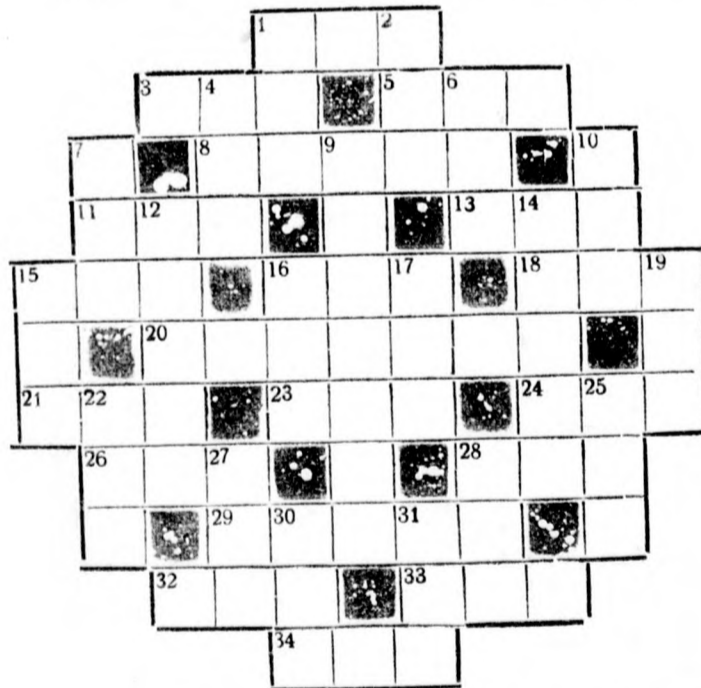
„Általánosságban kimondandónak találom, hogy a községek ép oly módon gyakorolják kegyuri jogukat amennyiben különleges megállapodások nincsenek, mint a szab. kir. városok. A papválasztásnál a képviselőtestületnek, illetőleg közgyűlésnek és tanácsnak csak katolikus tagjai bírnak tényleges szavazati joggal”.

Az új Egyházi Törvénykönyv is elrendeli, hogy lelki dolgokhoz kötött jogot, amilyen a kegyuri jog, illetve a plébánosválasztás vagy kijelölés is, csak katolikus gyakorolhat.

A kegyuri jog története ma is nem egy várost és községet érdekel, mert plébánosválasztáskor különböző eljárások fordulnak elő. Ma is vannak üresedésben lévő plébániák, melyeknek betöltésénél irányadók az érvényben lévő miniszteri rendelkezések. (dr.—)

Keresztrejtvény

Közlő: Hofmann Géza, (Káty) posthumus rejt vénye

Vízszintes sorok: 1. Budai török basa. 3. ... verseny, téli sport. 5. Csonthéjas gyümölcs. 8. Német egyesült rádióadóállomás. 11. Petschauer Attila teszi. 13. Régi ürmérték. 15. Rovar része. 16. (Női név becézve. 18. Háziállat mássalhangzó. 20. Beözlés latinul. 21. Görbe szarvu háziállat. 23. Beszédész, cselekvést fejez ki. 24. ... -tak. 26. A dohányos teszi. 28. Önféjű és gögös együttese. 29. A csiga olyan. 32. Határozórag. 33. ... és egészség együtt jár. 34. Gyümölcsiz.

Függőleges sorok: 1. ... Sámuel, magyar király. 2. Női név. 4. ... vadász. 6. Járom. 7. „Ez” államnnyelven. 9. Itt tették le a fegyvert a magyarok 1849-ben. 10. Ital. 12. Bogár (pogány istenség). 14. Hányad, részlet. 15. Északamerikai porcos hal faj. 16. ... diús. 17. Minden ételnek van... 19. Him állat. 22. Vissza: szláv név. 25. Női név, becézve. 27. Hóna. 28. Hangnem. 30. Női ruha része. 31. Tagadószó.

Jutalomban részesülnek: Wollberger Zoltán, szelvényt kap borotválásra; B. Matild szelvényt kap Aphrodite arckenőcsre; Wellner Albert és Frank László fényképet kap a Foto Boulevardnál. Kovár Mihály könyvjutalomban részesül.

Egy fénykép
„Foto Boulevard”
Studióból

Egy fénykép
„Foto Hering”
Studióból

Aphrodite
arckenőcs
Michels patika

Borotválkozás
Martinovics
szalóban

Ondulálás
Martinovics
szalóban

Heti rádióműsor

Berlin. 8.05: A bicberachi leány, Johannes Müller daljátéka. Utána rádiózenekar. J. Strauss: Jöjj gondolómba. Arditi: Parla, kerregő.

Bratislava. 9.20: Rádiózenekar. Részletek népszerű operettekkel.

Bukarest. 8: Octave Calmuský áriaestje. Wagner: Tannhaeuser, ária. Walktr, ária. Tristan, ária. Mesterdalnokok, ária.

Hilversum. 9.45: Az Operapróba, Lortzing egyfelvonásos víg operája. 10.45: Gramofon. 11: Kovács Lajos és zenekarának hangversenye.

Milano. 9: Opera közvetítése.

Praha. 6.45: Ebresztő, torna és hangverseny. 5.45: Gramofon. 6: Német óra. 7.05: Chodt lakodalom, gramofonriport. 8.50: Kamarazene.

Róma. 8.40: Hóvirág. Alberto Blanc háromfelvonásos operettje.

Strasbourg. 5.30: Szimfonikus hangverseny. Párizsi átvitel.

Varsó. 12.15: Filharmonikus matiné. 2.25: Gramofon. Néplátók. 2.30: Zenekari hangverseny. Lengyel népdalok. 3.20: A Bukin-szalonzenekar hangversenye. 5.15: Hangverseny. Népszerű lengyel zene. 6: Hangjáték. 7.50: Rádiózenekar.

Wien. 11.20: Szimfonikus hangverseny. 12.30: Rádiózenekar. 3.25: Kamarazene. A. Strauss: A-dur vonószenes, op. 2. Verdi: E-moll vonószenes. 4.55: Gramofon. 6.55: Otello, Verdi négyfelvonásos operája. Átvitel a Staatsoperből. 10: Rádiózenekar.

Hétfő, január 8

Beograd. 11: Gramofon. 12.05: Rádiózenekar. 3: Az Urošević zenekar hangversenye. Népdalok. 4: Az Abrasovic zenekar hangversenye. 4.30: Az Aranicki-zenekar hangversenye. Jugoszláv zene. 7: Rádiózenekar. 7.30: Népdalok. 8: Szénássy Kacsai hegedűhangversenye. 9: Rádióklub. 10.30: Hírek, Utána cigányzene.

Budapest. 6.45: Torna. Utána gramofonlemez. 9.45: Hírek. 10: 1. Régi utazás a csingók földjén. Zaránd megyében. 9. Viz perc egészégűgy: Nádia és influenza (fe). Közben gramofonlemez. 12: Déli harangszó. 12.05: Sorbgyűlés. Ferenc tuvalázás. 1. Haendel: F-dur zongorán kísért. 2. a) és Doublet; b) Haendel: Courante; c) avott, 3. R. de Boisdefire: a) Prelude; b) Orientale; c) Air de Ballet. 4. a) Grandos: Spanyol tánc; b) Brahms: As-dur, ke-rang; c) R. Moshhammer: Mazurka. 5. Georges Hüe: Közben kb. 12.30: Hírek. 1.15: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 1.30: Well-dinger szalonzenekar. 2.40: Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 3.30: A rádió diák felőrája. „Római császárok hajói. 4: Asszonyok Csárdajelenet.

Beethoven: Missa Solennis a bécsi szimfonikus zenekar hangversenye. 10.05: Rádiózenekar.

Beograd. 11: Gramofon. 12.05: Rádiózenekar. A szimfoniában. 12.45: Tűzdehírek. 1.30: Hírek. 4: Rádiózenekar. 5: Népdalok. 7: Csevegés. 7.30: Gramofon. Népdalok. 7.50: Jovan Mokranjac gondokahangversenye. 8.30: Vidám csevegés. 9: A kis Florany, Tijardovics operettje gramofonon. 10: Hite a beográdi kávéházakból és étteremből.

Budapest. 6.45: Torna. Utána gramofonlemez. 9.45: Hírek. 10: 1. Nagy emberek leveleiből. 2. Mai kis lexikon (felolvasás). Közben gramofonlemez. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Révész László zongorázik, Pety Kató énekel. Zongorán kísér Polgár Tibor. Közben kb. 12.30: Hírek. 1.15: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 1.30: Közé Gyula és cigányzenekara. 2.40: Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 4: A Rádióélet meserója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. 6.15: „Helytörténeti emlékek a Studio körülr”. Irta Romhányi István. Felolvassa Radó Arpád. 6.45: Afejes szalonzene és jazz-zenekar Kalmár Pál énekével. 7.30: Mit üzen a rádió. 8: Gramofonlemez. 8.45: Hírek. 9: Vigjáték-előadás a Studióból. „Az igéret földje”, vigjáték 3 felvonásban. Irta Zagon István. Rendező Odry Arpád. Utána kb. 10.45: Időjárásjelentés, Majd Rác Béla és cigányzenekara. Lipóczy József énekszámaival. Utána gramofon. 10.45: Szilveszterestől közvetített Baromtinster. 8.30: A fekete dominó, Amber háromfelvonásos operája.

Bratislava. 8.05: Az akrobata, A Provaznik egyfelvonásos víg operája.

Breslau. 8.10: Reggel, dél és este a faluban. A rádiózenekar hangversenye.

Brüsszel. 9: Rigolotto, Verdi négyfelvonásos operájának átvitele az antwerpeni királyi Operaházból.

London Reg. 10: Vera Moore zongorahangversenye. 10.25: A Trubadur, Verdi operája III. és IV. felvonás. 11.50: Táncczene.

Praha. 6.45: Ebresztő, torna és hangverseny. 6: Gramofon. 6.25: Német félóra. 7.25: Szlovák dalok cigányzenekari kísérettel. 8.55: Tarka-est.

Róma. 5: Szimf. hangverseny. 7.30: Gramofon. 9: Operaelőadás közvetítése.

Varsó. 6.20: Gramofon. 6.40: Helene Lipovska (szoprán) hangversenye. 8: Rádiózenekar. 10.05: Hangjáték. 11.05: Táncczene.

Wien. 12: Rádiózenekar. 4.15: Kis novellák. 4.40: Citerazene. 5.15: W. Winkler: Mexikói utóélet. 5.40: Wolfgang Schneiderhan hegedűhangversenye. Brahms: G-dur szonáta, op. 78. D'Ambrosio: Szerenád. Falla: Spanyol tánc. 6.20: Rádiokronika. 6 és 50: Rádiózenekar. 7.50: Sporthírek. 8.05: Az álom élet, Franz Grillparzer négyfelvonásos drámája. 10.05: Hírek. 10.20: Gramofontáncczene.

INNEN-ONNAN

A newyorki rendőrség a bridge-láz ellen.

A brigdeláz ellepte egész Amerikát. Oly nagy mértékben, hogy a newyorki bűnügyi rendőrség a bridgejáték és a közel 50000 bridgeklub megrendszabályozását határozta el. Nem azért, mintha a bridge szerecsesejévé fajult volna, hanem mert a newyorki banditák ezt a bridge-lázat nagy mértékben kihasználják. A nagy uccák fényes palotáiban összegyűlnek a társaság legszenvedélyesebb játékosai. A gansterek pontosan tudják, hogy a játékosok — mindegyike milliomos — melyik este, melyik palotában gyűlnek össze. Azelőtt ritkán lehetett annyi milliómost egy helyen összegyülekezve találni. E paloták elé néhány gépkocsi vonul fel, jól felfegyverzett, álarcos banditákkal. A szolgazemélyzet pillanat alatt lefoglalják, — többnyire ezek is bridgezések — s berontanak a játékosok közé. Összeszedik a pénzt a nők ékszerait és az urak pénztárcáit s mielőtt a rendőrség megérkezik, a gansterek már eltűnnek. A legutóbbi két hét alatt tizenöt ilyen eset fordult elő.

Amit sokan nem tudnak.

Egy Róma közelében felfedezett antik felirat szerint a római birodalom egész területén 117 napon belül 4941 gladiator esett el harcjátékban. — Amerika a múlt karácsonyra 48 millió kis villany »gyertyát« importált Japánból. — A St. Andrews golf pályán Skótszágban az elveszett labdákat kutya keresik meg. — Newyorkban hat arab ujság jelenik meg.

Az igazi szerelem.

Egy kis angol gyárvárosban két fivér ezelőtt ötven évvel ugyanabba a leányba szeretett bele. Bevallották egymás előtt, hogy szerelmesek a leányba. Szépen nyugodtan megegyeztek, hogy várnak a lányra, s aki tovább kitart, azé lesz a leány. S minthogy mindkettőjüknek eltökélt szándéka volt, hogy halálig kitartanak a leány mellett, megegyeztek, hogy aki túléli a másikat, azé lesz a leány. Ez elhatározásukat közölték a leánnyal és kérték, hogy járuljon hozzá elhatározásukhoz. A leány mindkettőt egyformán szerette, hogy tehát egyiket se tegye boldogtalanná, odaköltöztött hozzájuk, hogy a két fivér háztartását vezesse. A múlt hónapban meghalt az egyik fivér. Végső pillanatáig ápolta a hűséges leány. Majd megtörtént az esküvő is: immár nyolcvanasztendő életben maradt fivér a hetvenesztendő leányt oltár elé vezette. Az igazi szerelem, ugylátszik, még sem vész ki egészen a világból.

Császár, mint jazz-zongorista.

Bao Dai, a fiatal anami császár tízévi párisi tartózkodása alatt tökéletes francia kultúreberré vedlett. Pár hónap előtt tért vissza hazájába, hogy ősei trónját elfoglalja. A szenvedelmes zenész-császár első teendője az volt, hogy udvarában jazz-zenekart állított össze, amelyben ő maga mint zongorista akar résztvenni. A zenekar tagjai pedig a jazz mesterétől, Jack Hyltontól levélbeni tanításban fognak részesülni. Bao Dai még további újítást is tervez hazájában és pedig a technika és sport terén. A császár maga kitűnő teniszjátékos, vakmerő autóvezető és pilóta.

Salamon király házasodik.

Vannak még mesék, csak Afrika belsőjébe kell értük kivándorolni. Ott az ősz elején a Rogamo állam királya, aki a bibliai Salamon nevet viseli, megnegyedjött tartotta. A hatvankettediket életében. Ennek ceremóniáját a csaknem másfélmillió alattvalója által előírt szabályok állapítják meg. Az asszonyok száma, a lovak és szamarak száma tünteti fel a király hatalmát. S minthogy igen nagy király akar lenni, szorgalmasan gyűjti az asszonyait. Ez uttal az esküvő különösen fontos és ünnepélyes volt. A hatvankettedik feleségének hat hétig egyedülélben kellett élnie, ez azonban azt jelenti, hogy a királyi palota legszebb részében, ott, ahol Salamon király legszebb lovát szokta tartani. A menyasszony haját napjában többször be kellett zsírozni, hogy a haj ne hulljon az annyira megvetett fűtőkben alá. Kezének belső részét naponta varázsfolyadékkal kenték be. Sőt a menyasszonynak az előírt szabályok szerint kellett gurgulázni. Azután elkövetkezett az esküvő, amely tízennégy napig tartott. Ennyi ideig ettek, ünnepeltek, imádkoztak és táncoltak a király és vendégei. Az ünnepély főszáma a menyasszonyi tánc volt, amit a jövőendő királyné egyedül táncolt el. A hercegnő könnyű fátyolöltözetben volt de ezen az estén a tündéri öltözetre szántalan toll, továbbá ökr- és lofarok voltak ráerősítve és így felkészerve kellett táncolni addig, míg újítan összeesett. Ugy hirdik, hogy élelem és ital nélkül hat teljes órán keresztül táncolt. Remélhető volt tehát, hogy erős és hatalmas királyné válik belőle. Hirdik az is, hogy Salamon királyon felette elegáns frakköltöny volt, utolsó divat szerint, keményített inggel és egy oly magas állógallérral, amely csaknem a királyi fülekig ért. Frakkjára két rendjelet aggatott, amelyeket különösen becsben tartott. Egy villamos zseblámpa volt az egyik, a másik egy ébresztő óra, amelyet a király különösen kedvelt.

Az élet regényét ír.

Pan Katucinsky, egy lengyel paraszt nemrég a földjén keresztül haladva, csomagot talált. Fölbontva azt, mindenféle gyerekruhát talált benne és egy sorsjegyet, amely tüvel egy ingecskéhez volt tűzve. Fejcsóválva vitte haza a csomagot. Legnagyobb csodálkozására otthon megtalálta azt, akire a talált ruhácskák ráillettek. Felesége ugyanis közben az elhagyott gyereket találta meg. A házaspárnak nem volt szíve hozzá, hogy a gyereket a menhelyre vigye s elhatározták, hogy maguk fogják felnevelni. Néhány nap múlva azután beállított a meseszerű égi ajándék: Katucinsky a talált gyerek sorsjegyével megnyerte a főnyereményt.

Az angol királyné plumpuddingja.

Az angol királyné ez idén nem elégedett meg azzal, hogy mint eddig, London áruházaiában személyesen vásárolja össze családjá és udvartartása részére az ajándékot, de a karácsonyi nemzeti eledel, a plumpudding elkészítésével is foglalkozott. Mary királynő ugyanis felfedezett Windsor kastély könyvtárában egy, a XVII-ik századból származó régi szakácskönyvet, amelynek receptje szerint készítette el a plumpuddingot. A recept a következő: egy font Sultanin, egy font Korinth felébe vágva, egy font fehér kenyér héja nélkül, egy font Denerara-cukor, egy font tojás, egy font finoman szitált liszt, egy font zsir, 30 gram citrom kisebb szeletekre vágva, 125 gram lereszelt narancs héj, két teáskanálnyi só, teáskanál fűszer s egy borospoháryi pálinka.

Fizessen elő a Reggeli Újságra

»CARBOPAQUET«
Láda kba csomagolt
Trbovljei fűtőszén
kapható minden fatereskedésben
»CARBOPAQUET«

23 dinár aprított száraz bükkfa 100 kg.-ként házhoz szállítva. Mindennemű tüzfűt ki-csinnyben és vagonféltében a legjutányosabb áron szállít. Ugyanott kapható
1-a diókosz 80 dinárért 100 kg.-ként
ROMANICS fatereskedés, Szubotica
Danicev (Danicki) put 10.

Elsőrendű tüzelőanyag
a legjobb minőségben és legolcsóbb áron kapható
Schwarz Testvérek fatereskedőknél
a városi vágóhíddal szemben. Telefon 20-09

SZÖNYEG PERZSA SZMIRNA GOBLEN
tisztá gyapjuból és selyemből
BUTORHUZATOK francia goblen szövésel
Ágy, asztal és sezlontakarók
Futó szőnyegek modern és perzsa minták, minden méretben Gyapjufonál minden színben. Szőnyegfelvető és leszívó
„MEKKA“ szövőműipar Szubotica Paja Kujundžićeva 82. Tel.: 5-20

Olcsó árak! Kiváló jó munka!

Haiottaink emikének megörzése a legszebb embert érény.
„GOLGOTA“
temetkezési vállalat a legmesszebb menő igényeknek megfelelően elsőrendű új felszereléssel, villanyvilágítással és falvédő szerkezettel (a falakba nem verünk szeg), nagy raktár érc és saját készítésű fakoporsókban, szemfedelek és koszorukban, exhumálást és szállítást bárholon bárhová vállalunk. **A legolcsóbb kiszolgálás.**
LENKEY IMRE ES FIA
»GOLGOTA« TEMETKEZESI VÁLLALATA
Novisád, Uspenszka u. 12. Telefon 26-90

Modern kölcsönkönyvtár Szubotica, Stroszmajerova ulica 16.
Tisztviselőknek, iparosoknak és munkásoknak kedvezmény!!!

LIFKA MOZI - SZUBOTICA

Péntektől—vasárnapig Szuboticán először! Németül beszélő film

AZ ANYA

Az önfeláldozás és szeretet himnusza A szív hurjain látszó történet

Személyek: AZ ANYA ERZSEBET AZ APA JÁNOS

Hiradó Vigjáték Kezdeté naponta 4, 6 és tel 9 órakor

Fűszer és csemege áru jól és olcsón

Mihajlović Miladin

fűszer-, csemege- és konyhafelszerelési üzletében. NOVISAD, Futaki ut 48, vásárolhat.

Nagy választék konyha edényekben! Versenyen kívüli árak! Tekintse meg üzletemet!

Eladó

Takarektűzhelyek Csángi Zoltán Noviszád felirással legolcsóbban kaphatók Zseljeznicska utca 91, vasútállomás közelében. Rossz asztaltűzhelyek javítását jótállással elvállalom. 4268

Órasüzlet, legforgalmasabb helyen, más elfoglaltság miatt áruval és berendezéssel 12.000 dinárért eladó. Cim a kiadoban. 3892

Használt, de jó karban levő pianino Hoffmann és Cerny gyártmány, eladó. Közélebbit: Zimmerl Béla, Noviszád, Futaki ut 3. 36

Egyedülálló családi ház, amely áll két szobából, előszobából, konyhából, éléskamrából és az összes mellékhelyiségekből, szabad kézből eladó. Noviszád, Goszpodara Jovana Obrenovicsa ul. 18. 63

Egy rövid zongora, páncélszerkezetű, kifogástalan állapotban levő, jutányos áron eladó. Zseljeznicska ul. 21. 50

MODERN HAZ Somborban forgalmas helyen, parkettás, fűdőszobával, 11 évig adómentes, eladó. Cim a kiadoban. 49

Mindenféle tűzifa, fűreszgyári hulladék faszén vagon-tételekben legolcsóbb beszerzési forrás

T O T H FAKERESKEDELMI R. T. Bacska Topola. Telefon 20. 1453

Rádión különlegességek

HIS MASTER'S VOICE

a legjobb és legolcsóbbak

Mielőtt rádiókészüléket vásárolna, kérem hallgassa meg a készülékeimet és meggyőződik, hogy jobb nincsen. — Kényelmes részletfizetésre is kapható

Truppel Béla zenekarában Noviszád, Duna u 1. Tel. 26-69. Névjegy árjegyzéket

APRÓHIRDETÉSEK

egy hétköznap, mint vasárnap egy szó 1 dinár, NAGY BETŰS 2 dinár a legkisebb apróhirdetés 10 dinár

APOLLO

Péntek—szombat—vasárnap ANNY ONDRA a legtemperamentumosabb filmdiva bájos operettje

A szőke bestia

Rendező: Carl Lamač. — Szereplők: Ida Wüst, Matias Wiemann, Paul Otto Humor, hangulat, tempó!

Künnő kísérő műsor!

Vasárnap délelőtt 11 órakor MATINE VIKTORIA és az ő huszára Gretl Thelmer, Verebes, Petrović

ODEON

Csütörtöktől—vasárnapig

IVAN MOSJUHIN első ideai filmje

Az 1002-ik éjszaka

című szindús, keleti filmregény Francia szellem, francia pikantéria Grandiozus mulatózások, orgiák a háremekben Főszereplők: NATALIE LISENKO — GASTON MODOT

APOLLO

Hétfőn—kedden—szerdán A legújabb, a legszebb a legvidámabb operett BOLVÁRY remeke

Egy kastély délen

LIANE HAID, VIKTOR de KOWA, PAUL KEMP Mesébe illő tájak, napsugár szerelem, forró tengerparti éjszakák Gyönyörű slágerek! Ünnepi előadások 3, 5, 7, 9-kor. Telefon 21—93

Csütörtöktől: BRIGITTE HELM Az aranyjézi szép napok

ODEON

Hétfőn—kedden—szerdán Grandiozus film, felejthetetlen látványosság

A démonok szigete

Forró szerelmi történet a csodás Bali sziget földjén Élmény mindenki számára aki a rendkívülit, a szépet szereti!

Ünnepi előadások: 3, 5, 7, 9-kor. Telefon 21—93 Csütörtöktől: dupla műsor

A wolfgangseei esküvő és Az indiszkrét soffőr

Halló! Halló!

A nagyérdemű közönség szíves tudomására adom hogy a Futoska ul. 36 szám alatt újonnan átalakított vendéglőt nyitottam (Zapletal Stolz ur házában) Elsőrangú italok és ételek kaphatók, pontos és figyelmes kiszolgálás. Abonenseket felveszek. Szíves pártfogást kér

43 TUKANITS STEVAN vendéglős

SÜLYÖK fest. tisztít!

Mélyen tisztított árak. Minta szorint porosan fest. Pilsen. NOVISZÁD, POŠTANSKA UL. 14 — ŽELJEZŇKA UL. 25

Városi Mozi - Szubotica

Hétfőtől, január 7-től

A filmtéhnika csodája

KING KONG

KING KONG egy 35 méteres gorilla. New York uccán felhőkarcolókat, hidakat rombol szét, villamásokat fordít fel, labdázik az emberekkel, Repülőgépeket kap el a levegőben, mint az emberek a pillét. King Kong harcol a vízözön előtti állat monstrumokkal és legyőzi őket.

Az egész világ sajtója elismerte, hogy KING KONG a filmtéhnika legnagyobb alkotása

Arena-Mozi, Sombor

Január 6—7, szombat—vasárnap. KETTŐS MŰSOR! KEN MAYNARD és családja „TARSAN“

Harc az igazságért

c. érdekesítő cowboyfilmben. — Ezt követi: JOHN BOLES és GENEVIE TOBIN nagy társadalmi filmje

A gyermekeim - a boldogságom

Figyelem! Előadások kezdete kivételesen: 1/4, 6 15 és 9 órakor

Noviszád részére agilis, megbízható képviselőket keresünk. Jelentkezni a Singer varrógép üzletben, Duna ucca 19. 39

Keresek teljesen egészséges szakácsnőt és tisztességes, türelmes gyermeknevelőt. Kralja Aleksandra 3. I. Csura. 47

Jobb házból való leányt, lehetőleg árvaleányt keresek háziartás vezetéséhez. Cervész Antal, Noviszád, Futaki 70 szám. 41

Kétszobás fűdőszobás lakást keresek március 1-re. Kardos, Futaki 13. 72

KERESÜNK Futak és Teemrin részére inkasszán-sokat kaucióval, azonnali belépésre. — Jelentkezni „Inka“ Noviszád, Trg Oslobodjenja 6. 70

Különlele

Szenzáció !!

24 dinár 100 kg 1-a száraz aprított bűkk tűzifa hazhoz szállítva. Vagontételben mindenne-mu tűzfát bármely állomásra előnyös ár mellett szállítunk.

Kérjen árajánlatot!

Vujkovics J. és Társa Subotica, Jukicseva ul. 41. Telefon 5—69. 249

TUDJA MEG ÖN IS,

hogy sok pénz takarít meg, ha luszterszükségletét az első szubotici luszterkészítő üzemben szerzi be. Régi luszterek modernizálása. Villány-, vízvezeték és központi fűtés szerelése olcsón garancia mellett

Leolnik Testvérek Szubotica, Tra isce tre

Legmodernebb és leg-elegánsabb pulloverek, valamint férfiharisnyak legolcsóbban a készítőnél kaphatók 3990

F. BAUER TRIKOTAGE

Noviszád. Futaki ut 27.

Az új pasicsevoi gyógyfürdő gyorsan és biztosan gyógyít!

üzleti csúzt, ischiát, köszvény, bőr-, ideg- és női betegségeket, hisztériát, stb. Az ivókúra elváltortatja a vesekövet, verszegényiséget.

Kádfürdő 8-10 dinár, tusfürdő 3 dinár Teljes napi ellátás 25—40 dinár

A víz természetes hőfoka 28 fok C A téli idény kezdete december 15.

Már eddig is bgnulatos eredmények!

Néplfürdő rt Pasicsevo

Ujdonság

Gőzölt bükkfát, kötegelve, 20 centire vágva, kályhákész állapotban szállít

Drvara Hubert Telefon 25—47 Veliki Liman Teguen próbarendelését és meggyőződik a fa előnyéről

Új autóbusz közlekedés menetrendje

Sztári Becsej és Novi Becsej között érvényes 1933 december 15-től

Indul Sztári Becsejről az „Imperial“ Szállodától 6:30, 8:30, 10:30, 14 és 16:15 órakor Indul Novi Becsejről a Kompiól 7, 9, 12:15, 14:30 és 17:30 órakor

A reggeli autóbusznak összeköttetése van a Sztári Becsej—Noviszád között közlekedő autóbuszal, mindkét Becsevet és az összes vonatokkal. — Az autóbuszok fűtve vannak. Igazgatóság

Hó esett a pocsolyára

Czirák Imre

Az első hónap igazán örülni csak mi tudunk, falusiak! No nem olyan hebehurgyán, mint a városi népség, mert azok bár tapsikolnak a szállingózás elején, de utána ijedten, fázósan nyitják fel az esernyőjüket.

Minálunk csak az apraja örül mindjárt a tegelejtén. Holmi bolondos kis versikékkal köszöntik az első havat, mely ugy Erzsébet-táján leginkább csak megérkezik. Az öregebbje csak vár. Csalóka dolog az ilyesmi! Mert teszem azt, ha félnap mulva leolvad, mire való volt a nagy örvendezés? Nincs szomorubb látvány, mint a feneketlen, fekete pocsolyákban haldokló hó-pelyhek nézése. De aztán, ha az ég győzi! Amikor nekikezd ugy szívesen, sűrűn, vastagon! Amikor a nádtetős házak mindegyikét vastagon az cukorba mártja a jó, félsukkos, egysukkos hó, az már igen!

Akkor elmosolyodik az öregje is. De annak a mosolygásnak meg is van a maga értelme! Azt jelenti, hogy — no kis buzaszálacska, dér-csipett, fagyos földre lapulगतó, kenyéradó áldott kis zöld füvecské, te sem fázol már, van már takaród!

Ugy el lehet ezt a nagy, végelethatatlan nagy fehérséget nézni a kis ablakok mögül! Pedig nincs rajta semmi különös. Csak fehér. Meg ha a napocska rásüt, hát csillog is. Máskülönben sima, mert mifelénk még domboldalak sincsenek, amelyeknek tövében különös alakú halmokat rakna össze a szél. Az első nyom, ami látszik rajta, két egymás mellett szaladó vonal. Most rajzolta bele a Nagy Pistáék szánkója.

De nem erről a szépséges hóesésről akarok én itt beszélni, mert ez a mostani loccs-poccs idő mindennek nevezhető, csak szépnek nem. Inkább csak olyan beszéd ez, mint amikor a bőjt vége felé a sonkát kezdik emlegetni.

Pedig hó is szállong. Látszani ugyan nem látszik, mert már este van, de megérzi mégis az ember, ha a szél az arcába vágja a hideg esőt, hogy hó is van közte.

— Hajdu János bácsi ép most lép be a nagyvendéglő ajtaján. Topogva veri le lábáról a vizet, sarat, sipkáját is meg-megveregeti tenyerével, aztán víztől csöpögő bajszát hozza rendbe.

— Killódik az idő, csak killódik — dörmögi, aztán mondja a jó estét.

— Sose vergődjön vele, János bátyám — szól oda a vendéglős — csupa csata mán ugy is minden!

János bácsi a köri szoba felé pislant.

— Vannak e mán?

— Vannak, vannak, hogy ne vónának! A kis tanító mán egy fél órája lesi magukat. A patikáros ur is itt van. Az öregpap köhög, de a tisztelendő ur itt van helette. Még a Kemény ur a botos, meg Nagy Fercsi bácsi, meg ki is még no, az ám a Sícó Mengyi is bent van!

— Hát az is választmány!

— Aszongya a kistanító, hogy az is. Epp az elébb kezdték a gyűlést.

János bácsi belép a köri szobába. Ott ülték a nagy asztal körül vagy tizen. A választmány. Azaz valamivel többen is, mert a kistanító nagyon erőltette a mult gyűlésen, hogy nagyon fontos dologgal akar előhozakodni, hát nagyon szeretné, ha kibővítenék a választmányt bár vagy öt emberrel. Legyen benne szegényosztálybeli is, ur is, meg mindenfajta. Így került bele a Sícó Mengyi meg a Sáros Péter a szegényosztály részéről, a patikáros meg a Kemény boltos az urasabbja részéről.

Nem hiába alelnöke a körnek János bácsi, meg nem hiába, hogy negyvennéhány lánc után fizeti az adót, de meg is adták neki a tiszteletet, hogy belépett. A káplán mellé ültették, mert hogy az helyettesítette az öregpapot.

Sietett is az magyarázni az öregnek.

— Azt hittük, el sem jön János bácsi, hát már megkezdttük a gyűlést és a tanító ur most adja elő a tervét.

— Nono, csak hagy mondja! — szól János bácsi és elhelyezkedett.

Cserepes tanító ur pedig szóhoz jutva folytatni kezdte. Fiatal, lányos arcára kiült a piros-ság, ahogy beszélt. Néha-néha a kezében lévő papírlapra nézett s onnan olvasta.

— Mert kérem szépen új időket élünk. A mai kor pedig könyörtelen azokkal szemben, aki nem haladnak az idő szekerével. Manapság tanulnia kell mindenkinek. Vétkezik az, aki azt hiszi, hogy a falu népének nincs szüksége kulturára!

Felemelte a hangját, úgy folytatta:

— Bűnös az ilyen gondolat és erre a bűnre nincs bocsánat! De nem csak az vétkezik, aki ezt elhiszi, nagyobbat vétkezik még ennél is az, aki gyámoltalanul, Pató Pál módjára azt merné állítani, hogy a néppel ezt nem lehet megcsinálni! Igen is lehet és a mi Körünk ezen a télen meg fogja mutatni, hogy lehet. A tisztelendő urak, a gyógyszerész ur, én is, mások is válladjuk a tanítást, most csak tanítványok kellene! Ezért hívtuk össze a választmányt, ezért bővítettük azt ki, hogy most már Önök mondják meg van-e a mi népünk olyan értelmes, hogy megérti a hívó szót és lesznek-e hallgatónk?

A tanító leült. Kipirult arccal nézett szét a választmányon.

A káplán állt fel. Ő is ilyesféleképp beszélt. Kemény boltos is felállt. Ő is dicsérte a gondolatot és majdnem hosszabb beszédet mondott, mint a tanító.

Aztán esend lett. A patikus már nem is beszélt, csak intett a betekintő kocsmárosnak, üres poharát mutatva.

Ez jól jött a többieknek is. Egymásután rendelték meg a kétdeciket, a másik pipára gyújtott, János bácsi levetette a kabátját is. A beszédek nyomán támadt feszességre nagyon jól jött ez a kis szünet. Csendes beszélgetés indult meg. Koccintottak.

Csak Sícó Mengyi nem koccintott. Nem hiába, hogy ő képviselte a szegényosztályt, de ő előtte nem állott pohár. Ott ült az asztal végén, egymagában szinte. Sáros Péter nem jött el. Talán elfelejtette.

Nem ivott, mondom, csak kopott dohánytartójából csavart egy sovány kis cigarettát. Fekete, vastagra vágott dohányja volt, erős, kék füstű. De azért mellre szivta.

A tanító türelmetlenkedett.

— Hát kérem szépen, hallották, mit mondtunk, erről beszéljenek most maguk is és mondják el a véleményüket. Tennünk kell valamit, nem szabad megengednünk, hogy a falu így maradjon a hosszú tél folyamán.

Ujra elcsendesedtek. Aztán a lassan meginduló beszélgetés foszlányából mégis ki lehetett venni, hogy nyomon van már a szóbeszéd!

Hajdu János bácsi Nagy Ferencel sugott össze, a másik megint a hozzá hasonlóval. Sícó Mengyi csak hallgatott. Keshedt bocskorából nyomogatta ki a vizet az asztal alatt. Aztán csavart megint egy cigarettát.

— Hajdu János bácsi fordult legelőbb az urak felé.

— Aztán ugye tanító ur — mondta tempós hangosan — hát hogy leszünk a köccsiggel?

— Milyen költséggel? — fordult oda nagy érdeklődéssel a tanító.

— Hát ugy értve, hogy mi lesz a fizetség? Mit fizetünk?

— Fizetni? Nem kell ezért nekünk fizetni János bátyám semmit, jó szível csináljuk, válladjuk mi ezt ingyen is!

— Nono, nem is maguknak, hanem a Körnek!

— A körnek sem kerül ez semmi kiadásába, minden rendben lesz!

— Nene, hát csak elérte a szavamat! Aszondom, hogy mit kap a Kör azé, hogy átengedi a szálát?

Most már a káplán is beleszólt:

— Édes János bátyám, ugyan kitől kaphatna a Kör, ha senki sem fizet? Ez csak dicsőségére válik a Körnek, hogy ilyen szép mozgalomba kezd!

— Nono — szól megbékélve János bácsi — haszen csak kérdeztem. Mondott szóból ért az ember!

Nagy Ferenc is beleszólt:

— Hát mink belealapszunk. Jó gyűn ez ki, kivált a fiatalságnak!

A tanító kétségbeesetten szól közbe:

— De nem a fiatalságnak, hanem csakis abban az esetben megyünk bele, ha maguk valamennyien ott lesznek. Ha rábeszéljük a többieket is, hogy ott legyenek!

— Nono, hát én a magam embereié helt álok — szól Nagy Ferenc.

— Ugy, ugy — ragadta meg a szót a tanító — maguk a kisgazdák közt a felvégen, János bácsi az alvégen, Mengyi bácsi meg... az ám, maga még nem is szól semmit, Mengyi bátyám, hát mit szól hozzá? Ugye helyesli az ügyet?

Sícó Mengyi elveresedett és nagy, lomha mozdulattal könyökölt fel a nagy asztalra. De nem szól semmit, csak rántott egyet a vállán.

Minden tekintet feléje fordult. Nagy, kíváncsi, feleletet sürgető csendesség lett.

— No? — bátorította a tanító.

Sícó Mengyi fel sem emelte a tekintetét, csak nézte tovább az asztal nyűtt rovákait. Aztán meg csak ennyit mondott:

— Se napszám, se munka...

És csak kapargatta tovább az asztalt bütykös mutatoujjával.

Hogy nem tudott senki mit felelni neki, kisvártatva felemelte a tekintetét, végighordozta a rámeredő arcokon és megismételte:

— Se napszám, se munka! Arru köllene tenni valamit!

Nem kiabált, amikor ezt mondta, inkább szomoruan hullottak ki lompos bajszai alól a szavak. Mintha valaki feneketlen, lábbelit rángató, cuppogó, fekete sárba lépegetett volna lomhán.

Hajdu János és Nagy Ferenc az urak felé néztek. Azok meg egymásra. Tanácstalanul, zavart szótlansággal.

És akkor recsegve, csikorogva nyílt ki az ajtó. Sáros Péter behavazott alaja lépett be rajta. Nem vette le a havat odakint magáról. Hogy lássák a bentvalók is az örvendettséget, hogy esik! Kiadós, sűrű, nagyszemű hó esik!

Hangos dicsérteket mondott, azután mosolygó arccal szólta oda:

— No hallá Istennek! Nekisimult! Haj, de szépen hullik! De fagy is ám! Tiszta fehér mán az egisz ucca.

Természetesen nem ment ez a bejelentés minden mozgás nélkül! Kifakult sipkájával tempósan veregette le az olvadó hópihéket keshedt ködmönéről, aztán lerakta az órmóltan facipóket a fal mellé és leült Mengyi mellé.

Nyoma sem volt már a Mengyi szavai nyomán támadt feszültségnek. Amikor ilyen mosolygós, friss szenczió támadt! Mind arról beszélt! A kocsmáros új borokat hozott. Még maga Mengyi is megfedekezett bajjáról és őszinte érdeklődéssel fordult Sáros felé:

— Mörű fuj a szél?

De a feleletet már nem hallotta, mert a patikus mögéje került és félrevonta:

— Ugye, Mengyi, van-e alkalmas fűrészed?

— Mi végrű köllene az a tekintetes urnak?

— Lenne vagy négy öl fám az udvaron vágnivaló.

— Azt lehet — kapott a szón Mengyi. — Mikó mehetek?

— Akár holnap reggel. A fészterben lehet dolgozni.

— Ott lesznek!

— Aztán majd megegyezünk.

— No nem veszek össze a tekintetes urrá!

— Nézze nem sok, de egy kis segítség lesz ez is!

— Az! — felelte Mengyi komolyan. —

Pár heti kenyirke. Segítségig ez is! Köszönöm is!

Aztán, hogy a patikus visszament a helyére, Mengyi még annyit mondott:

— Jó gyűtt mégis ez is. Akar a hóesés a pocsojára. Olvadásig bár nem látszik a sara!

A tanító a káplánnal összebuja magyarázatot. Arról beszéltek, hogy Mengyinek sok igazsága van, de mit lehet tenni? Pedig kellene, tenni e téren is valamit! Házi ipar? Hol...? Mit...? De hiszen mit is tudnak ők ketten tenni, mit is tudnának felelni erre a világbasíró és feleletet sehonnán sem kapó kérdésre?

Közben a káplán János bácsihoz fordult, aki nagy buzgalommal kezdte magyarázni ennek a sűrű hóesésnek felbecsülhetetlen értékét.

Cserepes tanító ur magábaroskadva gondolkodott. Mi mondjon, mit feleljen Sicó Mengyinek? Odanézett feléje. Láta, hogy mosolyog az arca. Odafigyelt. Sáros még mindig a hóesés gyönyörűségeit részletezte Mengyinek. Odament mennéjük.

— Nézze, Mengyi bácsi, nagy igazsága van. Igaz, tenni kellene valamit arról is, de mondja, mit tehetek én? Én csak abból adhatok, amim van. Látja, abból szivesen adok. Ingyen, jó szívet. Maguknak csak el kell fogadni. Mert baj nagy baj a szegénységnek, de a tudatlanság még nagyobb baj!

Cserepes tanító ur egészen beleizzadt a nagy igyekezetbe, úgy magyarázott. Pedig Mengyi

esze már nem is ott járt. Hallgatta ugyan, de közben azon gondolkodott, hogy kitől is tudna alkalmas ráspolyt szerezni holnap a fűrészmegélesítéséhez.

Azért csak ráhagyta.

— Jól mondja a tanító ur, nem mondom! Osztán hát majdesak elnézünk mink is, hiszen ha más olyan jó szívet tesz, meg hát ugye vasárnap ugye mehet az ember sehova.

A káplán felemelkedett. Megköszönte az érdeklődést, látogatók toborzására szólította fel megegyszer őket és bezárta a gyűlést.

Mengyi sietett ki legelsőknek. Mosolyogva lépett ki a nagy fehérségbe és hosszú, megnyújtott lépésekkel sietett Kalaposék felé, mert eszébe jutott, hogy kalapos Gyura nemrégiben vett új ráspolyt magának. Bocskoros talpa alatt vígan ropogott a hó.

Cserepes tanító ur maradt utójára. Ahogy kilépett az ajtón, sietve hajtotta fel kabátgálérját. Még izzadt volt a háta.

De mosolyogva, az elvégzett munka boldog tudatával nézett bele a fehér-fekete éjszakába.

— Mégis sikerült! — dörmögte kabátja kopott prémjébe. Pedig azt hittem szegény Mengyi közbeszólása felborít mindent...

Már jó egysukkos volt! Mindent fehérbe vont a frissen esett, jószagu fehér hó.

Alatta fagyott a sár. De a csunya, fekete pocsojából most nem látszott semmi.

A város legszebb asszonya

Senki sem vonhatta kétségbe, hogy ő a város legszebb asszonya. Akkor még nem kötelezte a divat az asszonyokat szerfelett való soványságra. Magas hölgy volt, délceg és telt, dereka diadalmosan karcsu és a feje szép. Nagy, fekete szeme mohó és meleg kíváncsisággal nézett a világba, haja selymesen ragyogott. Nagyon szép asszony, ezt irigyei is megmondhatták akárciknek, mert tagadni nem lehetett.

Mikor megismertem, már asszony volt, hároméves házas, két szép, egészséges gyerek anyja. Férje jóállású hivatalnokember, csendes, derék, otthonlő férfi, amilyenre azt szokták mondani, hogy nem sok vizet zavar. A maga csendes, szemérmes módján rajongott az asszonyért. Dédelgette, kíváncságot leste, szépségét állandóan bámulta és nagyon büszke volt, ha magasztalták az asszony megjelenését. Társaságba csak úgy módjával jártak, a férfi naphosszat igen sokat dolgozott és reggelente korán kelt. Ebben a vidéki kis városban különben is alig volt társasélet. Színház mindössze két hétig volt egy esztendőben, kávéházba itt az asszonyok nem jártak, vendéglőbe menni nem volt divat, hangverseny évente egyszer-kétszer akadt.

Egy napon a szép Sári felfedezte, hova lehet mégis járni. A cukrászdába, Piciny cukrászda volt ez, alig fért el benne négy asztal. Nem járt oda soha egy lélek sem, nem is tudom, hogy volt képes fenntartani üzletét a cukrász. De egy délelőtt fél tizenkét órakor Sári asszony, aki férje születésnapjára ebédjéhez még valami kivételes édességet vásárolt, leült az egyik kis asztalhoz és megevett egy almás bélest.

Akik a nagy üvegablakon át benéztek, meglátták. Ez is benyitott, az is. Volt, aki minden ok nélkül vett valamit, volt, aki leült és rendelt valami likőrt. Ehesen bámulták a város legszebb asszonyát, az elérhetetlen álmot, a bevetődött férfiak. Akik személyesen ismerték, szélesen és fontosan köszöntötték. Ő szépségének magasztalásról büszke uralkodással bölintott vissza. Mosolygott. Mosolyában volt valami vakmerő tudata annak, hogy ő most rendkívüli dolgot csinál. Kísérlet nélkül, egyedül, leült egy nyilvános helyen. Neki szabad. S mikor hazament, önmaga szépségétől boldogan lejtve végig a kíváncsi uccán, meglátszott rajta, hogy nagyon szének tartja a világot.

Pár nap múlva megint benézett a cukrászdába, megint leült. Most már nem maradt egyedül: az uccáról benézett, azonnal bejött és azonnal hozzáült a főispán fia, Benczedy Gyurka. Sári most beszélt házassága óta először négy szemközti egy gavallérral többet, mint öt percet. Jóval többet: már rég elhangozták a deket s ők még mindig ott ültek élénk

társalgásba merülve. Sári egyszer csak ijedten eszmélt fel. Sietnie kellett, hogy hamarabb otthon legyen, mint az ura.

Másnap megint ott volt a cukrászdában, harmadnap megint s attól fogva mindennap. Ugyancsak ott volt Benczedy Gyurka is. A sok dolga felől ráért: ő vezette apja gazdaságát, nem járt hivatalba. De most már nem maradt egyedül a szép asszonnyal. Gyorsan hire ment a kis városban, hogy Sári minden délelőtt elnéz a cukrászdába. Aki fegyverfogható gavallér volt a porondon, az mind elment a cukrászdába maga is. A kis üzlet hirtelen fellendült. Tele volt minden délelőtt. S mikor Sári hazafelé indult, hárman-négyen is kísérték az uccán vidáman trécselve. Sári udvartartással ment hazáig. A kapuban a gavallérok sorra kezet csókoltak neki, hódolatos rajongással, s ő ringó léptekkel libbent befelé. De nem jó kedvvel. Sajnálta, hogy abba maradt az a félóra, amely kizárólag szépségének dicsőítésével telt el. Másnap délelőttig annak élt, hogy várta a cukrászdába menést.

Eddig nyugodt volt és kissé félnék. Most bizonyos nyugtalanság kezdett elhatalmasodni rajta. A frizuráját háromszor egymásután megváltoztatta. Az urát addig nyaggatta, míg az külföldi divatlapot rendelt neki. Egy kandi fiatalember felfedezett az egyik hetilapban egy szerkesztői üzenetet „Meg nem értett asszony, Szegvár” jelíggel, amelynek minden sora pontosan fedte a Sári helyzetét. Valaki dísznótóról hazajövet a Sáriék kapuja körül látta ólálkodni Benczedy Gyurkát éjszaka fél egykor. Sári elkezdett cigarettázni, pedig azelőtt esze ágában sem volt dohányozni. Nagyon szeretett ujjában a híres pesti színészokról beszélni, pedig ez régebben alig érdekelte.

Nem telt bele egy esztendő, Sáriék elváltak. A férj nagyon kinlódott, de mikor azt a követelést, hogy legyen vége cukrászának, cigarettának, divatlapnak, — az asszony mereven visszautasította, nem alkudozott tovább. Aznap, mikor Sári elutazott falun lakó szüleihez, még hosszasan tárgyaltak.

— Mit akarsz kezdeni az életeddel? — kérdezte az ura.

Sári csodálkozva felvetette a fejét. Hogy lehet ilyet kérdezni?

— Természetesen felmegyek Pestre. Nekem ott a helyem. Neked ez az élet való itt Szegváron. Nekem nem.

A választ kimondták. Benczedy Gyurka megkérte a Sári kezét, de kosarat kapott.

— Itt éljem le az életemet Szegváron? Az én szépségemmel? Hiszen maga mondta elégszer, hogy nekem csak Pest vagy Párizs volna igazán méltó keret. Most szabad vagyok, mehetek.

Sári feljött Pestre. Először szállóban vett lakást. Ujjongó örömmel ébredt reggelenként és boldogan futott a tükörhöz. Szép volt és fiatal, mindössze huszonnégy éves.

De az örömhöz öröm is került. Ha végigment a Váci-uccán vagy elnézett a Zserbóba, lépten-nyomon nagyon szép nőket látott. Olyat is, akiről fogcsikorgatva kellett elismernie, hogy még nála is szebb. És volt valami ezekben a pesti asszonyokban, amit irigy haraggal próbált ellesni tőlük: viselkedésük, mozdulataik városiasságát. Már az első hetekben le kellett számolnia azzal, hogy az egész nem úgy kezdődik, ahogy ő elképzelte. Ő úgy képzelte, hogy már harmadnap nagy udvarral fog végiglejtteni a Váci-uccán: grófok, híres írók, államtitkárok fogják folytatni azokat a rajongó bókákat, amelyek a szegvári cukrászdában abbamaradtak. Ez nem történt meg. Még csak utána sem fordultak az emberek az uccán, csak nagynéha pillantotta végig egy-egy lebzselő uccai gavallér. Minden sikere az volt, hogy kétszer megszólították, de mind a kétszer olyan gyenge külsejű volt a férfi, hogy Sári a szépségének hozott hódolatot sértőnek tekintette. Most már sirt is olykor, mikor lefeküdt és sorsa felől gondolkodott. Bundákat, ékszereket látott szép asszonyokon, pompás autót látott elegáns hölgyekkel. Az ő hazuról kapott tartásdíja épen csak hogy futotta az életre.

Már három hónapig volt Pesten, mikor egy rökona toppant be hozzá. Össze akarta békíteni az urával, de igen ügyellenül fogott hozzá.

— Most már láthatod, hogy Pest nem borul a lábad elé. Ha szépen megkérné az uradat, visszavenne.

Sári szikrázó haraggal utasította vissza a kísérletet. És másnap elment a Nemzeti Színház igazgatójához. Hogy ő nem bánja, hajlandó fellépni. De az igazgató csodálatosképpen nem kapott az alkalmon. Elmagyarázta neki, miután megszavaltatta, hogy ezt is iskolában kell tanulni, mint más mesterséget. Sári már az uccán elírta magát, mikor hazament. Megpróbálkozott aztán két másik színháznál. Azzal az elszánt tudattal ment fel az igazgatóhoz mindkét helyen, hogy a férfiak gazemberek és a karriernek ára van. De meglepetésére egyik igazgató sem kezdett udvarolni neki. Hüvösen, unottan vették szemügyre. Közölték vele, hogy alakja jó színpadi alak, de iratkozzék be valamelyik iskolába.

Egy félévig küzdött a gondolat ellen, hogy színésznővéndék legyen. De végül megadta magát. Ekkor már panzióban lakott, mert a szállót nem győzte, különben is tele volt adóssággal. A Rákóczi-úton találkoztam vele, mert már én is felköltöztem Pestre. Megállottunk. Kérdeztem, mi van vele. Feltűnő buzgalommal dicsérette helyzetét és hangoztatta óriási reményeit.

Nemsokára kimaradt az iskolából. Elunta, hogy ilyen lassan megy a dolog és hogy az iskolában két lány is van, akik határozottan szebbek nála. Elhatározta, hogy iparművésznő lesz. Azért határozta el, mert megismerkedett egy iparművésszel. Lámpaernyőket csinált. Nekem is hozott egyet. Megvettem. Jelentéktelen holmi volt, minden eredetiség nélkül való. Ekkor már kicsit kopott volt a szép Sári. Bundáján meglátszott, hogy nagyon régen hordja. Szeme „szája erősen ki volt festve. Ezzel ő maga is jelentéktelenné lett, mert ami kedvessé és frissé tette: a vidéki kisváros egészséges zamata, eltűnt róla. Olyan szépasszony lett, amilyen ötszáz szaladgál Pesten.

Sokáig nem láttam, csak olykor hallottam róla. Olyasmit, amit jobb lett volna nem hallani. A férje odalent szegváron megházasodott, boldogan és nyugodtan él, már ebből a házasságból is van két gyereke.

Nemsokára felkeresett Sári. Most negyvennégy éves, de ötvennek látszik. Elhízott, szétment. Rikítóan öltözködik, olcsó holmija, amely izléses is lehetne, főként azért izléstelen, mert viselőjét harminc évesnek akarja mutatni. Elpanaszolta nyomorát és arra kért, hogy valahogy segítsék rajta.

— Szivesen, de hol és hogyan?

— Talán adhatna egy ajánlólevelet a filmgyárhoz. Akármilyen kis szerepre. Még statisztának is elmennék. Mással ugye igen boldogulhatok, mint a szépségemmel.

Kacéran mosolygott hozzá. Megrendülve néztem vastagon festékes arcába, amelyet két szeme sarkában eltítkolhatóan ráncok tettek öregg és riasztóvá. Eszembe jutott, hogy valaha Szegváron titokban álmodoztam róla. És mélyen elszomorodtam.

Rejtett német nevek

Közlő: Klausz Józsa

1. A rab nagyon busul
2. És védett ő téged?
3. Adolf innen oda lép
4. János kótorász a sőtétben
5. Hol a szék helye
6. Mari ruhát vasal
7. Kató rossz volt.

Dezső bácsi postája

GYEREKÉK!

Ezuton köszönöm meg, a nékem küldött sok ujvi jókívánságot, a sok szép levelezőlapot, rajzot és másfajta kedves üdvözlőt. Mindenkinél külön-külön nem írhatok, mert ahhoz kevés lenne a Tündérország. Így mondom hát köszönetet és szerető szívvel viszonzom jókívánságaitokat.

Dezső bácsi.

Bálint Jani. Nagy élvezettel olvasom leveledet, melyben oly nagy rajongással írsz a téli örömeiről. A korcsolyázás, szánkázás és sízés valóban nagyon egészséges sport, ha az ember módjával üzi.

Levelednek két kitételével azonban nem értek egyet. Az egyik az, hogy — mint írod — hajadon fővel és térd alatt lehajtott cserkész harisnyában korcsolyázol, meg szánkázol és még sem fázta meg eddig. Attól félek, hogy ami kézik nem mulik és a hajadon fővel, csupasz térdeddel való szánkázásnak előbb-utóbb kiadós torognyulladás, vagy erős megnűlés lesz a következménye. Minden időnek meg kell adni a maga öltözetét. Sohasem olvastam arról, hogy az eszkimók hajadon fővel, vagy cserkészharisnyában járkálnának, pedig ők ugye igazán megszokhatták volna a hideget. Ellenben mindenütt azt látjuk, hogy az eszkimók nagy bundában járnak, alig látszik ki belőle az orruk hegye. A doktor bácsik megmondhatják, hogy mennyi gyereket kezelnek mostanában reumával csak azért, mert rövid harisnyában járatják őket a szüleit, akik viszont rendszerint prémes bundában vezetgetik őket.

A másik kifogásom az, hogy — mint írod — általában falatozol a »tisztas« és »patyolat-fehére« hóból. Hát tudd meg, hogy a hó nem is olyan tiszta, aminőnek látszik. Havazáskor nem a hó tiszta, hanem a levegő, mert a sok korom, füst, por és egyéb piszok, a levegőből ráragad a hószemecskékre. A hó tehát megtisztítja a levegőt, de bekiszítja önmagát.

Álmitásom igazságáról könnyen meggyőződhetesz az alábbi eljárással: Gyűjts össze valami-

lyen tiszta edénybe jó csomót a legfehérebbnek látszó hóból. Az edénybe gyűjtött havat azután olvassd meg a kályhán. Majd meglátod milyen gyanus tisztaságu víz lesz a »patyolatfehér« hóból. Piszkossabb vizet ad a legzavarosabb kutviznél.

Szánkázás, korcsolyázás és szórakozás tehát továbbra is vígan a hóban, de vigyázz az egészségedre. Mert a telet hidegnek teremtette az Uristen és a hidegben élő emberek és állatok számára azért gondoskodott meleg ruháról, az állatoknál zsírrétegről és bundáról, hogy védekezhessenek a hideg ártalma ellen.

Balázs Piri Gyurka. Gratulálok jó bizonyítványodhoz, de azért talán csak még sincs oly sok tanulni való, hogy ne érnél rá levelet írni a Tündérországnak. Sok jó tanuló akad ám a Tündérország kis katonái között, mégis időt szakítanak arra, hogy beküldjék a rejtvényt meg a festményt. No de nem baj, az a fő, hogy ezután többször gondolsz majd ránk. Mackó Mukiról írt meséd különben is rövidesen sorra kerül, csak eddig nem futottia az időmből, hogy legépeljem.

Bitó Sándor. A fényképezésre levél utján sajnos nem taníthatlak meg. Bizonyosra veszem azonban, hogy bármilyik fényképész szívesen megtanít rá, különösen akkor, ha eleinte általa hivatott elő a képet.

Osongrády Etus. Dehogy haragszom rád, miért haragudnék? A baj csupán az, hogy nincs annyi jutalmunk, amennyit kiosztani szeretnénk. De azért egészen bizonyos, hogy rövidesen rád kerül a nyertes sora.

Madaezki Elek. Miért vagy kíváncsi a másik nevemre? Ha tudni akarod szívesen megmondom, ha feljössz a szerkesztőségbe. Addig pedig annyit árulok el, hogy nagy szakállam van, valószínűleg lekváros kenyeret eszem. Bajszom is van, mégpedig leginkább olyankor, mikor a spejzban a tejfőlézfazékból torkoskodom.

Thomász Rudi. Szóval most meg néked nem tetszik, hogy egy lány többet ér mint kétszáz fiu. Ezt nem én mondtam, hanem a lányok. Éppen ezért ideim véleményedet erről a dologról: »Igaz, hogy egy lány jobban megfőzi a bablevest mint kétszáz fiu, de a fiuk nem nézik, hogy miből, csak éhesek a bablevésre.« No re-mélem most meg vagy elégedve a bablevessel.

Adám Eszti, Bieber Judit, Bana Hortenzia, Gábor Zoltán, Mula Istvánka, Pázmány Ferenc és Lajos, Péter Rózsika, Pribbil Janika, Schwager Tóni, Spiller Ottó és Gizi, Szabó Valéria, Vitéz Béla, Valkai Ferike.

Szeretettel üdvözöllek benneteket a Tündérország táborában. Aki közületek eddig elmulasztotta, írja meg pontos címét és hogy hány esztendő.

Magyar Ujság vasárnapi ingyen melléklete. — HETEKEN: DEZSŐ BÁCSI

Ábígyonyak ur megérkezett

Mai b... mőkás,
Vidám egyén lenne,
De ugylátom egy kis,
Hibácska van benne.

Hiányzik vagy négy szám,
A huszonegy után,
Ezért a pajtásunk,
Féllábon áll, után.

Node aki ügyes,
Megleli a hibát,
S nyakorján ur helyett,
Nem rajzol majd — libát.

Rajzolólok meg és tessék ki a képet azleste szeriat
A festményt azutan
küldjétek el a Tundérorszag szerkesztőségbe

Ai a legszébb festményt küldi be, a
NOVISZÁD! UNION CUKORKAUZIE! csokoládéját nyeri

A festőpályázat szubotical nyertesé a
szubotical Auli cukorkauzie! csokoládéját kapja

A beküldő neve és címe:

Piroska a törpék országában

Kis Piroska hirteg telben
Eltevedt a rengetegben,
Behavazott az egész táj
Fehérségtől szeme is táj.

Nagyamamja egyre várja,
Az ablakát is kintárja,
Lesi-várja unokáját,
De Piroskát még se látja.

— Hol vagy kicsi szép Piroska?
Kerdi halgan magányába,
Hogy vár rád a nagyamma,
Meggölebbe, megcsókolna!

De Piroska mily mesze volt,
Nagyamamja alig gondolt,
Az eltévedt kis Piroskát
Furcsa törpék körülfogták.

Nezi Piroska a csodát,
Turka ruhás törpék hadát,
Körülfötte táncot járta,
Piri parancsára várta.

„Szerelem látni várolok,
S benne kicsi házaitok,
Történik-e ott sok csoda?
Vezessetek gyorsan oda!”

A kis törpék csak ezt várják,
Csengőiket meg-megrizták,
Ott termelt egy mókustfogat
Bakján fehér galamb krizant.

Piroska azt alig hiszi,
Hogy a törpe maris viszi,
A kosiba beülteti
A darabkát szegyi:

— Előre, mókuskák, hazai!
Piri nagyon vágyik oda,
Megtutátjuk fenyves várunk,
Vár ott már a kis királyunk!

Piri boldog, Piri kacag,
Kacagástól majd megszakad,
Nevet a sok piéi törpe
Ugrál-szökkel körülfötte.

Kicsi vár és sok apró ház
A sok törpe mind itt tanyáz,
Kimbálnak össze-vissza
S im a kapu tára-nyitva.

Törpe király a tornacon
Szól: én épp meg az a házom,
A Pirit szívesen látom
Helyes kis lány, ugy találok!

Evés után szolt a király:
Oh, mily édes ez a kislány!
— Lenne-e a feleségem?
Válaszodat rögtön kerent!

Piroska csak trul-pitul
Mint erdei rózsza virul,
Szóra nyílik kicsi szája:
— Nem leszek én király pártja!

Szomorú lón törpe király,
Megtámadta a kis lány,
Majd szöla a kis királynak
Szép Piroskát erred utnak.

Nagyamamja alig várja,
Hogy kis unokáját lássa
Kis Piroska azt jól tudja,
Ez feleletének nyílja.

Felkele most a kis király,
Dus kincstáráig meg sem áll
— Amit csak látsz, mind a tied
Mindzen kincsem vedved, vigyed!

Elfoaltt egy csengő kis szán
Röptel haza már a kis lány
Eszébe jut a Nagyamama
Vágyik szíve hozzá, hazai!

A törpehad elkiseri —
Törpekirály busan nezi
Mint tünik el a csengő szán
S vele együtt a szép kislány.

Irtai: Landa Joz.

zsike, Kiss Ilonka és Katona, Vonya Irénke, Homola
Juliska, Lázár Imre és Feri, Balázs Piri Gyunka,
Balázs Piri Ernő, Lázár Manrika, Borri Veronka
és Pisi, Puskás Erzsike, Fekete Mihály és Ilonka,
Dióssy Ilonka, Varsányi Irénke, Nyikos Donka,
Putz Ilonka, Boczonádi Marion, Bankari Ferko,
Polgár Bözsi, Horváth János, Farsar István, Nagy
Vilma, Iszák Bandi, Baksa Sárka, Majoros Irma,
Fischer Gizli, Mészáros Böske, Fürjes Teruska, Do-
rothy Gyuszi és Kató, Schubert Vera, Wagner
Irénke, Gombóc Annu, Sarnyai Kati, Katona Man-
ci, Varga Terus, Schubert Magda, Gábor Zoltán,
Spiller Károly és Elza, Spiller Ottó és Gizli, Siposs
Gizella, Radó Irénke, Dolencz Litke, Siposs Mar-
git, Sánta Jolánka, Büll Kamilla, Stojács, Gerő
Feri.

A sorshuzásnál Sátrán Ferikének és Gizli-
nek (Adamovics telep II. 35) kedvezett a sze-
remse. A noviszádi Union cukorkaiüzlet eszok-
ládáját a szerkesztőségben vegye át. Klein Ilon-
ka (Steve Stefanovicsova 6) a Hering Studio
fényképére szóló utalványt a szerkesztőségben
vegye át. Wagner Aranka a szubotikai Ruff cu-
korkaiüzlet eszokládáját ottani szerkesztőségünk
ben vegye át.

Az életfánt kifestéséért Boczonádi István
Alex. Adamovics 59) a noviszádi Union cukorka-
üzlet eszokládáját a szerkesztőségben vegye át.
Vonya Irénke (Orlovics Pavle 15) a Foto Boule-
vard fényképére szóló utalványt a szerkesztő-
ségben vegye át. Stojács Péter a szubotikai
Ruff cukorkaiüzlet eszokládáját ottani szerkesztő-
ségünkben vegye át. Gerő Feri könyvjuttatását
postán küldjük el Szarajevóba.

Számian rejtvény
Közli: Thomanz Rudi és Laci

Három testvér összesen 35 esztendő. A ké-
zispó kétszer annyi idős mint a legfiatalabb, a
legöregebb pedig kétszer annyi mint a középső.
Hány évesek külön-külön?

MEGFIJES

Betűrejtvények:

Számian rejtvény

Rejtett nevezet nevek:

Ugró rejtvény:

Hibakereső:

A beküldő neve és címe:

Betűrejtvények

1. W a g n e r A r a n k a 2. S i m o v i t a M a r g i t é s F e r i

T o k a j i I S

T I Á S

3. S o r g E t e l k a

S T A T A

M a a U T P H I
a u á G s a e

S T A T A

S M E Ö Z I D H A T F S Z
Z E M K E H E G V A U A E L

Ugró rejtvény
Közli: Cserevári Imre

Keresztrejtvény
Közli: Mikulinacz Anna

MEGFIJES

Betűrejtvények:

Számian rejtvény

Rejtett nevezet nevek:

Ugró rejtvény:

Hibakereső:

A beküldő neve és címe:

Vízszintes: 1. Fed más szóval. 9. Női név. 5.
Női név. 7. Budapesti cirkusz neve. 11. Férfi név
beecézve. 12. Vissza: „je” beszúrásával ilyen szó is
van. 14. Vissza: szüretkor van belőle sok. 16.
Férfi név. 17. Láma betűi keverve. 18. Vissza nula.
20. Vissza: a folyó mentén találsz. 22. Pataston be-
tűi keverve. 25. Légi jármű (írásbiba). 26. Mír-
denek van. 27. Enékel. 28. Férfi név.
Függőleges: 1. Japán fővárosa. 2. Kert betűi
keverve. 3. Ial betűi keverve. 4. Vissza: Egy is
szokták mondani az „g” alomnak. 6. Ilyen cséze
is van. 7. Ilyen nád is van. 8. Ilyen hatalmak
is vannak. 9. Tanítási. 10. Itt szokott sok minden
lenni (kezechiba). 13. Nyaktravaló. 15. Vissza: Nem
földi (egy betű hiányzik). 18. Férfi név. 19. Gyű-
mlés. 21. Elbűli iszunk. 23. Nevelővel férfi név.
24. Amíg ezt meg nem csinálják, addig **neem** lehet
épiteni!

Kiosztottuk a rejtvénybajnokság győzteselnek jutalmát

A multheten nagy volt a forgalom a Tündérszázad szerkesztőségében. A rejtvénybajnokság során legtöbb pontot elért husz nyertes jött fel, hogy átvegye nyereségét. A jutalmak között mindenki szabadon választhatott abban a sorrendben, hogy kinek volt több pontja a rejtvénybajnokságban.

A legnagyobb kelendősége a fényképezőgépeknek volt. Négy fényképezőgépet osztottunk ki, de ha tizenégy lett volna, azt hiszem mind elkelt volna. A nyertesek közül nagyon sokan ping-pong készleteket választottak, mások sítalpat, de sokan voltak olyanok is, akik tolltollat kívántak. Kiosztásra került még néhány könyv, csokoládé, fénykép és más egyéb.

Balázs Piri Ernő levelet írt Szuboticáról és megengedte, hogy jutalmát más nyertesnek osszuk ki. Ezuton mondom neki köszönetet, de azért neki is elküldünk egy könyvet emlékül.

Itt említem meg, hogy azok a vidéki nyertesek, akik könyv, vagy más milyen jutalmat nyernek, közülük velem, ha nem kapják meg idejében a jutalmakat. Ha a jutalom megnyerésétől számított második vasárnap sem kapják kézhez a jutalmat, értesítsenek róla levélben, hogy megállapítsuk, hol kallódott el a könyv és másikat küldjünk helyette.

A rejtvenymegfejtők és a szép festményt beküldők között ezentul is minden vasárnap, csokoládé, fénykép és könyvjutalmat osztunk ki éppúgy mint eddig. Akik a rejtvénybajnokságon nem nyertek, nyerhetnek még ezután is, ha továbbra is szorgalmas olvasói lesznek a mi kis újságunknak.

Rejtvények, játékok, mókák és egyéb huncutságok

Megfejtések a Tündérszázad dec. 24-i számából

Betűrejtvények: 1. Égi ünemény, 2. Édesanyám, 3. Rakéta, 4. Visszatérés.

Mi ez: Fejtörő.

Kockarejtvény: 1. Ujev, 2. Jaja, 3. Éjjel, 4. Vali.

Rejtett futballcsapat nevek: 1. NAK, 2. SZAND, 3. Zeak, 4. Makkabi, 5. Napred, 6. Ieztra.

Ugró rejtvény: Boldog újévet.

Daganyics János keresztrejtvénye. Visszintez: 1. Tambura, 6. Ez, 7. Ol, 8. Ara, 10. Pap, 11. Lem, 12. Abi, 14. On, 16. S. A, 17. Mikulás. Függlőleges:

1. Templom, 2. Az, 3. Bor, 4. Ro, 5. Alantás, 8. Apa, 9. Ali, 13. Bau, 15. Ni, 16. Sá.

Balázs Piri Ernő keresztrejtvénye. Visszintez: 1. Kamat, 5. Darab, 10. Odol, 11. Ruha, 12. Kozák, 14. Babos, 15. Ass, 16. Epe, 18. Int, 19. Koloman, 22. Temes, 24. Románia, 27. Abe, 29. Eze, 30. Ila, 32. Ramon, 34. Tamás, 36. Oben, 37. Demí, 38. Sisak, 39. Murat. Függlőleges: 1. Kokas, 2. Adós, 3. Mozak, 4. Alá, 6. Ara, 7. Rubin, 8. A hon, 9. Basta, 13. Kelemen, 14. Benemel, 17. Pomáz, 21. Obo, 21. A si, 23. Maros, 24. Rémes, 25. Aime, 26. Hasit, 28. Babi, 31. Láma, 33. Ona, 35. Adu.

A hibakereső pályázat megfejtése

A Tündérszázad meséiben több szót készakarva fordítva nyomunk, s a gyerekek feladata, hogy ki-keressék a fordítva nyomtatott szavakat. A megjelölt szavakat azután beírják a „Megfejtés” szelvénybe, a szelvényt pedig aláírva bektülik Dezső bácsinak postán, vagy bedobják a szerkesztőség postafiókjába lehetőleg szerda estig, de legkésőbb csütörtök reggelig.

A Tündérszázad multvasárnapj számában az alábbi hibák fordultak elő: gye, gyoh, si, gye, gye, si, se, za, kacs, gyoh, ed, men, za, gyoh, za, genu.

A multvasárnapj hibakereső pályázat nyertesek Gyeremán Rozika. Könyvjutalmát postán elküldjük Nova Crnjára.

A rejtvényeket részben, vagy egészben megfejtették, szép festményt küldtek be:

Vitéz Béla, Péter Iona, Bálint Juliska, Mókus Imre és Laci, Gál Gyula és Lali, Péter Ferenc, Noszek Juliska, Thurzó Klára, Csizmadia Bözsi és Marika, Viczkó József, Viczkó Ferike, Hajas Margit, Hegedűs Géza, Nagy Sanyi, Labányi Etelka, Bollok Viktória, Stefanidesz Olga, Stefanidesz Géza, Klausz Józsa, Pázmány Ferenc és Lajos, Barna Béla, Madaczki Elek, Madaczki Veronka, Soós Dező, Marschall Magdus, Maros Karcsi, Tremcsényi Marika, Bözse Dezső, Bencze Katica, Filkó Kátó, Klein Ilonka, Gyeremán Rozika, Adám Ezstike, Veronka és Irén, Döme Terike és Iucika, László Laci, Apró Laci, Takácsy Árpád és Gábor, Soltis Mihály, Jusztus Demika, Valkai Ferike, Schwager Tóni, Hajdu Marika, Jávor Gabriella és Erzsike, Szabó Aranka, Brezovác Iván és Mária, Keller Ilonka, Fülöp János, Balogh Erzsébet, Bieber Judit, Bencze Sanyi, Péter Rózsika, Kanyó Matyi, Muladi Istvánka, Takács Magduska, Sárosi Vilma, Kapitány Kátóka, Mókus Teruska, Rajda Margitka, Noszek István, Török Janka és András, Bartók Ilonka, Pribbil Janika, Czecek Józsika, Rudi és Anti, Thonász Rudi, Laci és Józsika, Buna Horváth, Spielmann Mira, Sáfán Ferike, Wolencz Pál és Pityu, Nagy Csirók Erzi és István, Móricz Bandika, Mazny Emmi és Misi, Szabó Valéria, Tapolcsányi Iucika, Kovácsévics Kálmánka, Erdős Eszterike és Margitka, Schwarz Évike és Zupáncz Rórsi, Forgó László, Bollok Lajos, Szabó Vilma és Juliska, Nagy Erzi, Szakács Teréz, Szűcs Bó-

vét ktiarva előtte, felkérte, hogy válasszon a sok lehetőség közül.

O molón vetette magát a könyvre s egy kettőre végiglapozva azt, családottan újra összezacsukta.

— Amít én szeretnék, az nincs a te könyvedben, — mondta lehangoltan.

A nagy varázsló összeráncolta homlokát, mert eddig még nem fordult elő, hogy ember olyat kívánt volna, ami za ő könyvébe nem volt beiktatva.

— Mondd meg hát, mit szeretnél s ha csak egy mód van rá, én megadom neked, — szolt édeskés mosollyal.

Jánosnak felragyogott a szeme és a ködös messzeségbe nézve, beszélni kezdett:

— Szeretném, ha oly szépen tudnék énekelni, hogy hallatára megállna a tovarohanó folyó, elcsitulnának a harmatos erdő dalos madárkái, az emberi szívek elbűvölten értem dobognának és az élet minden szépsége a lábatimhoz hullna.

A nagy varázsló tágra meresztette szemét, de rövid gondolkodás után így szolt Jánoshoz:

— Teljesítem vágyad, hanem escribede a könnyeidet kérem.

János boldogan adta oda a tehernek hitt drága könnyeit és szerető édesanyjától bucsút véve, elindult az Igeret útján.

Amerre ment, rózsák és büszke szívek hajlotak feje, a legfényesebb paloták tárt kapuval várták és királyok estek álmodozásba, amikor varázslatosan zengő énekét hallották. Az élet minden gyönyörűsége selyembe burkoltan hullott a lábához, mert az egész világot elbűvölte.

De egyszer, mikor az eléje hintett üde rózsák közt énekelt hódolóinak, egy törp rongyos ember tipegett hozzá és elcsukló hangon csak ennyi mondott:

— Nagyságos ur, meghalt az édesanyja. János elhallgatott és úgy állt ott, mindepen átnézve, mintha szívet tépték volna ki melléből. Majd az egész testében valami gyötörő érzés kezdett kavarni és szemében össznontosulva, kínzó fájdalmat okozott.

Zokognia kellett volna, de men voltak könnyei.

Ekkor megjelent a nagy varázsló és a szemébe nézve, gunyosan mosolygott.

János kitárta karját és esdeklően kerte: — Add vissza a könnyűcimet!

A varázsló pedig így felelt:

— Visszaadom, de az életedet kérem érte.

János elfogadta a feltételt és drága könnyeivel öntözve a lábainál heverő rózsákat, holtan bukott rájuk.

Adika

Fagyott... Óriási pelyhekben hullott a hó... Adika kinczett az uccára, úgy odanyomva piros pozsgás arccskáját az ablak üvegéhez, hogy pisze orrocskája alig látszott.

Egyszerre örömtelt hangon felkiáltott: — Anyukám! Ha esik a hó és az ablak jégvirágos, akkor már holnap talán lehet korcsolyázni is, ugy-e? — és kis kezével boldogan tapsolva ugrott le a székéről, Pontgrác Adika csak kicsi legény volt, alig öt éves, ed már pompásan és szenvedéllyel korcsolyázott.

Kis eszkimó-ruhájában, sárga kockás sáljával és sapkájával úgy reptült a jégen, hogy mindenki csak mosolyogva tudott ránézni.

Mikor elkezdődött a korcsolyázás ideje, azzal ébredt, azzal fektült, sőt még azzal is álmodott! Délelőtt, délután a közeli gyerekek jégpályán cikázott, s volt olyan mulatsága, amit semmivel, de semmivel föl nem cserélt volna.

Lehetett ott fogócskát játszani, szánkázni, csuszni, hátrafelé menni a tükörsíma, csillogó jégpályán, szóval: nagy volt a változatosság!

Ki is csipte a pompás, egészséges hideg az Adika gömbölyű kis arcát olyan pirostra, mint a husvéti pirostojas.

Egy vasárnap délelőtt éppen a jégpálya bejárához ért, mikor látja, gyoh egy bicska, de szegény, kopottas ruhájú nagyobb fiúcska szomoruan áll a kapunál, hóna alatt egy pár korcsolyát szorongat, s keres-kutat valamit a zsebében...

Adika barátságos kis portéka volt és vidáman rászolt:

— Hát te mért nem jössz be korcsolyázni? Nem látod milyen pompás a jég? Kár minden percért!

A szegényes kis fiu vágyóan nézett a kitűnő pályára, s a sűrűstől elhalkult hangon így felelt:

— Bizony azért is jöttem, de lyukas a kabátom zsebe, nem vettem észre, hogy a pénzem kiesett, s nincs most már elég a jegyet megváltani! — azzal kibugyant a könny szeméből.

— Hát miért men kérsz apukádtól? Bizonyosan adna. — faggatta Adlka,

— Adna, ha élne, de nekem már nincs édesapám! — volt a válasz.

Adlka kis szive összeszorult... neki az apukája bérletet váltott!

— Hát akkor anyukádtól kerji! — próbálta vigasztalni.

— Ó nagyot szegény, nem adhat... felelte a fiú és megröpte a szemét. Még én is nekiadom az én heti fizetésem, amit abban az üzletben kapok, ahol más vagyok... Nagyon szeretlek korcsolyázni, s most, amit egész héten kenyérre kaptam, nem költöttem el, hanem összegyűjtöttem... de a fele kihalott a zsebémből, s most már vége az egyetlen vasárnapi mulatságomnak! — azonnal busan lehajította a fejét se visszaindult.

Adlka parányi kis szívével valami nagy-nagy melegség árasztotta el.

Utánaszaladt a szegény, szomorú, kopott fiúnak, megfogta a kezét és így szólt hozzá szerettei:

— Gyere velem! Hátha segíthetünk rajtad, s egyszer egy hétet te is korcsolyázhatsz! — azzal vonta maga után.

Odament a jégpálya tulajdonosához és kérő hangon így szólt:

— Tessék megengedni, hogy ez a szegény fiú ma itt korcsolyázhasson, nekem mindennapra van beletem s azt ma ó használnassam!

A tulajdonos jólelkű ember volt, meg-simogatta a parányi pártfogó fejét, s mosolygva egyezett bele.

Adlka meg a korcsolyát si segítt az új barátjának felkötni és esekoldáját is megfektette vele, s mikor az boldogan csuszolt a tükörsima jégen, hálás szívvél köszönve a kicsi Adlka jóságát, vidáman in-tegetett neki apró kezeivel:

— Majd gyere el a jövő vasárnap is! — kiáltotta feljé, s szaporán hazatágyekezett.

Utthon el nem tudták képzelni, mi történt Adlkaival, a szenvedélyes korcsolyás-sal, gyoh oly hamar visszatért, holott más-kor csak órák múlva érkezett haza.

Edesanyja egy kicsit nyugtalan volt, mert hiába faggatta Adlka, mindig azt a választ kapta, hogy ma nincs kedve korcsolyázni!

A szülők sehogy sem értették a dolgot, s délután elmentek a jégpálya tulaj-donosához érdeklődni, mi történt?... Meghatódva hallgatták, hogy milyen

szereleljes áldozatkészséggel mondott le za ó kicsi fiuk a legnagyobb mulatságról. Mikor hazamentek, edesanyja gyöngé-den magához szoritotta és nagyon sokszor megcsókolta.

A következő vasárnap reggelen pedig maga ment Adlkaival korcsolyázni, s az-után minden vasárnap volt jég! a szegény, kopott kis inasgyerekek is a jégpályára.

Téli mese

(Folytatás és vége)

Amint lefele ment a barlangba, egyre sötétebb lett körülötte. A szegény asszony csak ment előre, míg egyszer csak meg nem ragadta az egyik tűzesszemű szőnyveteg a kanját.

— Hogy mersz ide lejönni, te vak-merő teremtés?

Az asszony pedig gyermekére gondolt és nem félt, nem remélt, ha az egész óriás had né támad is. Gyermekére gon-dolt, ki ki akart szabadítani, azért bátran nézett az óriás szemébe.

— Azért jöttem, hogy a királyotok fiát meggyógyítsam.

— Te akartod meggyógyítani, mikor már minden varázslatot, minden orvosságot vé-gigpróbáltál vele?

— Vezess a király el! — mondta az asszony parancsoló hangon.

— Jól van — felelt az óriás, — de előre megmondom, ha hazudsz és felre akarsz vezetni sé nem tudod a királyfiat meggyógyi-tani, halálunk halálával halsz meg.

Az asszony nem felelt, arra gondolt, hogy az élet egy sem el neki lánya nélkül. A szent remete orvossága azonban meggyógyította a beteg királyfiat és az óriás-raly halásan mondotta:

— Visszatartad egyetlen gyermekemet, te szegény asszony. Gyere velem kincses-kamrámba. Aranyból, ezütből, drágakövekből annyit választasz, amennyi csak szívednek, szemednek, lelkednek kedves.

A szegény asszony azonban kértvecsitt az óriáskirály elött és azt mondta:

— Felséges uram, királyom! Nekem nem kell sem arany, sem ezüst, sem drága-kő. En meggyógyítottam a gyermekedet, add vissza te si nekem Jeányomat, ki kíván-csisztágból bejött barlangodba.

Az óriáskirály szomorúan megrázta fe-jét:

— Szegény asszony, én nem segíthetek rajtad. Nekünk itt Orfársországnak törvé-nyünk vannak és senki azon, sem király, sem közönséges ember magát túl nem te-

heti. De nehogy hálálansággal vádolj engem te, ki egyetlen fiam életét mentetted meg. Még ebben az órában összehívom országom törvényhozóit és mindent megteszek, hogy engedékenységre bírjam őket.

És az óriáskirály, ki igaz és becsületes ember volt, meg is tartotta a szavát. Sok-kát kérte országának törvényhozóit, de nem tudott náluk egyéb engedményt elérni, mint amit meg is mondott a szegény asszonynak.

— Országom nagyjai azt mondják, tör-vényt áthágni, megszegni nem lehet, mert akkor vége lesz Orfársországnak esendőjének, békéjének, nyugalmának. Ha ma az én ked-venem lépik át a törvény korlátait, hol-nap más követelhet ugyanezt és teljes lesz a zűrt-zavar. De mert te a király fiát gyó-gyítottad meg, halálból megengedték neked, hogy minden évben gye félére felvihesd Jeányodat a földre és veled legyen. Az év másik felét azonban itt lent, mi közöttünk, a föld alatt kell töltened. Ennél többet, bár-mint szeretném is, nem tehetek érted.

A szegény asszony megfogta Jeánya ke-zét és felvitte a földre. Ötöm és derű volt élete egy feléig, míg Jeánya vele volt. Mo-solygott és mosolyára színes virágok bu-kkantak ki a földből — itt volt a tavasz. Dalolt és énekének hangja izzóan sütni, ragyogni kezdett a nap, lombosodtak a fák, kihajította felet a kalász és ott piroslott a gyümölcs a fán, za áldott nyár elhozta a maga dús természetét.

Azán mulatkoztak a napok és a Jeány-nak vissza kellett mennie a föld alá, a tízes-vezem útsárványok birtodalmába. És mentől közelebb jött a válás napja, annál inkább sírt a szegény asszony, könnyei hulltak és a forró könnyek lehervasztották a virágok ezrtmait, a fák lombját és kopár mezőkön, száraz fák alatt sűrű, nehéz ködben, hideg esőben bucsuzott a szegény asszony Jeányá-tól, — mert hogy itt volt már az ősz.

Az asszony egyedül maradt. Egyre na-gyobb bánat szakadt szívére. Könnyei meg-fagyaltak sé sűrű, nehéz hópehelyként hulltak le a földre. A hó mint téli szemfedő bor-i-totta el a földet.

És ez a fehér szemfedő ott maradt a földön, míg lejárt a félesztendő és küzele-dett az idő, hogy az anya visszakapja gyer-mekét. Akkor megint kidugták fejüket a virágok a földből, a madarak enekelni kezd-tek. Itt volt a tavasz ünnepe, mikor az anya-visszonlatta gyermekét, ki ősszel elszak-i-toitak tőle.

Egy mondja el a régi mese az évszakok változásának történetét.

Medves Dzso Dácsli

Tiszti újságcímle urak!

Levél az bigli-ri

Lyo egészségöt kívánok, továbbá mégírom az bigli-ri szörzöt tapasztalataikat, hogy tapasztal-tyon az magyar a zén irásombá, mire azok tapasztalatosak. Hát így vót. Látnak a Ferkeve egy urat, akit úgy kétkerék masinán üt. Még az feyin mizi sapka is vót. Mondok a Ferkenek, tapasztaljuk még ezt a szaladó masinát. A Ferke is szerete vonta möglapasztani, hát aszondi hogy trobájuk még, mer ti még sose nem üt ilyen masinára, még vónne is ügyel. Így ősz odakajátok a zurnak: Tiszti-ri ur mondok, a va ősz leszá az géprű ősz aszondi mi az? Mondok engedjén az ur hogy valamit kérdezek Aszondi löhet. Mondok tiszti-ri ur! ha tüná még mondan, hát mongya még hun löhet vónni ezt masinát? aszondi a botba. Mondok megkibe? aszondi abba a pros botba. Még akartam tite ker-dőzni, de mán akko eszalott.

Ősz mondok a Ferkenek, gyentük az botba. Elejbenk szalad ám a zinas ősz aszondi, mit tészik. Mondok egy embörvivő gép. aszondi olyan nincs. Hát mondok hun van? aszondi a másik botba. Hát tsak akko látjuk ám hogy két pi-os bot van. Bémegyük az masinba ősz látjuk ám, hogy sok ojan masina van ősz kérdőzöm hogy mi-be kerül? aszondi 2000 dínár. Mondok ez fene dörög, agyon parasztak valot. Mutatott is ügyel, no mon-dok előszö megtróbájuk. Ősz mondok az Ferkenek hogy trobája még. Föl akar íhni a Ferke, de még fő se üt úgy lödöbta az masina hogy mentán hasra esöt, ősz motta is hogy ez nem jó. Jo ez aszondi az botos ősz ekezdí bajani. Hát akko látom ám hogy a bigli kézezn az ur kuzozog a jábva még hajti az kereket. No ősz hogy löszái megtróblom. Hát oda támaszom az bigli egy masinba, a szer-rendelenség okájer, nehogy egy jájak mint a Ferke. Még az botos is tartotta az bigli fertáját, mégis ledobott engöm hogy majd litzemődöt az sodarom, ősz még az másik bigli akinek nöb-támaszotom az mienkel, neki esöt az kirakat támaszotom, aszt mind betörtte.

Ősz hogy fötápaszotom az földri, céljem ál egy rőnder ur ősz aszondi, fizessék. Mondok mer? aszondi azér mer betörte kend a züvegöt. Mondok nem én törtém bé, hanem az masina. Aszondi de kend üt az masinán. Az igaz mondok, de akko maguk is fizessönek mer engöm is lödöböt az masina. Hát ősz hogy aszonda ne beszájek sokat mer favisz az rendőrsigere, hát megfizetem a züvegöt, no bene dörágo is vót, de nem bánam tsak hogy mögszala-djak. Hát ilyen az bigli, de többet se ütök rá, no még a Ferke se.

Mehyöz lassallo jokart kívánok
Miska gyerek

Vándormadár

REGÉNY

Írta: Magyar Zoltán

— ...most Magdus meg kell neked mondanom, hogy egész életemnek csak egy célja van, csak egyért élek, csak azért tanultam és azért lettem színjeles, hogy te...

— hogy én...

— Igen, hogy te büszke legyél reám!

Magdus most Kálmán felé fordult. Arca piros volt mint a nyíl rózsza. Kálmán egy pillanatra magdusra nézett és a következő pillanatban a két száj egy hosszú csókba forrt össze. Ez volt az első csók, az első szent megnyilatkozása annak a nagy szerelemnek, amely most született.

— Nagyon szeretlek Magduskám!

Magdus egy szót sem tudott szólni, csak mély sóhajtása mutatta a beteljesülést. Álmai valóra váltak. Boldog volt a végtelenségig és a nagy boldogságában két parányi igazgyöngy jelent meg szemének szögletében, a boldogság könnyei voltak ezek.

Méhek keringtek körülöttük. A nap melege vibrált a levegőben. Egy elfonnyadt levél peregve hullott le a körtesárolól és ők csak nézték, csak nézték egymást. Sokáig, nagyon sokáig ültek szótlánul. Most már mindent elmondtak egymásnak szavak nélkül. Most csak a szív becéz. Merengésükből egy rigó füttye riasztotta fel őket.

— Jaj, de megjedtem Kálmán!

— Nem szép ettől a rigótól — mondta nevetve Kálmán, — hogy ennyire megijesztett. Magduskám!

Kálmán megsimogatta Magdus haját. Magdus egy virágot tépett le és odaadta Kálmánnak.

— Tudod Kálmán, a boldogult édesanyám úgy szeretett itt ülni ezen a padon. Emlékszem, nyári estéken itt mondott nekem meséket és addig mesélt amíg elaludtam. Olyan szép álmaim voltak. Azt hiszem ezek a szép álmok most visszatérnek...

A tiszteletes ur lekiáltott a kertbe:

— Gyerekek, gyertek már fel!... Gyere Kálmán fiam, mert megsavanyodik a bor!

Kálmán és Magdus felálltak. Lassan indultak beselé. Az udvarban a galambok ijedten röppentek fel. Bementek a tiszteletes ur szobájába. Magdus bocsanatot kért. Egy pillanat múlva jön, csak megnézi, hogy a Julis feltette-e már a vacsorát.

— No, Kálmán fiam, igyunk még egyet. Vacsorára nem invitállok, mert az édesanyád beverné a derekamat, ha a fiát az első este itt tartanám. Hát szervusz!

Kocintottak. Ittak. Nemsokára visszajött Magdus. Kálmán bucsuzott és a tiszteletes ur Magdussal kikísérte Kálmánt. A kiskapunál elbucuztak mégegyszer.

— Kálmán fiam, aztán a meghívásra nem kell várnod. Akkor jössz, amikor akarsz. Ha akarod a küszöböt el is viheted magaddal. Nálunk nem vagy vendég. Igaz-e Magduskám?

— Igaz édesapám!

— Jóestét tiszteletes ur!... Szervusz Magdus!

— Isten veled Kálmán!

— Isten veled fiam!

Kálmán elment. A tiszteletes ur és Magdus visszamentek. A tornácon még utána szólt a konyhába sétáló Magdusnak a tiszteletes ur:

— Na gyerek, hogy tetszik a Kálmán?... Jóképű kamassz, mi?

— Milyen szép bizonyítványa van, — szólt vissza Magdus.

— Magduskám, de ravasz vagy... Én nem a bizonyítványról beszéltem, hanem a Kálmánról... Engem ne állíts a falhoz, te kis huncut.

Magdus a leleplezésre nem válaszolt, hanem szégyenkezve a konyhába futott.

VII.

Esteledni kezdett és így az ucca forgalmasabbá vált. A kocsiokról hangos jóestével köszön-

tótték. Utána néztek. Szekeresné és Kelemenné a két öregasszony épen egy kis esti tereferére álltak össze, amikor Kálmán elment mellettük.

— A Takács Kálmán! — szólt Szekeresné!

— Jó furmájú gyerek ez szomszédasszony!

— Olyan asszonbolondító kinézése van!

— Annak nézem én is... Majd bomónak utána az asszonyok meg a lányok... Nízze milyen káliása van, akár a Pálék pejkójának... Nízze azokat a lépéseket, akár az aptyát látná az ember... Az is helyre legény volt ám!

— Tapasztalatbu tuggya szomszédasszony.

— Nekem csak a boldogult urammal volt dolgom!

— Hiszi a piszi... Erre se merne szomszédasszony megesküdni?

— Hát azt én nem is mondtam... De ez má urifajta lbt és nem igen fog smakkóni a paraszti fehérrép.

— Nem-e?... Az uri fehérrép is épen egy hordja a fülit, mint a paraszti... Egy a világ szomszédasszony... Nízze meg szomszédasszony ezt a postamesternét... Ez urifajta, de olyan randa kinézése van, hogyha az ember rá néz, úgy érzi mintha pacalt reggelizett volna, viszont ott van a Szabados Feri felesége a Katica, az olyan szép, hogy még a miniszter is megnyalhatja utána az ujját. Láta szomszédasszony, hogy a Katica, hogyan nézett utána a Takács Kálmánnak az előbb? hogy azt hittem, a szeme kiesik a flasztarra!

— Fialat még!

— De van ura!

— De girhes a lelkem... Abba utlevél nélkül jár a lélek! Nem való annak ilyen szép, fiatal teremtés. Hozzá erőszakolták. Szegény lány, gazdag legény. Régi nóta. A végén meg azt mondják, hogy az asszony rossz. Rossz a nehezég, de nem az asszony, ha valakit hozzá erőszakolnak. Csak a vére kívánja a jussát. Igaz-e?

— Igaz szomszédasszony, de most má nekem, mert a tejet viszem a csarnokba.... No Isten áldja szomszédasszony!

— No Isten áldja szomszédasszony!

VIII.

Kálmán a következő napokat a rokonok, ismerősök látogatásával töltötte el. Nagyon kellett vigyázni arra, hogy valaki ki ne maradjon, mert akkor elkövetkezett volna a harag, azt mondták volna, hogy derogál neki a barátságát fenntartani. Így aztán szép sorjában végigjárta a falut és mindenütt elmondta a szokásos mondókát az iskoláról, az elmúlt évről. Mindenhol nagyon szívesen fogadták, leültették, megkínálták egy kis borocskával. Kálmán természeténél fogva közvetlen volt és így kiküszöbölte még a látszatát is annak, mintha a panthallós ember csak éppen leereszkedne a polgárokhoz. A látogatókhoz egy kis kártyavárterem, ellátogatott a... Hát jó viccre, de legtöbbidejét a tiszteletes urzettel a Berger bácsihoz, a falu zsidájához egy nál, illetve Magdusnál töltötte. Teltek-multak a napok szépen, kedélyesen. Vasárnap délután elment a nagyvendéglőbe is és a lányokat sorra táncoltatta. Sok lány és asszonyszem akadt meg Kálmánon és némelyik kacér pillantást vetett rá. A legényekkel leült borozni és elmesélte azokat a városi történeteket, amelyeket azok nem ismertek. A legények nagyrésze iskola és játszótársá volt Kálmánnak és mindegyiknek volt valami kérdezeni valója. Mindenkiel jóban volt.

Odahaza dédelgették, különösen az édesanyja. Kijárt a földekre. A cséplésnél ott állt a gép mellett. Egész nap mérte a zsákokat és így még hasznossá is tette magát. Szép gondtalan napok voltak ezek.

Egyik nagy délelőttjén az öreg Göllöncsér fogta meg az uccán:

— Jobban te se gyühetné vóna az utamba Kálmán fiam, mint éppen mostan. Gyere be

fiam hozzám, mert gyütt egy irás, amit nem tudok elővasni a szentért se. Azt szeretném, ha te megmondanád, hogy millen ügybe küldtek hozzám.

Bementek a házba. Az öreg az almárium fiókjából előkotorászta az irást és átadta Kálmánnak. Kálmán belenézett az irásba és már tolmácsolta is a tartalmát:

— Hát Göllöncsér bácsi ebben az irásban az áll, hogy kendnek valamilyen váltó-tartozása van a városban és ez a váltó öt nap múlva lejár!

— Hová jár ez a váltó?

— Ez ugy értendő Göllöncsér bácsi, hogy öt nap múlva fizetni kell a váltót, mert különben megóvatolják!

— Hova tolják?

— Óvatolják Göllöncsér bácsi!... Ha nem fizetné ki ugy egy-kettőre itt a végrehajtó!

— Az aptyát gyün hozzám!... Hónap földom a pézt, aztán kész vagyok ezze a vekszlíve is. Szóval ez áll az irásba? Köszönöm Kálmán fiam. Látod így van az embör mögkadvá, ha nm tud óvasni!

— Hát Göllöncsér bácsi nem járt iskolába?

— Tudod jártam, jártam vóna, ha mõntem vóna, de minekutána az én időmbe én ollan árva gyerek vótam, hát nem igõn vót ráérõ idõm az oskolába mõnésre, merthát õsszel, amikor kezdttük vóna a járást, nagyon esõs idõ vót, telen pedig ennek ellentétében nagyon nagy havak vótak. Tavassza ki kõllõtt hajtani a disznókat, nyáron móg má ha ráértem vóna, hát ki a fene mogy ollan melegbe oskolába? Ennek utána nem tudok se óvasni, se írni, de azért szõrõncseje van az illen amaflabéta embõrnek, mint amillen én vagyok, mert itt van vicon az illen eskoázott embõr mint te, aki elóvassa azt ami kő. Te Kálmán fiam millen oskolát jártá?

— Középiskolát!

— Végit nem?

— Hogy érti ezt Göllöncsér bácsi, hogy a végit nem?

— Mert aszontad, hogy a közepit jártad!

— Azt középiskolának hívják, — nevetett jóízűen Kálmán, — de a végéig jártam.

— Hm, hm, — bõlongatott az öreg, — most mán értõm. Azért ha nem haragszó móg, hát kérdõznék egynemely dolgot, mert tudod ritkán akad az embör ugy õssze illen tudós embõrrel, aki kivilágositást adhatna a dógokru.

— Csak kérdezzen Göllöncsér bácsi, nagyon szívesen adok felvilágositást!

— Hát tudod, Kálmán fiam, azt óvastam a mutkorjába, hogy azt is lakik... Most mán tüled akarom mõgtudni, hogy ténylegõsen lakik, vagy nem lakik, mert azoknak az irkászoknak nem hiszõk én!

— Hát hogyne tudnák azon a rádiómasinán mondta, hogy nem tud olvasni, most pedig azt mondja, hogy arról olvasott, hogy lakják. Hát mégis tud olvasni?

— Ht hogyne tudnák azon a rádiómasinán. Hát lakik, vagy nem lakik? Hogy is hívják má. Ollan nagy fényõs?

— Talán a Matsot gondolja?

— Ez az látod... Tudtam, hogy a feleségõmnek szoktam a nevit sokszor mondogatni, ha nem visekõdik rõndõsen, de most nem akart az eszõmbe jutni... Az a Mars, az... Hát lakik?

— Még nem bizonyosodott be, de állítólag olyan élet van ott is, mint nálunk a földõn.

— Akkõ azoknak is van bajuk az illen vekszlíve?... Akké kár vóna oda gyaloguni, mert adó, meg miegymás van itt a földõn is.

— Hány éves Göllöncsér bácsi?

— Nyolevanharmaidikba vagyok!

— Egészséges?

— Tudod Kálmán fiam, az utõbbi idõben nem igen mondhatom. A mult hétõn vacsorára mógõttem tizenegy szármát és az iocaka nyõ...

Már a jányok se igõn néznek rám!

— De a fogai még jók?

— Azt se igõn mondhatom, mert tegnap elõtt már nehezen tudtam a diót fõtõrni. Öregszünk hiába.

(Folytatjuk).

Davas Gábor:

Felfedezések és találmányok

Eötvös kísérletei. - Ganz Abrahám. - Kossuth Ferenc a feltaláló. - A cinkográfia is magyar találmány - Edison és Tesla

Az európai híru magyar tudós, báró Eötvös Lóránt, műegyetemi tanár, fizikus is ezidőkben folytatja le nagyszerű kísérleteit s teszi világhírűvé nevét megállapításaival, mely az egész tudományos világ érdeklődését váltja ki. Kísérleteinek egy része az Einstein-féle relativitási elmélet első, határozott taktusának nevezhető.

A folyadékok felületi feszültségét meghatározó mérései a földmágnesség terén szerzett tapasztalatai, a torziós inga lengésének matematikai törvényekbe való foglalása, a torziós mérleg megszerkesztése, mellyel addig hihetetlen suly parányok mérése is lehetővé vált, a legszebb helyet biztosították részére a tudós világ nagyjai között.

Legfontosabb a legszenzációsabb tudományos megállapítása azonban az volt, hogy a mozgó testek sulya nem minden esetben egyforma. Más, ha a test a Föld mozgási irányával egyirányu mozgásban van, s ismét más a suly, ha a test a Föld forgásiirányával ellenkező irányban halad. Tételét Einstein teóriája pontosan bebizonyította. Sőt mi több, Eötvös kísérletei nyomán a fényvel végzett hasonló kísérletek, hogy t. i. a fény sebessége sem egyforma, ha különböző irányból mérjük, hozta meg közvetlenül az egyszerű relativitás elméletét. A fénykísérletek ugyan balul ütöttek ki, mert a fényterjedés sebességének különbözőségére bizonyítékot szerezni nem sikerült, de ebből vezette le Einstein híres elméletének első részét. S egyben azt is megmagyarázta, miért nem sikerült kimutatni differenciát a fényvel végzett kísérleteknél.

Mindanyiunk előtt jól ismert név Ganz Abrahám neve. Egyszerű gyári munkás volt, aki az ötvenes évek elején szerény kis öntödét nyitott egy budai kis pinchelyiségben. Ebből a pinchelyiségből, ahol Ganz Abrahám feleségével együtt lábbal hajtott esztergapadon dolgozott, fejlődött ki az európai híru hatalmas gyár: a Ganz-gyár.

Ganz tehetséges, ügyes ember volt, melyhez mérhetetlen szorgalom és szaktudás is járult. Törhetetlen iparkodással dolgozott s munka közben jött rá arra az érdekes öntési módra, melyet kéregöntésnek neveznek. Az akkori technikai világot főképen a vasut foglalkoztatta. Annak tökéletesítésén dolgozott minden valamirevaló technikus. Különösen sok baj volt a sinekkel s a kerekkel. A sinek törtek, a kerek elkoztak vagy megrepedtek. Ganz olyan kereket öntött, melynek belseje aránylag puha öntésű, a futófelület, az u. n. nyomkarima azonban üvegkemény volt, melyet különleges módon: melegen préselt rá a kerékagyra. Az épen akkor megjelent hengerelt acélsinek nagyszerű kiegészítése volt ez a találmány. A világ összes vasutai elhalmozták megrendeléseikkel s a kis vállalat néhány évtized alatt mammutüzemmé nőtt.

Ganz Abrahám élete végéig egyszerű szerény ember maradt, s mint ilyen 1867-ben halt meg. Halála után vállalata tovább fejlődött, 1877-ben villamossági művekkel egészítették ki, mely azóta szintén világhíru tett szert. Legnagyszerűbb teljesítménye az amerikai Niagara vízesés elektromos műveinek zseniális megteremtése volt.

Talán sokan tudják, hogy Kossuth Ferenc, Kossuth Lajos fia tulajdonképen mérnök volt s mint ilyen több érdekes találmánnyal ajándékozta meg a világot. A folyosós vasuti kocsi, s a forgó alvázat neki köszönhetjük. A mai Pullmann kocsi elképzelhetetlennek lennének Kossuth Ferenc találmánya nélkül. A pálya kanyarulatai miatt addig ugyanis csak rövid kocsikat lehetett építeni. A forgó alváz nyújtotta lehetőséget a hosszabb, a kényelmesebb vagonok építésére. Mint kuriózumot említjük meg, hogy

Kossuth találmányát díjmentesen, adta közkinésévé a világnak.

Magyar eredetű találmány a cinkográfia is. Egy Bende nevű egri fényképész volt az első, aki a nyomtatáshoz annyira szükséges klisék előállítását leegyszerűsítette, hogy az illusztrációk nagyobb mennyiségben is lehetővé váltak. Az addigi költséges s fáradságos eljárások helyett az ábrát egyszerűen cinklemezre fényképezte s savval kimaratta az így készült cinknegatívot. Illusztrációk nélkül ma már a legegyszerűbb napilapot sem tudjuk elképzelni. Az e célra szolgáló klisék kivétel nélkül cinkográfiai eljárással, olcsón, gyorsan készíthetők el.

Ezen időszak legtüneményesebb feltalálójára kétségkívül Edison Alva Tamás. Az amerikai Milanban született 1847-ben. Gyermekkora a legnagyobb nélkülözések között telt el. Volt újságár, kifutó boltiszolga, vasuti hordár. Tudásához tisztán önképzés útján jutott. Később távirász lett s első találmánya a táviratozás terén az u. n. duplex táviratozás volt. Szerencsésjével ezzel alapozta meg. Jobb anyagi körülmények közé kerülvén kísérleti laboratóriumot rendezett be s egymás után látnak napvilágot nagy gyakorlati értékű találmányai, mint: a villamos izzólámpa, a fonográf, melyet később Berliner hozott a mai u. n. gramfon formájára, a telefon tökéletesített alakja, a mikrofón, s a mai mozi őse a kinoszkóp. Érdekes, hogy a mai film képnagysága változatlanul úgy maradt meg, ahogyan azt Edison megállapította: 18x24 méter. Röviddel ezelőtti halála alkalmával a művelt emberiség összesége őszinte részvétellel adózott a nagy feltaláló emlékének.

Edison tanítványa, Tesla Nikola jugoszláv származásu fizikus szintén több fontos felfedezéssel s találmánnyal tette nevét világhírűvé. Tesla főképen elektromos kísérletei révén emelkedett ki az ismeretlenség homályából. A róla elnevezett Tesla nagyfrekvenciás áramok felfedezése komoly tudományos értékűek s a drótnélküli erőátvitel megoldásánál döntő jelentőségű alapkísérlet. Mint érdekességet említem meg, hogy a gőzturbina egyik nagyon eredeti formája szintén Tesla találmánya.

S A K K

A sakkjáték története

Irta: dr. Janny Géza†

Hollandiában játszották az első levelezési játszmát 1804-ben. Ugyancsak Hollandiában rendezték az első nemzetközi sakkversenyt, melyet van t'Kruys nyert meg néhány héttel a londoni nemzetközi verseny előtt (Amsterdam, 1851 május 19).

Németországban Berlinben és Breszluban volt élénk sakkélet. Magyarországon a sakk, mely főleg Pesten már a XVIII század végén is a kávéházakban vadon tenyészett és Löwenthal, Szén és Grimm személyében méltó művelőkre akadt, kik 1842-ben sakk-kört alakítottak. Bécsben Falkbeer, Hampee és Mayerhofer új megnyitásokkal gazdagították az elméletet. A Falkbeer-gambit, a bécsi játszma és a Mayerhofer megnyitás. E kor legerősebb orosz játékos a Kieseritzky volt, akitől a Kieseritzky-csel származik. A skandináv országokban ebben az időben még nem volt igazi sakkélet. Amerika, hol 1802-ben jelent meg az első sakk-könyv, még szintén nem volt előhaladottabb sakkélet s így nem is tudtak küldeni játékosokat Londonba, hol haunton fáradozásából létrejön az első nemzetközi mesterverseny, mellyel a sakk történetének új fejezete kezdődik.

Andersen és Morphyk kora

A londoni versenyt az első világiállításal kapcsolatban 1851-ben tartották meg tizenhat játékos részvételével. A londoni verseny győztese Andersen volt. Ezután egy csomó match fejezte be a londoni sakkcsatát, majd a manchesteri (1857) és a birminghami versenyen pedig (1858) L. Paulsen, a bristoli versenyen pedig Löwenthal volt az első. A londoni versenyénél is nagyobb érdeklődést keltett Morphy - (1837-1884), az amerikai fenomén rövid, de tüneményes szereplése, ki miután első lett a new-yorki versenyen (1857) áthajózott Európába és minden ellenfelét — megsemmisítő fölényvel győzte le, megszerezte magának a bajnoki címet. Tábla nélkül 16 ellenféllel is játszott egyszerre játszmavesztés nélkül. Játszmái a mai kor és tudás szemüvegén keresztül is elsőrangúak s kombinációinak szépsége még ma is elragadja a legjobb sakkozók csodálatát s volt egy gyilkos ellenállhatatlan fegyvere: a tempo. Az 1862-ben megtartott londoni versenyen tünt fel először a geniális Steinitz, a későbbi világbajnok és az angolok előharcosa Blackburne.

S A K K - H I R E K

Flohr Rigában. Flohr Rigában tartott szimultán versenyén 37 ellenfél ellen szép eredményt ért el. Nyert 22-öt, 9 remis volt és 6-ot veszített.

A hastingsi turnír december 27-én vette kezdetét, melyen résztvesznek: Aljechin, Flohr, Vera Menchik kisasszony, Eliskazes, Lidenhal és öt angol mester. Az első fordulóban Elizkazes remizált az angol Aleksanderral. Négy játszma függőben maradt. Sultan Khan Anglia hivatalos bajnoka nem vesz részt a versenyen, mivel indiai szimultán körutjára indult.

Botwinnik sikere. Botwinnik 6:6-os döntetlennel Flohrral igazán kitünő eredménye a fiatal orosz mesternek. Maga Flohr a mérkőzésről szóló nyilatkozatában kijelentette, hogy Botwinnig játékereje és kvalitása hasonló Euwe, Kashdan és Sultan Khanéhoz, annál is inkább, mivel ez Botwinnik első nemzetközi mérkőzése. Jövő évben Moszkvában rendeznek nagy nemzetközi versenyt, melyre a világ legjobb mestereit hívják meg. Aljechin kijelentette, hogy a legnagyobb örömmel venne részt ezen a versenyen, ha a szovjet hatóságok, mint francia állampolgárral bánának vele.

Sakkverseny ezer résztvevővel. Moszkvában februárban versenyt rendeznek, melyen ezer fiatal sakkozó vesz részt.

Lilienthal-Aljechin

Páris, 1933

1. e2-e4, e7-e5; 2. Hg1-f3, Hb8-c6; 3. Ff1-b5, a7-a6; 4. Fb5-a4, d7-d6; 5. c2-c3, Hg8-f6; 6. 0-0, Fc8-d7; 7. d2-d4, Hf6xe4. (Ezen lépés után sötétnek nehézségekkel kell küzdenie. A szokásos lépés itt 7... Fe7) 8. Bf1-e1, Hc4-f6+ 9. d4xe5, d6xe5, 10. Fa4xc6. (Elevenére tapint a sötét állás gyöngéjének. Rögtöni 10. Hxe5, Hxe5, HaBxe5+. Fe7. 12. Fxd7+, Vxd7, 13. Ve2, 0-0! után világosnak semmije sem lenne). Fd7xc6. 11. Vd1xd8, Ke8xd8; (11... Bxd8. 12. Hxe5, Fe7. 13. Hxc6 után sötét nagyon rosszul állna). 12. Hf3xe5, Fc6-d5. 13. Fc1-g5, Fd5-e6. (13... h6 nem ment rögtön. 14. Bd1, h7-h6; 15. Hxf7! s Hxh8 miatt). 14. Hb1-d2, h7-h6; 15. Fg5xf6, g7xf6. 16. He5-g6! (Megfossa sötétet rossz gyalogállásának egyetlen ellenértékétől a futárpártól) Bh8-g8. (16... f7-g6. 17. Bxe6 kapcsolatban Bael-gyel, után a sötét állás tarthatatlan lenne). 17. Hg6-18, Bg8-f8, 18. Hd2-e4, Kd8-e7. 19. He4-g3, Ke7-d7. 20. Hg3-e4 semmi lépésméltással.

Világos állása előnyösebb s hogy 20. Badit Kc6, 21. Hd2 kapcsolatban Hd4-gyel nem játszik tovább álláselőnyének kiépítésére kívül — betegségének is betudható, amely a párisi versenyen őt erősen befolyásolta.